

Urząd Miejski w Suchej Beskidzkiej

ul. Mickiewicza 19

34-200 Sucha Beskidzka

tel.: (033) 874-23-41

fax.: (033) 874-22-66

SPIS ZAWARTOŚCI:

I. OBSZAR I CZAS REALIZACJI PLANU ROZWOJU LOKALNEGO.....

II SYSTEM MIEJSKI I JEGO ROZWÓJ.....

1) ISTOTA SYSTEMU MIEJSKIEGO.....

2) ROLA SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W Kształtowaniu Strategii (Planu) Rozwoju Gminy.....

III. AKTUALNA SYTUACJA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA NA OBSZARZE GMINY SUCHA BESKIDZKA.....

1) ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE.....

3) RYS HISTORYCZNY.....

4) DZIEDZICTWO KULTUROWE – ZABYTKI ARCHITEKTURY I SZTUKI.....

5) TURYSTYKA I SPORT.....

6) ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE.....

7) INFRASTRUKTURA TECHNICZNA.....

8) WŁASNOŚĆ I STRUKTURA NIERUCHOMOŚCI.....

9) OBSZARY CHRONIONE.....

10) POTENCJAŁ GOSPODARCZY.....

11) SFERA SPOŁECZNA.....

12) ZWIĄZKI GMINY Z OTOCZENIEM.....

IV ANALIZA STRATEGICZNA GMINY SUCHA BESKIDZKA.....

1. ANALIZA STRATEGICZNA GMINY – WYBÓR METODY.....
2. ANALIZA SŁABYCH I MOCNYCH STRON GMINY SUCHA BESKIDZKA.....
3. IDENTYFIKACJA OTOCZENIA - SZANSE I ZAGROŻENIA.....
4. OKREŚLENIE CZĄSTKOWYCH STRATEGII ROZWOJU GMINY.....

V . REALIZACJA ZADAŃ W OKRESIE 2004 - 2013.....

- 1) KIERUNKI I CELE ROZWOJU GMINY SUCHA BESKIDZKA.....
- 2) ZADANIA W ZAKRESIE INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ.....
- 3) ZADANIA W ZAKRESIE ROZWOJU TURYSTYKI.....
- 4) ZADANIA W ZAKRESIE ROZWOJU GOSPODARKI.....

VI. PLANOWANE PROJEKTY I ZADANIA INWESTYCYJNE W OKRESIE 2004 – 2006 (WEDŁUG HIERARCHII WAŻNOŚCI).....**VII. PROJEKTY PRZEWIDZIANE DO REALIZACJI W OKRESIE 2007 – 2013.....****VIII. PLAN FINANSOWY NA LATA 2004– 2006.....****IX. POWIĄZANIE PROJEKTÓW Z INNYMI DZIAŁANAMI REALIZOWANYMI NA TERENIE GMINY/POWIATU/WOJEWÓDZTWA.....****X. OCZEKIWANE WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘĆ PLANU ROZWOJU LOKALNEGO.....****XI. SYSTEM WDRAŻANIA.....****XII. SPOSOBY MONITOROWANIA, OCENY I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ.....**

- 1) SYSTEM MONITOROWANIA I OCENY PLANU ROZWOJU LOKALNEGO.....
- 2) *PUBLIC RELATIONS* PLANU ROZWOJU LOKALNEGO.....

I. OBSZAR I CZAS REALIZACJI PLANU ROZWOJU LOKALNEGO

Obszar: Gmina Sucha Beskidzka, województwo małopolskie
Czas realizacji: lata 2004 - 2013

Plan Rozwoju Lokalnego przedstawia sytuację społeczno-ekonomiczną na obszarze Gminy Sucha Beskidzka, formułuje cele i zawiera opis strategii zmierzającej do osiągnięcia rozwoju społecznego, gospodarczego. Szacuje spodziewane efekty planowanych interwencji i wpływ na przebieg procesów rozwojowych, wskazuje kierunki zaangażowania środków funduszy strukturalnych i środków własnych gminy.

Plan Rozwoju Lokalnego jest dokumentem określającym strategię społeczno-gospodarczą Gminy Sucha Beskidzka – wskazującym planowane działania na lata 2004–2006 oraz przewidywane projekty na lata 2007–2013.

Dokument został przygotowany na podstawie Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Sucha Beskidzka, Budżecie Gminy Sucha Beskidzka na rok 2004 i prognozach budżetów gminy na lata następne, Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego, Strategii Rozwoju Powiatu Suskiego, Programu Rozwoju Przedsiębiorczości w Powiecie Suskim, Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego oraz innych dokumentów planistycznych.

Plan Rozwoju Lokalnego 2004-2013 będzie służył jako punkt odniesienia dla działań o charakterze rozwojowym, podejmowanych z zasobów środków własnych, jak również pozwoli określić wysokość interwencji z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej i pomocowych środków krajowych.

II SYSTEM MIEJSKI I JEGO ROZWÓJ

1) Istota systemu miejskiego

Miasto ze względu na swoją złożoność stwarza trudności definicyjne. Może więc być definiowane w różnych aspektach – w zależności od dziedziny nauk i przedmiotu badań. Socjolog rozpatruje miasto jako system społeczny, urbanista na pierwszym miejscu stawia jego rozplanowanie i zagospodarowanie przestrzenne, ekonomista największą uwagę zwraca na funkcjonowanie jego systemu gospodarczego. Pojęcie miasta jest również zdeterminowane historycznie i geograficznie (przestrzennie) – czyli wyobrazenie o tym, czym jest miasto zmienia się z upływem czasu i zależnie od regionu świata.

W literaturze można spotkać wiele definicji miasta. Rozel określa miasto jako „trwałe zagęszczenie ludzi i siedzib ludzkich, obejmujące znaczny obszar i położenie w centralnym punkcie komunikacyjnym”, Riehttafen – „jako skupisko ludzi, dla których źródłem normalnych środków utrzymania jest koncentracja rodzaju pracy nie związanej z rolnictwem – przede wszystkim handlu i przemysłu”. Bardziej szerszą definicję zaproponował M. Sarre. Miasto jest dla niego „skupiskiem ludzi, zwartym, stałym i znacznym, gęsto zaludnionym, którego egzystencja przeważnie jest niezależna od terenu, na którym się rozciąga, a którego istota polega na powiązaniach z szerokimi obszarami i na wyższym stopniu organizacji życia zbiorowego¹”.

Wielu współczesnych badaczy zauważa olbrzymią różnorodność i niewyraźne granice miasta, twierdząc, że niemożliwe jest podanie – jednej ściśle ogólnej definicji, obejmującej wszystkie miasta. Powstał problem delimitacji miast, czyli określenia, które z obszarów mają charakter miejski i gdzie znajdują się jego granice. Dlatego powszechnie wyróżnia się cztery kryteria identyfikacji miast²:

- I. Prawno – administracyjne – za miasta uznaje się te jednostki osadnicze, które mają specjalny statut miejski, czyli nadane prawa miejskie.
- II. Statystyczne – polega na przyjęciu liczby ludności jako podstawy wydzielenia miasta. Jest ono oparte na założeniu, iż przy przekroczeniu pewnej wielkości zaludnienia pojawiają się działalności typowe dla miasta, związane z produkcją nierolniczą i wymienną.
- III. Funkcjonalne – oparte na analizie struktury ludności według źródeł utrzymania. Do miasta zalicza się te jednostki osadnicze, w których przeważa ludność nierolnicza i które mają zróżnicowaną strukturę zatrudnienia.
- IV. Fizjonomiczne – za podstawę wyznaczenia miasta i granicy zasięgu osadnictwa miejskiego przyjmuje się zawartość osadnictwa. Wskaźnikiem identyfikacji miasta jest tu gęstość zaludnienia oraz rodzaj i charakter zabudowy.

Miasto określa się również jako system społeczno-gospodarczy. System to zbiór obiektów wraz z relacjami istniejącymi pomiędzy tymi obiektami oraz ich własnościami. Własności to cechy poszczególnych obiektów; relacje oznaczają stosunki wiążące poszczególne części systemu.

Miasto tworzone jest przez elementy, do których zaliczyć należy: ludność miasta, funkcje, teren, zagospodarowanie, struktury społeczne i gospodarcze oraz środowisko przyrodnicze.

Elementy te wchodzi w skład systemu miasta; system funkcji jest związany z czynnikiem współzależności funkcji, czyli zachodzącymi między nimi relacjami. Relacje te wynikają z szeregu splotu czynników takich, jak np. technologia, organizacja procesów wytwórczych, warunki gospodarcze, potrzeby społeczne.

Do istnienia poszczególnych funkcji konieczne jest przystosowanie terenu (wybudowanie budynków, dróg, urządzeń technicznych, ukształtowanie terenu), jego zagospodarowanie, które oznacza wprowadzenie elementów w trwały sposób zmieniających cechy fizyczne powierzchni ziemi. Można je też rozpatrywać jako system, którego elementami są jednostki przestrzenne i łączące je kanały. Badając rozmieszczenie na terenie miasta

1 Kielczewska – Zaleska M., Geografia osadnictwa, Kraków 1983r., str. 14

2 Gamier – Beaujeu J., Zarys geografii miast, Warszawa 1971r., str. 23

elementów funkcji i zagospodarowania, możemy mówić o przestrzennej strukturze funkcji i zagospodarowania.

Miasto jest również nierozzerwalnie powiązane z systemem środowiska przyrodniczego (ukształtowanie powierzchni, wody, powietrza, gleby) oraz wpływ tych elementów na człowieka.

Ważną rolę we współczesnym mieście odgrywa przepływ informacji. Związki między jednostkami funkcjonalnymi wymagają prócz przepływu ludzi, twórczości, energii a także przekazywania informacji, które na obszarze miasta jest szczególnie intensywne. Organizacja życia w mieście osiągnęła bardzo wysoki stopień złożoności. Dlatego istnieje konieczność organizowania ludzi w sformalizowane struktury społeczne i gospodarcze. Pomiędzy tymi strukturami istnieją systemy procesów materialnych i informacyjnych. Można więc stwierdzić, że miasta są systemami obejmującymi zarówno procesy materialne – jak i informacyjne³.

Rys. nr 1. System elementów informacyjnych i materialnych miasta.

Źródło: Regulski J., 1986r

Struktury społeczne i gospodarcze są podstawą systemu informacyjnego. Natomiast zagospodarowanie stanowi trzon sfery materialnej. System ludności jak i system funkcji wstępuje w obu sferach – materialnej i informacyjnej. W sferze informacji ludzie należą jako jednostki psychospołeczne a w materialnej – jako jednostki biologiczne. Funkcje w sferze

3 Regulski J., Planowanie miast, Warszawa 1986r., str.28

informacji wiążą się z przetwarzaniem informacji, natomiast w sferze materialnej – z czynnościami przekazywania materialnej energii.

Rysunek nr 1 ukazuje jak złożonym i skomplikowanym systemem jest miasto i jak wielorakie występują w nim współzależności. System ten obejmuje wiele sfer życia, czemu towarzyszy zainteresowanie wielu dziedzin nauki.

System miasta jest systemem otwartym, to znaczy, że jest ono powiązane ze swoim otoczeniem wieloma kanałami wejść i wyjść (Rys. nr 2), przez które następuje wymiana oddziaływań.⁴

Rys. nr 4. Powiązania miasta z jego otoczeniem.

Źródło: Reguński J., 1986r.

Te powiązania systemowe miasta wpływają również na szeroką współzależność miasta z rejonem, obszarem często większym niż teren samego miasta.

Dzięki istnieniu powiązań, pomiędzy poszczególnymi miastami a ich otoczeniem, powstają systemy o większym zasięgu terytorialnym. Pojedyncze miasto jest tylko jednym z ich elementów. W zależności od charakterów przepływów możemy wyróżnić następujące systemy:

- systemy środowiska naturalnego, które są wynikiem związków zachodzących pomiędzy wszystkimi naturalnymi elementami globu ziemskiego. Obieg wód, przemieszczanie mas powietrza oraz inne różnorodne procesy zachodzące we wszystkich elementach ekosfery;
- systemy informacyjne, mogą mieć różnorodny charakter, do nich zaliczyć możemy bowiem: systemy instytucjonalne administracji państwowej, jak i zarządzania gospodarką; systemy prawne, wyznaczające wzorce zachowań; systemy gospodarcze i wiele innych.
- systemy funkcjonalne, które wynikają z powiązań powstałych w procesach produkcyjnych i usługowych. Podstawowe powiązania dotyczą: eksploatacji zasobów naturalnych, produkcji rolnej, zaopatrzenia i kooperacji przemysłowej, dostaw wody i energii dla przedsiębiorstw i ludności, zbytu i hurtu produktów przemysłowych, usług materialnych i niematerialnych, zatrudniania, turystyki i wypoczynku, oczyszczania

miasta itp.

- systemy infrastruktury technicznej, które są tworzone przez ludzi dla obsługi powiązań funkcjonalnych i informacyjnych. Pośród nich wymienić należy: Systemy dróg oraz transportu publicznego, łączności, energetyczne, zaopatrzenia w wodę oraz odprowadzania ścieków i usuwania odpadków.
- system osadniczy, który jest wynikiem historycznego procesu skupiania się ludności i powstawania stałych osiedli ludzkich. Poszczególne jednostki z biegiem lat różnicowały się w zależności od tempa rozwoju podstawowych funkcji, podstaw ekonomicznych, warunków geograficznych, społecznych i politycznych.

2) Rola samorządu terytorialnego w kształtowaniu strategii (planu) rozwoju gminy

Zmiany ustrojowe jakie dokonały się w 1989 roku, związane z wprowadzeniem pluralizmu demokratycznego i gospodarki rynkowej, spowodowały konieczność innego spojrzenia na sposób formułowania przyszłego rozwoju gmin.⁵

Reaktywowanie w końcu maja 1990 roku samorządu terytorialnego, stało się ważnym elementem zapoczątkowanych w 1989 roku przemian ustrojowych, gospodarczych i społeczno – politycznych Polski, określanym mianem transformacji systemowej. Budowa demokratycznego państwa i gospodarki rynkowej jest procesem długotrwałym, wymagającym konsekwentnego tworzenia instytucji demokratycznych oraz całej infrastruktury gospodarki rynkowej, tj. instytucji, zasad, instrumentów i mechanizmów tej gospodarki⁶.

Gospodarka rynkowa wiąże się z u rynkowieniem wszelkich dóbr, podatnością na zmiany koniunkturalne, pozostawieniem dużej swobody działania podmiotom gospodarczym oraz odstąpieniem od dużej skali i unifikacji na rzecz skali średniej i małej oraz zindywidualizowanych działań. Reforma samorządowa dała możliwość prowadzenia indywidualnej i samodzielnej gospodarki gminom.

Głównym celem działania władz samorządowych jest zapewnienie:

- ładu przestrzennego i warunków zrównoważonego rozwoju,
- odpowiedniej infrastruktury,
- opieki nad środowiskiem naturalnym,
- właściwej opieki zdrowotnej,
- usług komunalnych,
- realizacji aspiracji edukacyjnych i kulturalnych mieszkańców,
- odpowiednich warunków komunikacyjnych,
- bezpieczeństwa i porządku publicznego,
- właściwych warunków wypoczynku i kultury fizycznej,
- opieki nad najsłabszymi,

wszystkie te działania gminy skierowane są na proces poprawy jakości życia mieszkańców (stopnia zaspokojenia ich potrzeb). Proces ten o ile ma być skuteczny, powinien być głęboko przemyślany, czyli wszechstronnie zaplanowany i konsekwentnie realizowany.

W gospodarce rynkowej możliwości rozwoju gospodarczego i społecznego gmin nie są identyczne. Uzależnione są one bowiem od wewnętrznych możliwości i ograniczeń rozwojowych występujących w gminach a także od zewnętrznych szans i zagrożeń, generowanych przez system rynkowy w stosunku do tych podmiotów.

Płynność sytuacji rynkowej i finansowej, wielopodmiotowość życia społecznego i gospodarczego, wybieralność władz na krótki okres (ściśle określony), powoduje, że w większości przypadków administracja samorządowa skupia się na realizacji celów doraźnych, które bez odniesienia do celów długookresowych nie zawsze przynoszą spodziewane efekty.

Gminy należą do największych inwestorów na podległym im terenie, mających istotny wpływ na kształtowanie warunków gospodarowania i poziomu życia ludności. Rosnąca świadomość tych możliwości oraz potrzeby celowego i skoordynowanego oddziaływania na gospodarkę lokalną zaczęły stopniowo skłaniać coraz większą liczbę władz samorządowych do opracowywania strategii rozwoju (programu strategicznego) swoich gmin.

Potencjalne szanse rozwojowe gminy zwiększają się jeżeli prowadzi ona aktywną politykę rozwoju i posiada długookresową strategię rozwoju gospodarczego i społecznego. W związku z tym proces zarządzania gminą musi mieć charakter aktywny i być nastawiony na kreowanie jej przyszłości, czyli winien być oparty na podejściu strategicznym.

W potocznym znaczeniu strategia to inaczej sposób w jaki organizacja (np. gmina) lub pojedynczy podmiot zamierza realizować swoją misję; procedura osiągania sukcesu; droga, którą chce organizacja kroczyć, aby osiągnąć swoje długofalowe cele; sztuka działania na wielką skalę, obejmująca podstawowe cele i zespoły środków gwarantujących ich osiągnięcie.

Strategie można zdefiniować co najmniej z dwóch punktów widzenia⁷. Po pierwsze, strategia jest

5 Strategia i polityka rozwoju gmin i województw, pod red. E. Wysocka, ZCO, 1996r., str.11

6 Strategie rozwoju gmin, pod red. A. Zaleski i M. Ziółkowski, ST, nr 1-2, 1997r., str.45

7 Stoner J., Wankel Ch., Kierowanie, PWE, Warszawa, 1994r., str.95

optymalnym programem definiowania i realizacji celów danej organizacji (gminy) oraz spełniania jej misji. Po drugie strategia jest ujętym w ciąg czasowy układem reakcji organizacji (gminy) na zmiany otoczenia. Można wskazać następujące cechy strategii:

- czas; - wyrazu strategia używa się do opisu czynności związanych z odległym czasem, zarówno z punktu widzenia czasu potrzebnego do wykonania tych czynności, jak i do wystąpienia ich efektu, efekty; - chociaż wyniki posługiwania się określoną strategią mogą ujawniać się dopiero po długim okresie, ich końcowy efekt będzie znaczny,
- koncentracja; - skuteczność strategii wymaga skupienia działalności, wysiłków, czy uwagi na określonych zamierzeniach,
- podmioty decyzji; - ranga działań strategicznych wymaga, aby odpowiednie decyzje były podejmowane przez najwyższe organy danej organizacji.

Ogólnie rzecz biorąc strategia (plan) rozwoju gminy powinna odpowiadać na pytanie: - *Co musimy zrobić, aby funkcjonować i rozwijać się w przyszłości w celu optymalnego zaspokojenia zbiorowych potrzeb lokalnej społeczności?* Jej zadaniem jest stworzenie podstaw do⁸:

- sprawnego, skutecznego i efektywnego zarządzania gminą przez jej władze, tak w dłuższym, jak i krótkim horyzoncie czasu, w tym koordynowania i zapewniania zgodności działań bieżących z perspektywicznymi;
- przygotowania władz samorządowych do działań w sytuacji niepewności i ryzyka, wynikających ze zmieniających się uwarunkowań rozwojowych;
- stwarzania takich warunków, które z uwzględnieniem wymagań zmieniającego się otoczenia, ułatwiają przełamywanie barier rozwojowych, a także eliminowanie (lub chociaż minimalizowanie) różnorodnych konfliktów wykrywanych w toku diagnozy obecnego poziomu rozwoju gminy;
- pozyskiwania przez władze gminne środków finansowych ze źródeł zewnętrznych (np. banków, prywatnych i publicznych inwestorów krajowych i zagranicznych organizacji pomocowych, fundacji itp.) na realizację przewidzianych w strategii przedsięwzięć inwestycyjnych;
- promocji gminy i stymulowania rozwoju lokalnej gospodarki.

Strategia (plan) rozwoju gospodarczego nie może być narzucona z zewnątrz społeczności gminy, lecz winna stanowić rezultat wspólnych prac ekspertów zewnętrznych oraz najbardziej aktywnych i przedsiębiorczych liderów życia gospodarczego i społeczno – politycznego regionu. Strategia rozwoju jest programem otwartym na zmiany, nowe pomysły i koncepcje rozwojowe oraz doświadczenie i zaangażowanie każdego podmiotu, grupy społecznej czy lokalnego lobby. Winna ona podlegać weryfikacji stosownie do zmian w wewnętrznych i zewnętrznych warunkach działania.

Strategia (plan) zwiększy szanse rozwoju, ale sama nie daje gwarancji osiągnięcia sukcesu. Strategia nie stanowi więc etapu końcowego pracy nad rozwojem gospodarczym gminy, lecz stwarza podstawy do dalszych działań transformacyjnych, restrukturyzacyjnych i nowych przedsięwzięć rozwojowych. Strategia stanowić będzie zarazem ofertę dla potencjalnych inwestorów. Będzie ona również swego rodzaju przewodnikiem dla lokalnych liderów życia gospodarczego, wskazującym sposoby i kierunki działań zmierzające do ożywienia gospodarczego gminy oraz wykorzystania wszystkich mocnych stron jej sytuacji wewnętrznej oraz szans zewnętrznych wynikających z warunków gospodarki rynkowej⁹.

8 Strategie rozwoju gmin, pod red. A. Zaleski i M. Ziółkowski, ST, nr 1-2, 1997r., str.46

9 Strategia rozwoju gospodarczego województwa krakowskiego, pod red. J. Targalski, Kraków 1998r., str.19

III. AKTUALNA SYTUACJA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA NA OBSZARZE GMINY SUCHA BESKIDZKA

1) Środowisko przyrodnicze

Położenie geograficzne

Sucha Beskidzka to miasto położone w południowo – zachodniej części województwa Małopolskiego, o powierzchni 2746 km² i liczbie ludności 9695 mieszkańców. Miasto graniczy od strony południowej z gminą Zawoja, od zachodniej z gminą Stryszawa, od północnej z gminą Zembrzyce, a od wschodniej z miastem i gminą Maków Podhalański. Granice: południowa oraz częściowo zachodnia i północna, przebiegają granicami naturalnymi (grzbiety i doliny potoków)¹⁰. Miasto jest jednym z najbardziej zurbanizowanych ośrodków w tym rejonie województwa, wyposażonym w zróżnicowane formy instytucji usługowych i obsługi, koncentrujące miejsca pracy i nauki.

Sucha Beskidzka zajmuje dno i zbocza niewielkiej kotliny, położonej u ujścia doliny rzeki Stryszawki do Skawy. Kotlinę tę ze wszystkich stron otaczają zalesione grzbiety Beskidów: Makowskiego, Małego i Żywieckiego.

Matematycznie – geograficzne położenie miasta wyznaczają współrzędne: 49°44'30" szerokości geograficznej północnej i 19°36' długości geograficznej wschodniej. Suski rynek leży na wysokości 335 m n.p.m, a najbliższe grzbiety wznoszą się nad nim około 250 m.¹¹

Budowa geologiczna

Sucha Beskidzka jest położona w obrębie Karpat Zewnętrznych, zbudowanych z naprzemianlegle ułożonych piaskowców, zlepieńców i łupków, czyli fliszu karpackiego. Utwory te powstały z piasków, żwirów i ilów osadzonych w głębokim morzu, w okresie górnej kredy i paleogenu. Około 22,5 mln lat temu, na przełomie paleogenu i neogenu, piaskowcowo – łupkowe utwory fliszowe, leżące dotychczas poziomo na dnie morza, zostały sfałdowane a następnie oderwane od starszego podłoża i nasunięte na północ. W wyniku fałdowania i nasuwania powstały płaszczowiny karpackie, w tym płaszczowina magurska, z której są zbudowane okolice Suchej Beskidzkiej.

Skąły fliszowe wchodzące w skład płaszczowin różnią się od siebie wieloma cechami: grubością ławic, stosunkiem piaskowców i łupków, wielkością ziaren, obecnością charakterystycznych składników mineralnych, barwą skał, itd. Zespoły skalne wydzielone na podstawie tych cech stanowią ogniwa litostratygraficzne, mające swoje nazwy: płaszczowina magurska w okolicy Suchej Beskidzkiej składa się z następujących ogniw litostratygraficznych: warstw ropianieckich, piaskowców ciężkowickich, pstrych łupków, warstw hieroglifowych, warstw podmagurskich i warstw magurskich. Opisane wyżej struktury płaszczowiny magurskiej leżą na utworach płaszczowiny śląskiej oraz podśląskiej i tworzą wraz z nimi fliszowe piętro skalne o miąższości 2214 m.¹²

W 1997 roku, w Suchej Beskidzkiej prowadzono wiercenia geologiczne, które wykazały istnienie pod utworami fliszu karpackiego utworów mioceńskich, karbońskich, z wkładkami węgla kamiennego a pod nimi wapieni dewońskich.

Rzeźba terenu

Sucha Beskidzka jest położona w dnie i na zboczach doliny Stryszawki, która w mieście ma swoje ujście do rzeki Skawy. Dolina ta poniżej wylotu potoku Zasepnicy rozszerza się w miejscu gdzie ma swoje ujście potok Bładzonka ma szerokość około 1 km.

W granicach miasta do doliny Stryszawki uchodzą doliny dwóch większych potoków: Bładzonki z lewej strony i Zasepnicy z prawej. Dolina Bładzonki biegnie z północnego zachodu na południowy wschód. Charakterystyczne dla niej jest amfiteatralne zamknięcie o szerokości około 1,3 km. Dolina Zasepnicy ma bieg południkowy. Źródła potoku Zasepnica znajdują się na wysokości około 685 m n. p. m. Zasepnica na całej długości ma charakter potoku górskiego.

Dolina Skawy do której na wschodnim skraju Suchej Beskidzkiej uchodzi Stryszawka, skręca ku północy i wchodzi w odcinek przełomowy. Powyżej Suchej, Skawa płynie z wschodnio - południowego wschodu na zachodnio – północny zachód. Szerokość doliny Skawy przekracza 1000 metrów, a w odcinku przełomowym między Suchą a Zembrzycami szerokość zmniejsza się do około 500 metrów. Dna dolin Stryszawki i Skawy, a także Zasepnicy oraz Bładzonki są sterasowane i wyróżnia się w nich: koryta z łożyskami, terasy łęgowe, rolne, średnie i lokalnie wysokie.

10 Sucha Beskidzka, Przewodnik, Urząd Miejski w Suchej B., 1997r. ,str.2

11 Sucha Beskidzka, pod red. J. Hampel, F. Kiryk, Kraków 1998r., str 11

12 Sucha Beskidzka, pod red. J. Hampel, F. Kiryk, Kraków 1998r., str.18

Bezpośrednio ponad doliną i miastem wznoszą się: na północy Lipska Góra (625,2 m n.p.m.) i góra Jasień (521 m n. p. m.), na południu Magurka (871,5 m n. p. m.), Kamienna (744 m n. p. m.), na wschodzie Mioduszyna (638 m n. p. m.). Takie usytuowanie sprawia wrażenie, że Sucha Beskidzka leży w kotlinie otoczonej zalesionymi grzbietami, co znacząco podnosi atrakcyjność rzeźby.

Rys. nr 3. Rzeźba terenu okolic Suchoj Beskidzkiej.

Źródło: Hampel J, Kiryk F., 1998r.

1- osuwiska, 2 – stoki modelowane przez spęływanie, 3 – stoki modelowane przez splukiwanie, 4 – krawędzie teras i inne podcięcia erozyjne, 5 – fragmenty równiny terasy wysokiej, 6 – równiny teras: łęgowej, rolnej i średniej, 7- stożki napływowe.

Klimat

Sucha Beskidzka leży w umiarkowanie ciepłym piętrze klimatycznym Beskidu Makowskiego, który należy do regionu karpackiego. Średnia roczna temperatura powietrza w Suchoj Beskidzkiej wynosi 7,2°C, średnia temperatura powietrza w najcieplejszym miesiącu lipcu wynosi 16,7°C, a w najchłodniejszym miesiącu styczniu – 3,3°C, natomiast średnia roczna suma opadów – 943 mm. Długość okresu bezprzymrozkowego wynosi 156 dni, a okres wegetacyjny (średnia dobowa temperatura powietrza jest wyższa od 5°C), trwa 213 dni.

Wysokość nad poziomem morza, ukształtowanie terenu, ekspozycja, szata roślinna i inne elementy środowiska naturalnego, różnicują klimat Suchoj i najbliższej okolicy. Wyróżnić można kilka mezoregionów klimatycznych: mezoregion den dolin Skawy i Stryszawki, mezoregion ciepłych zboczy i mezoregion chłodnych wierzchowin.

Pogodę w rejonie Suchoj kształtują cztery główne masy powietrza: polarno – morskie, polarno – kontynentalne, arktyczne i zwrotnikowe. Takie zróżnicowanie sprzyja dużej zmienności temperatury i opadów atmosferycznych w ciągu roku, poszczególnych miesięcy a nawet dni.

Wody podziemne i powierzchniowe

Wody podziemne w Suchoj Beskidzkiej występują w dwóch poziomach: trzeciorzędowym (fliszowym) oraz czwartorzędowym (aluwialnym i zwiertelinowym). Trzeciorzędowy poziom wodonośny występuje w piaskowcowo- łupkowych utworach fliszu karpackiego. Jest związany ze strefą przypowierzchniowa fliszu, mocno zwiertzałą i spękaną. Znacznie płytszy czwartorzędowy poziom wodonośny ma podstawowe znaczenie dla zaopatrzenia w wodę Suchoj Beskidzkiej. Poziom ten obejmuje piaszczysto – żwirowe utwory akumulacji rzecznej, wypełniające dna dolin Skawy, Stryszawki i ich bocznych dopływów, a także pokrywę zwiertelinową.¹³

Wody powierzchniowe Suchoj Beskidzkiej to fragment Skawy płynącej we wschodniej części

miasta, uchodząca do Skawy Stryszawka oraz jej dopływy: Zasepnica i Bładzonka. Do wymienionych rzek uchodzą liczne krótkie cieki, z których niektóre prowadzą wodę tylko okresowo. Wody podziemne i powierzchniowe Suchej Beskidzkiej pokrywają zapotrzebowanie mieszkańców i gospodarki na wodę pitną i przemysłową. W okresach długotrwałych suszy i w zimie występują jednak braki wody w wysoko położonych przysiółkach, które pobierają wodę z indywidualnych grawitacyjnych ujęć i studni. Około 70% mieszkańców zaopatruje się w wodę z wodociągu miejskiego, który czerpie wodę z ujęcia na Stryszawce w przysiółku Role.

Gleby

Gleby Suchej Beskidzkiej powstały głównie ze zwietrzliny fliszu karpackiego oraz aluwiów rzecznych, w dnach dolin Skawy, Stryszawki i ich dopływów. Udział poszczególnych gleb przedstawia się następująco:

gleby brunatne górskie:	81,9%
gleby aluwialne:	8,8%
gleby deluwialne:	3,4%
gleby pseudobielicowe:	5,4%
gleby brunatne wyługowane:	0,4%
gleby glejowe:	0,1%

Szata roślinna i świat zwierzęcy

Szata roślinna okolic Suchej Beskidzkiej należy do Krainy Pogórza i Regla Dolnego, wchodzących w skład okręgu Beskidów i Działu Karpat Zachodnich. Występuje tutaj ponad 800 gatunków roślin, w tym gatunki subalpejskie, górskie i synantropijne.

Sucha Beskidzka walory i swą atrakcyjność w dużej mierze zawdzięcza lasom, które porastają otaczające grzbiety górskie, oraz zespołom parkowym i lasom łęgowym. Są to lasy mieszane, w których przeważają następujące gatunki drzew: świerk – 27%, jodła – 22%, dąb – 9%, jawor – 9%, sosna – 8%, brzoza – 7% , grab – 7%, modrzew – 6,¹⁴ %.

Rys. nr 4. Lasy w okolicy Suchej Beskidzkiej.

Źródło: Hampel J, Kiryk F., 1998r.
1 – obszary leśne

Świat zwierzęcy okolic Suchej Beskidzkiej jest zaliczany do rejonu karpackiego krainy sudecko – karpackiej, w której przeważa eurosyberyjski element zoogeograficzny. Między innymi występują tu duże ssaki, takie jak: jelenie, sarny, dziki, rysie i lisy.

Powstanie osady a później rozwój wsi i miasta było związane z warunkami środowiska

przyrodniczego. Poszczególne składniki tego środowiska: budowa geologiczna, ukształtowanie terenu, warunki klimatyczne, stosunki wodne, gleby, szata roślinna i świat zwierzęcy, stworzyły możliwości osiedlania, określiły kierunki rozwoju gospodarczego i stanowią o dzisiejszej atrakcyjności Suchoj Beskidzkiej. Środowisko naturalne miasta posiada swoje unikalne wartości, które odpowiednio chronione i zagospodarowane, powinny stać się podstawą jego rozwoju.

3) Rys historyczny

Sucha Beskidzka, to 10 tys. miasto powiatowe położone w śródgórskiej, beskidzkiej kotlinie u ujścia rzeki Stryszawki do Skawy, wkrótce, bo już w 2005 r. będzie obchodzić 600-lecie swego istnienia.

Początki zasiedlenia i zagospodarowania kotliny suskiej wiążą się z akcją kolonizacyjną książąt oświęcimskich. wedle przekazów źródłowych, w 1405 r. Jan II, Książę Oświęcimski wydał przywilej, w którym zezwalał niejakiemu Strzale na lokację w tym miejscu osady. Skape dokumenty źródłowe niewiele jednak mówią o tym najwcześniejszym okresie dziejów Suchoj. Strzałowie pozostawali jej właścicielami prawdopodobnie przez kilkadziesiąt lat, następnie, w 2. poł. XV w. Sucha przeszła w ręce Słupskich. w 1554 r. Stanisław Słupski sprzedał Suchą złotnikowi krakowskiemu Gaspere Castiglione, który po uzyskaniu nobilitacji szlacheckiej przybrał od swojej posiadłości polskie nazwisko – Kasper Suski.

Z osobą Kaspra Suskiego wiąże się budowa zamku, który miał stać się na kilkaset kolejnych lat głównym ośrodkiem administracyjnym, gospodarczym i kulturalnym okolicznych terenów. Doszło do tego za czasów kolejnych właścicieli Suchoj, Komorowskich, którzy na początku XVII w. skupiali w swych rękach znaczne obszary ziemskie w okolicach Suchoj i na Żywiecczyźnie. Po ich podziale w 1608 r. zachodnia część trafiła w ręce Piotra Komorowskiego i aż do 1939 r. jako tzw. „państwo suskie” pozostawała w rękach prywatnych właścicieli, którymi – po Komorowskich – były inne znane polskie rody: Wielopolskich, Branickich i Tarnowskich.

Wiek siedemnasty stanowi okres szybkiego rozwoju dominium suskiego. Piotr Komorowski założył w Suchoj parafię a w latach 1613 – 1614 wybudował i bogato uposażył kościół. Również wiele starań poświęcił rozbudowie dawnego dworu obronnego Kaspra Suskiego, tworząc okazałą rezydencję magnacką. W tym okresie powstały także w Suchoj: huta szkła, młyn wodny, browar, suszarnia chmielu, gorzelnia, kuźnia żelaza i miedzi.

W latach 1693 – 1726 panią zamku suskiego była Anna Konstancja Wielopolska, która dała się poznać jako sprawna administratorka swoich włości. Przeprowadziła bowiem reformę administracyjną „państwa suskiego”. W wieku XVIII, Sucha pod rządami Wielopolskich przeobraziła się z osady typowo rolniczej w osadę targową, na podstawie przywilejów otrzymanych od króla polskiego a następnie po 1772 roku od cesarza austriackiego. Przywileje te zezwalały na organizowanie jarmarków, dzięki którym Sucha stała się znanym ośrodkiem handlowym i rzemieślniczym Podbeskidzia. W latach 1769 – 1772, Sucha i okolice stały się terenem wzmożonych działań wojennych wojsk konfederatów barskich z wojskami rosyjskimi. Pod koniec XVIII wieku, Sucha liczyła około 3 tys. mieszkańców. W ostatnich latach panowania Wielopolskich rozbudowano i zmodernizowano hutę żelaza tzw. „Kuźnice Suskie”, znajdujące się w centrum osady.

W 1843 roku dobra suskie wykupili od Wielopolskich Branicy herbu Korczak. Lata czterdzieste XIX w., były dla mieszkańców Suchoj jednym z najcięższych okresów w historii. Obfitowały bowiem w powodzie i epidemie, które stały się główną przyczyną klęsk i nieurodzajów. Do około 1880 r. w Suchoj działały huty żelaza, a w latach 80-tych XIX stulecia po uruchomieniu tzw. linii transwersalnej kolei, wiodącej z Żywca przez Nowy Sącz do husiatynia, Sucha stała się ważnym węzłem kolejowym w miejscu odgałęzienia się trasy do Krakowa. Wówczas właścicielami miejscowości byli już Branicy, z których nazwiskiem wiąże się powstanie wspaniałego zbioru biblioteczno-muzealnego na zamku, w swoim czasie jednej z największych bibliotek prywatnych na ziemiach polskich. Zbiory te niestety uległy podczas II wojny światowej częściowo zniszczeniu, pozostała część weszła w skład różnych bibliotek i muzeów na terenie kraju. Ostatnie ćwierćwiecze ubiegłego stulecia można określić jako okres ożywienia gospodarczego. Rozbudowano Suski Browar, a w 1883 roku otwarto linię kolejową Sucha – Żywiec, natomiast w rok później linię Kraków – Sucha – Nowy Sącz. Sucha stała się więc ważnym węzłem kolejowym – a kolej poza rolnictwem była jednym z głównych źródeł utrzymania mieszkańców. W 1886 roku powstał tartak, przy którym założono straż ogniową. Ukoronowaniem tego okresu było nadanie Suchoj w 1896 roku praw miejskich. W latach 1895 -

1907 wzniesiono nowy kościół, a w roku 1910 otwarto Bank Spółdzielczy. Po odzyskaniu niepodległości przez Polskę, w czasach dwudziestolecia międzywojennego Sucha kilkakrotnie zmieniała swą przynależność administracyjną, wchodząc kolejno w skład powiatów: Żywieckiego, Makowskiego i Wadowickiego. W 1922 roku dobra Suskie drogą wiana przeszły na Tarnowskich.

Właścicielem zamku był wówczas hrabia Juliusz Tarnowski, syn Anny z Branickich Tarnowskiej. Przed I wojną światową a także w okresie powojennym w Suchej rozwijały się instytucje kulturalno – oświatowe. Działały: Towarzystwo Oświaty Ludowej, Towarzystwo Gimnastyczne 'Sokół', Towarzystwo Szkoły Ludowej, Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży Żeńskiej i Męskiej oraz harcerstwo. W latach trzydziestych najczęściej osób zatrudniały: węzeł PKP, tartak, browar, fabryki Rudolfa Edwarda Fortunów – „Robot” (200 osób) i „Walor”. W 1939 roku Sucha liczyła około 6.200 osób. Dnia 3 września 1939 r. do Suchej, od strony Żywca wkroczyły wojska hitlerowskie. Miasto zostało wcielone do Rzeszy jako graniczna miejscowość, ponieważ sąsiedni Maków Podhalański znajdował się już w granicach Generalnego Gubernatorstwa.. Wojna przyniosła zagładę około 500-osobowej społeczności żydowskiej zamieszkującej Suchą.

W latach powojennych miasto zdecydowanie zmieniło swoje oblicze. Powstał stadion sportowy, a później osiedle mieszkaniowe Na Stawach, które wraz z wybudowanym jako pierwszym osiedlem Beskidzkim, stanowi największe skupisko mieszkalne w Suchej. Obok budownictwa komunalnego i spółdzielczego prężnie rozwijało się też budownictwo indywidualne. Rozwinęły się nowe gałęzie przemysłu. Powstała Babiogórska Fabryka Mebli, Zakłady Przetwórstwa Owocowo – Warzywnego, Wytwórnia Sprzętu Komunikacyjnego, GS Samopomoc Chłopska. Powstała sieć szkół podstawowych, zawodowych i średnich.

W okresie powojennym, w latach 1956-75 na mapie administracyjnej kraju po raz pierwszy pojawił się Powiat Suski, a w wyniku reformy administracyjnej przeprowadzonej w 1975 r. miasto zostało włączone do nowo utworzonego województwa bielskiego. W 1964 r. do tradycyjnej, dawnej nazwy miasta, dodano oficjalnie drugi człon – „Beskidzka”, jednoznacznie identyfikujący miejsce jego położenia na mapie Polski. W 1983 roku zakończono budowę szpitala rejonowego, wokół którego powstało nowe osiedle mieszkaniowe. Również we współczesnym wyglądzie miasta zachodzą zasadnicze zmiany. Przykładem może być powstały w centrum na terenie po zamkniętym tartaku i bazie PKS-u, nowoczesny pasaż handlowo – usługowy. Od 1 stycznia 1999 r. Sucha Beskidzka znów jest miastem powiatowym, zgodnie z tradycjami historyczno-kulturowymi wchodząc w skład województwa małopolskiego.

4) Dziedzictwo kulturowe – zabytki architektury i sztuki

Już prawie sześciowiekowa historia Suchej, lokowanej w 1405 roku na prawie niemieckim, nieodłącznie powiązana została z rodami szlacheckimi, które zapisały się w dziejach narodu i państwa polskiego jako obrońcy nie tylko wolności szlacheckich, ale wybitni patrioci, mecenas nauki, zasłużeni dla budowania demokracji oraz granic i suwerenności Rzeczypospolitej. Byli to m.in.: Suscy herbu Saszor, Komorowscy herbu Korczak, Wielopolscy herbu Starykoń, Branicy herbu Korczak i Tarnowscy herbu Leliwa. Zapewne kultura i obyczajowość szlachecka, w okresie XVIII i XIX wieku wywierała duży wpływ na tworzenie się klimatu społecznego Suchej. Z jednej strony wpływy szlacheckie, nieodłącznie powiązane z życiem dworskim i obyczajem szlacheckim z drugiej mieszczańskie, ze sporym udziałem ludności żydowskiej oraz ludności typowo rolniczej, stanowiącej największy procent w strukturze społecznej osady, miały ogromne znaczenie w procesie kształtowania się kulturowego i społecznego wizerunku osady. Wpływy te najbardziej widoczne są w architekturze zabudowy miejskiej, w sztuce sakralnej, zwłaszcza w jej małych formach i stylizacjach ludowych, stanowiących zarazem wyraz głębokiej religijności. Są to kaplice, przydrożne krzyże i figury świętych. Sfera życia obyczajowego osady w dużej mierze wiąże się z tradycją sąsiadujących z Suchą grup etnograficznych, tj. górali babiogórskich, żywieckich, kliszczackich oraz orawskich, których wspólną cechą są wołoskie korzenie. Wpływy te ujawniają się najbardziej podczas obchodów świąt oraz w szeroko pojętej sferze obyczajowej. Materialnym wyznacznikiem dziedzictwa kulturowego Suchej jest unikatowa na skalę Małopolski sfera zabytków architektury i sztuki, wśród których szczególnie wyróżniają się dwa zespoły: zamkowo-parkowy z renesansowym zamkiem określanym mianem Małego Wawelu i klasztorno – kościelny, w skład, którego wchodzi dwa różne stylowo kościoły, klasztor i kaplice cmentarne. O specyfice kulturowej Suchej świadczy również niezwykle bogactwo różnorodnych

form małej architektury sakralnej w postaci kaplic, kapliczek i przydrożnych krzyży. Uwagę zwraca XIX - wieczna zabudowa Rynku, charakteryzująca się stylowymi kamienicami i oczywiście XVIII wieczna Karczma Rzym, wzniesiona w stylu karczmy polskiej z charakterystycznym czterospadowym dachem z kalenicą i podcieniami. Karczma to jeden z głównych zabytków Małopolskiego Szlaku Architektury Drewnianej, a jej cechy stylowe nawiązują do budownictwa drewnianego, typowego dla terenów Beskidów. Architektura odgrywa niezmiernie ważną rolę w poszukiwaniu tożsamości lokalnej. Tożsamość kulturową miasta to głównie jego tożsamość estetyczna, wynikająca z układu przestrzennego oraz charakteru zabudowy. Decydujące znaczenie dla tak rozumianej tożsamości mają stan reprezentacyjnych budowli, ważniejszych kamienic, pierzei, placów, ulic, parków, pomników, cmentarzy, osi widokowych, a nawet panoram. Trudno byłoby znaleźć miasto o jednorodnej zabudowie estetycznej. W miastach historycznych o długim trwaniu style architektoniczne albo nawarstwiają się lub sąsiadują ze sobą. Sucha w 600- letniej tradycji wcale nie różni się pod tym względem od innych miast. Gdy staniemy na przykład obok suskiego zamku vel „Małego Wawelu” to w zasięgu wzroku uwidacznia się eklektyczna budowla nowego kościoła z charakterystyczną 54 metrową wieżą, stanowiącą główną dominantę architektoniczną miasta. Dalej posuwając się w stronę Rynku, ujawnia się bogate spektrum stylistyczne kamienic: od stylizacji klasycystycznych po regionalne i wcale tu nie razi drewniana Karczma Rzym. Wbrew pozorom, cała ta różnorodność stanowi o tożsamości Suchoj Beskidzkiej. Znakomita większość ważniejszych miast europejskich ma korzenie średniowieczne, wiele z nich zachowało średniowieczny układ przestrzenny (choćby stary Kraków). Sucha prawa miejskie uzyskała dopiero w 1896 roku, prawdziwym miastem z typową zabudową stał się dopiero w II połowie XX wieku. Miasta podlegały w ciągu swoich dziejów większym lub mniejszym, bardziej lub mniej dramatycznym przekształceniom estetycznym. W kolejnych epokach historyczno-stylowych często przebudowywano budowle reprezentatywne czego przykładem jest nasz Mały Wawel, kościoły (nowy suski kościół) czy place miejskie jak choćby Rynek.. Wznoszono nowe obiekty albo na miejscu budowli wcześniej istniejących, np. zamek suski na miejscu dawnej budowli zapewne dworku drewnianego Słupskich, potem Gaspare Castiglione, bądź na nowych terenach uzyskanych przez miasto (plac potartaczny na którym powstał pasaż handlowy). Przekształceniom estetycznym miast często "pomagały" kataklizmy żywiołowe lub dziejowe. Kolejne wielkie przekształcenia nastąpiły w XIX wieku, w okresie eklektyzmu-historyzmu. Wówczas też zaistniały dwa nowe zjawiska w historii miast. Po pierwsze, niespotykany wcześniej ich dynamiczny rozwój przestrzenny, związany z defortyfikacją, industrializacją i eksplozją demograficzną, po drugie, przebudowa ich historycznych fragmentów (suski rynek, ul. Piłsudskiego i Mickiewicza). Historyzm w sposób oczywisty sprzyjał dostosowywaniu estetycznemu nowych budowli do budowli historycznych (tak jak nowy kościół do starego). Sucha należy do nielicznych miast, w których już w dobie historyzmu dyskutowano nad istotą dziedzictwa lokalnego (Branicy i Tarnowscy) i nie była to dyskusja akademicka, gdyż miała ona konsekwencje praktyczne w postaci reestetyzacji części istniejącej historycznej zabudowy (nowy kościół) i nadania kierunku estetycznego dużej części nowo powstającej zabudowy (wille dworskie w stylu szwajcarskim). Duże znaczenie mają również tendencje lokalne. W tym nurcie powstawały nie tylko pojedyncze budynki, ale także większe założenia urbanistyczno-architektoniczne. Nowa Karta Ateńska sytuuje też rolę planistów w rozwoju przestrzennym miast - jako mediatorów i koordynatorów w procesie podejmowania decyzji o zagospodarowaniu miast, a zarazem akcentuje aktywną rolę społeczności lokalnych w dialogu z planistami i władzami lokalnymi. Realizacja tego zapisu często prowadzi do kontekstualizacji nowej zabudowy (pasaż handlowy).

ZESPÓŁ ZAMKOWO – PARKOWY

Renesansowy Zamek Suski „Mały Wawel”

Wyróżnikiem tego wspianego kompleksu zabytkowego jest renesansowa budowla zamku z otoczone od strony południowej parkiem, utrzymanym w konwencji angielskiego parku krajobrazowego z charakterystycznym budynkiem oranżerii oraz tzw. „domkiem ogrodnika”, pełniącym rolę izby regionalnej. Z nie istniejących już dzisiaj zabudowań: folwark, stawy z wylęgarnią ryb, gorzelnia, młyn zamkowy nad stryszawką, stajnie.

Powstanie zamku wiąże się z osobą Gaspare Castiglione vel Kaspra Suskiego herbu Szaszor, właściciela osady od 1554 r., który właśnie pod Górą Jasień wznosił kamienno –

drewniany dwór, zapewne na miejscu wcześniejszego, który spłonął doszczętnie. pozostałością budowli Kaspra parterowa część wieży płn.-wsch., którą opina charakterystyczna kamienna szkarpa. jedna z hipotez zakłada, że z tego okresu pochodzi prawdopodobnie główna część wieży zegarowej.

Kolejny właściciel Suchej, Piotr Komorowski herbu Korczak, rozbudował mały dwór Kaspra w okazałą rezydencję magnacką w latach 1608 – 1614. z tego okresu pochodzą zachowane do dzisiaj skrzydło zachodnie i południowe (na wysokości i piętra), oba piętrowe, zdobione od strony dziedzińca charakterystycznymi arkadowymi krużgankami, a także mieszcząca pomieszczenia gospodarcze część parterowego skrzydła południowego (rozbudowanego w XIX stuleciu). Dalsza rozbudowa zamku miała miejsce na początku XVIII w., za czasów Anny Konstancji z Lubomirskich Wielopolskiej. Wówczas dobudowano dwie pozostałe południowe wieże.

Najpiękniejszą zamkową komnatą jest niewątpliwie sala rycerska, określana mianem marszałkowskiej czy kominkowej.

Nakryta drewnianym, belkowanym stropem komnata, jest największym i najbardziej reprezentacyjnym pomieszczeniem w liczącym ponad 100 sal zamku. Zawsze pełniła rolę sali reprezentacyjnej. we wnętrzu mieści się bardzo cenny, późnorenesansowy, wykonany z piaskowca magurskiego manierystyczny kominek, zabytek sztuki o ogromnej wartości. Bogactwo zdobień ma podkreślać obfitość i dostatek rodu Komorowskich. Kominek powstał w I poł. XVII w. z fundacji Piotra Komorowskiego, o czym świadczą kartusze herbowe na jego cokole z herbami Piotra Komorowskiego (Korczak) i jego żony, Katarzyny z Przerębskich (Nowina).

Kaplica zamkowa pod wezwaniem św. Piotra Apostoła

Mieści się na I piętrze Wieży Zegarowej. Powstała zapewne w okresie rozbudowy zamku przez byłego właściciela Suchej Piotra Komorowskiego w latach 1608 – 1614, który poświęcił ją swojemu patronowi Św. Piotrowi Apostołowi. W kaplicy uwagę zwraca się XVII-wieczna polichromia, zabytek późnogotyckiego cechowego malarstwa ściennego, charakterystycznego dla dawnej Ziemi Krakowskiej ujęta w dekoracyjne kwatery, zdobione ornamentem kandelabrowym i roślinnym.

Polichromia o cechach stylowych nawiązujących do malarstwa gotyckiego, m.in. poprzez linearyzm przedstawięń, gdzie w zamkniętych w kwaterach, zostały wpisane sceny łączące wydarzenia z życia Jezusa z fragmentami Mszy Świętej i odpowiednią staropolską sentencją opisową, jest zabytkiem o dużej wartości. Renesansowe zdobienia w formie girland i festonów kwiatowych nawiązują również do symboliki liturgii. Pierwszą wzmiankę o jej istnieniu zawdzięczamy wójtowi żywieckiemu Andrzejowi Komonieckiemu, autorowi Dziejopisu Żywieckiego. Niestety nie zachowała się do naszych czasów ikonografia, na podstawie, której można było by odtworzyć całość przedstawień Tajemnic Mszy Świętej.

Kaplica została gruntownie odrestaurowana w latach 2000 – 2002 staraniem samorządu Gminy Sucha Beskidzka. Po tak długiej przerwie, spowodowanej „dziejową burzą”, wskutek której ucierpiała także substancja zamkowa, w dniu 16 czerwca 2002, podczas uroczystej Mszy Świętej, ks. prałat Stanisław Kania były proboszcz parafii suskiej, dokonał jej uroczystego poświęcenia. Restauracją kaplicy zajęli się krakowscy konserwatorzy dzieł sztuki: Marek Wesołowski i Wojciech Kwiatek wzorując się na projekcie autorskim nieżyjącego już konserwatora Janusza Bajki, związanego z renowacją starego suskiego kościoła oraz zamku. Prace objęły kompleksową konserwację techniczną sklepień, ścian, wsporników oraz elementów dekoracyjnych. Następną fazą polegającą już na konserwacji właściwej wiązała się głównie z odnowieniem polichromii przedstawiającej „Tajemnice Mszy Świętej według Żywota Pana Jezusowego”. Obecnie w arkadowej wnęce ołtarzowej mieści się „Zdjęcie z krzyża” (XIX w) wykonany w konwencji późnego renesansu przez Wojciecha Grzywińskiego. Pierwotnie w ołtarzu jak podaje Andrzej Komoniecki w „Dziejopisie Żywieckim”, znajdowało się przedstawienie Św. Piotra Apostoła ukrzyżowanego głową w dół. Wyposażenie kaplicy stanowią przybory liturgiczne, mszał, mosiężny krzyż, osiemnastowieczny pulpit pod mszał zdobiony intarsją kwiatową, kłęczniki oraz kandelabrowe świeczniki. Podczas świąt kościelnych oraz w uroczystość odpustową Apostołów Św. Piotra i Pawła, w kaplicy zamkowej odprawiana jest Msza Święta.

PARK ZAMKOWY W STYLU ANGIELSKIEGO PARKU KRAJOBRAZOWEGO

Inną atrakcją zarówno dla turystów jak i mieszkańców miasta jest park zamkowy, który w ostatnim czasie przeżywa swój renesans. Uporządkowane ścieżki wyłożone stylową kamienną kostką, pięknie zachowany starodrzew z licznymi okazami pomników przyrody, wyczyszczony staw, w którym zadomowiły się liczne okazy gatunków ryb jak amury, karpie ozdobne, pstrągi, itp., ładnie uporządkowana zieleń czyni z tego miejsca prawdziwą oazę spokoju. Park zamkowy stanowi swoisty przykład parku krajobrazowego w stylu angielskim. Jego obecną formą poza drobnymi zmianami to dzieło Branickich, którzy pod wpływem tendencji neoromantycznych przekształcili barkowe założenie Wielopolskich w romantyczny park krajobrazowy, wznosząc w latach siedemdziesiątych XIX wieku budynek oranżerii w stylu neogotyku angielskiego. Jest to jedna z nielicznych budowli o takiej stylistyce, zachowana na terenie województwa małopolskiego. Poprzez ujmującą zieleń, otwartą przestrzeń oraz ścieżki spacerowe w formie alejek wyłożonych stylową kamienną kostką, park stał się jednym z ulubionych miejsc wypoczynku oraz inspiracją dla artystów, których o każdej porze roku, a szczególnie w okresie letnim można spotkać na jego terenie. Szczególną uwagę poza zabytkami starodrzewu zwraca staw, którego historia wiąże się z I poł. XVIII, kiedy renesansowe założenie ogrodu zostało przekształcone w barkowe.

Staw, który wówczas spełniał rolę kanału, wytyczonego zgodnie z barokową koncepcją równoległe do południowej fasady zamku, pełnił rolę zbiornika, do którego spływały ciek wodne z terenu parku. W II poł. XIX w. kanał został przekształcony w duży staw, którego dno zyskało kamienną cembrowinę. Nad stawem przerzucono kamienny arkadowy mostek, będący wyrazem romantycznych tendencji w sztuce okresu neoromantyzmu, który poddany zostanie gruntownej renowacji. Na dnie stawu zupełnie w dobrym stanie zachowała się kamienna cembrowina, która została również wyczyszczona i uzupełniona. Staw zyskał także nowy element dekoracyjny, którym jest fontanna w formie kaskady kamiennej, komponująca się z resztą założenia małej architektury ogrodowej.

Najatrakcyjniejsze rośliny drzewiaste w parku to liczne wejmutki, platan klonolistny, limba, jesion o pędach zwisających i dąb czerwony. Trzon drzewostanu stanowią sędziwe jesiony, dęby, graby oraz lipy.

DOMEK OGRODNIKA

W parku zamkowym po stronie zachodniej znajduje się, tzw. Domek Ogrodnika. to parterowy, nakryty siodłowym, gontowym dachem. Pierwotnie były tam usytuowane dwa budynki, które przebudowano i połączono w jeden w latach 70 - tych XX w. Budynek wzniesiono z kamienia i cegły na przełomie XVIII i XIX stulecia. Od 1996 r. mieści się w nim Izba Regionalna prowadzona przez Towarzystwo Miłośników Ziemi Suskiej (czynna sezonowo w miesiącach letnich w niektóre dni tygodnia). W Izbie można obejrzeć interesującą ekspozycję etnograficzną, dokumentującą życie codzienne oraz kulturę materialną i duchową Górali Babiogórskich i Żywieckich. W domku zrekonstruowane zostały wnętrza izby mieszkalnej oraz komory z wyposażeniem, szałas pasterski, kuźnia z 1. poł XIX w. (przeniesiona z Zawoi), zbiór narzędzi rolniczych, przyrządów do obróbki drewna, a także lnu i wełny (m.in. dwustuletni warsztat tkacki). Ekspozycję uzupełniają dzieła twórców ludowych z Suchej i okolicy.

KAPLICA KONFEDERACKA NA GÓRZE JASIEŃ

Na szczycie góry Jasień znajduje się Kaplica wzniesiona dla upamiętnienia walk stoczonych przez Konfederatów Barskich z rosyjskimi oddziałami gen. Suworowa, które miały miejsce 1771 roku. Kaplica powstała prawdopodobnie w 1773 roku. W części głównej mieści ołtarz z obrazem Matki Boskiej Częstochowskiej, określanej mianem Patronki Konfederacji. Kaplica jest budowlą kamienną, jednonawową o zróżnicowanych cechach stylowych z charakterystyczną barokową kopułą. Podczas świąt patriotycznych w odbywają się tam msze święte.

KARCZMA RZYM

Karczma jest cennym zabytkiem architektury drewnianej. Wzniesiona w XVIII w., w sąsiedztwie "szlaku bursztynowego", wiodącego przez przełęcz Krowiarki na Słowację, w okresie, gdy w Suchej na podstawie królewskich przywilejów zaczęły regularnie odbywać się jarmarki i targi.. Z karczmą związana jest legenda o Panu Twardowskim. Karczma Rzym jest budowlą zrębową, pokrytą czterospadowym gontowym dachem z kalenicą. Od frontowej strony znajdują się arkadowe podcienia wsparte na profilowanych słupach, łączonych dwułuczami u

góry i zamkniętych od dołu balustradą. Wewnątrz wejście z centralnie usytuowanej sieni prowadzi do dwóch stylowych sal: restauracyjnej (po lewej) i kawiarnianej (po prawej). Obecny układ pomieszczeń jest wynikiem gruntownej renowacji, przeprowadzonej już w latach 60. XX w., z dawnego wyposażenia zachowały się jednak stare, belkowane pułapy. Karczma stanowi centralny punkt Małopolskiego Szlaku Architektury Drewnianej. Jest typowym przykładem karczmy polskiej.

ZESPÓŁ KLASZTORNO - KOŚCIELNY

Powstanie parafii suskiej wiąże się – podobnie jak główna rozbudowa zamku – z osobą Piotra Komorowskiego. Obok kościoła, którego budowę zakończono w 1614 r. ufundował on również klasztor, do którego w 1624 r., po konsekracji świątyni, sprowadził kanoników regularnych lateraneńskich z kościoła Bożego Ciała na Kazimierzu (obecnie dzielnicy Krakowa). Do 1. poł. XIX w. poza kościołem i budynkiem klasztornym znajdowało się tu siedem kaplic (do dziś zachowały się tylko trzy), a znaczna część placu pełniła rolę cmentarza. Dziś miejsce to wygląda zupełnie inaczej, z dominującą, potężną bryłą nowego kościoła parafialnego, zbudowanego w latach 1897-1908, dzięki fundacji hr. Anny Branickiej i jej syna Władysława Michała oraz pracom i ofiarom suskich kolejarzy i innych mieszkańców miasteczka.

STARY KOŚCIÓŁ pod wezwaniem Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny jest budowlą jednonawową, muirowaną i otynkowaną, niejednolitą stylowo. Bryła kościoła utrzymana jest w tradycjach późnogotyckich (rzut poziomy, charakterystyczne oszkarpowanie z zewnątrz), z licznymi renesansowymi elementami architektoniczno-zdobniczymi. Budowla nie posiada wieży, a jedynie niewielką, krytą blachą sygnaturkę. Wyposażenie wnętrza w przeważającej części barokowe i rokokowe. Sąsiedni budynek byłego **klasztoru**, niedawno odnowiony, jest utrzymany w stylu późnorenansowym. Na szkarpie spinającej zachodnią ścianę świątyni znajduje się kartusz z herbem Komorowskich–Korczak oraz na dwie cenne, renesansowe tafle majolikowe, umieszczone na ścianie arkady, przedstawiające scenę Ukrzyżowania i ponownie herb Korczak. Pod arkadą, na postumencie we wnęce po prawej stronie mieści się kamienny posąg Chrystusa upadającego pod krzyżem z końca XVIII w. Od strony południowej zwraca uwagę półokrągła dobudówka, mieszcząca schody na chór, charakterystyczne, wąskie szkarpy oraz zakrytą przy prezbiterium, w południowo-wschodnim narożniku budowli. Na terenie zespołu zachowały się trzy kaplice cmentarne.

Największa z kaplic w 1818 r. powiększona o drewnianą nadbudowę, która pełniła odtąd funkcję dzwonnicy, zaś dolną część, dawną renesansową kaplicę, przekształcono na kryptę grobową, miejsce pochówku właścicieli dóbr suskich – Wielopolskich i Branickich.

Stary kościół został połączony z nowym charakterystyczną przewiązką.

NOWY KOŚCIÓŁ, projektu znanego architekta Teodora Talowskiego, również nie jest jednolity stylistycznie i wykazuje zarówno cechy neoromańskie i neogotyckie. Jest budowlą ceglana (z kamiennymi detalami), z potężną, 54-metrową wieżą, będącą najbardziej charakterystycznym elementem krajobrazu Suchej. Kościół jest zbudowany na planie krzyża, jednonawowy z otwartym transeptem i wieloboczną absydą, zamykającą obojście prezbiterium. Powyżej portalu głównego, na fasadzie, zwraca uwagę potężna 4-metrowa figura Chrystusa na Krzyżu, poniżej której, w 4 narożnikach wieży, umieszczono naturalnej wielkości kamienne posągi, przedstawiające Matkę Boską, św. Jana Ewangelistę, św. Annę i św. Józefa. We wnętrzu kościoła zwraca uwagę polichromia ścienna z 1957 r., dzieło Mariana Konarskiego i Tadeusza Kurka oraz interesujące ołtarze boczne: lewy, św. Józefa i Męki Pańskiej z 1927 r. oraz prawy, Serca Pana Jezusa z figurami św. Franciszka i św. Antoniego z 1914-15 r. Na ścianach prezbiterium znajdują się kamienne figury świętych polskich: Stanisława Biskupa, Jana Kantego, Stanisława Kostki i Kazimierza Jagiellończyka. Niezwykle ciekawy, marmurowy ołtarz główny, dzieło Zygmunta Hendla z 1912 r., został później gruntownie zmodernizowany, zmniejszony (usunięto m.in. skrzydła i balaski) i niestety utracił swój niepowtarzalny charakter. Obok kościoła uwagę zwraca symboliczna mogiła Konfederatów Barskich, poległych w okolicy w walkach z wojskami rosyjskimi w 1771 r.

ZABUDOWA MAŁOMIASTECZKOWA

Otoczenie Rynku jest interesującym przykładem małomiasteczkowej zabudowy przełomu XIX i XX w, który wyróżnia wolnostojąca kamienica Dom Katolicki (Rynek 11) oraz

piętrowy, secesyjny budynek w narożniku Rynku i prowadzącej w kierunku wschodnim w dół ul. Piłsudskiego, o bogato dekorowanych elewacjach. Nieco dalej, przy tejże ul. Piłsudskiego mieści się tzw. Magistrat, niegdyś siedziba władz miejskich. Dziś jest siedzibą Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej, Urzędu Stanu Cywilnego i Prokuratury Rejonowej. Główną arterią Suchej jest ul. Mickiewicza, stanowiąca fragment popularnej trasy wiodącej z Bielska-Białej i Żywca w kierunku Zawoi i Zakopanego. Tuż za rynkiem mieści się piętrowy budynek dawnej szkoły ludowej z 1888 r., rozbudowany w 1903 r. (ul. Mickiewicza 7-9). Kilkadziesiąt metrów dalej wznosi się ceglany gmach, bardzo podobny do oglądanego opisywanego wcześniej Magistratu. I nie ma w tym przypadku – budynek c.k. Sądu Powiatowego i Magistratu powstał niemal dokładnie w tym samym czasie, bo w roku 1905; dziś także mieści się tutaj Sąd Rejonowy. Po przeciwnej stronie ulicy, tuż za przystankiem PKS, przy ul. Mickiewicza, uwagę zwraca, parterowy budynek z piętrowym ryzalitem. Mieściła się tam niegdyś siedziba zarządcy huty w Suchej. W pobliżu znajdują się pomniki przyrody – sosny wejmutki, rosnące tuż przed budynkiem oraz nieco dalej na wschód tzw. „wiąz Sobieskiego”. Drzewo liczy obecnie ok. 300 lat i wg miejscowej tradycji zostało zasadzone przez zmierzającego tędy pod Wiedeń króla Jana III Sobieskiego.

Naprzeciwko, po lewej stronie ulicy, wznosi się budynek (ul. Mickiewicza 19), będący siedzibą Urzędu Miejskiego i Starostwa Powiatowego w Suchej Beskidzkiej, a z tyłu za nim rozciąga się stadion Miejsko-Kolejowego Klubu Sportowego „Babia Góra”, już od ponad 80 lat wpisanego na trwałe w historię miasta. Idąc dalej w kierunku wschodnim po prawej stronie wznosi się kompleks zabudowań Zakładu Przetwórstwa Owocowo-Warzywnego „Rajdimpex”. Wchodzący w jego skład, spory, piętrowy budynek (ul. Mickiewicza 32) był przed laty siedzibą miejscowego browaru, później znajdowała się tu fabryka gwoździ na użytek suskiej huty, a podczas II wojny światowej – getto, utworzone przez hitlerowców. Jeszcze do niedawna ponad zabudowaniami dominował wysoki, ceglany komin, wyburzony ze względów bezpieczeństwa w 2001 r.

Po prawej stronie, ul. Mickiewicza 36, 38, 40 zachowały się tzw. „dworki oficjalistów zamkowych”, wybudowane w 2. poł. XIX w. w charakterystycznym „szwajcarskim” stylu, bogato dekorowane (werandy, ornamentyka szczytów i obramowań okiennych), pokryte wysokimi, dwuspadowymi dachami. W pierwszym z mijanych budynków, zdobionym piętrowym ryzalitem, mieszczą się obecnie biura fabryki mebli „Oster-Polska” S.A., drugi, położony za gmachem Urzędu Skarbowego, jest m.in. siedzibą Oddziału Ziemi Babiogórskiej PTTK. Na skwerku przed budynkiem stoi niewielki obelisk poświęcony pamięci patrona Oddziału, wybitnego polskiego geologa, zasłużonego na rzecz ochrony środowiska, prof. Walerego Goetla, urodzonego w Suchej. Trzeci ze wspomnianych budynków wznosi się kilkanaście metrów dalej, tuż obok dworca PKS.

Po drugiej stronie ulicy uwagę zwraca współczesna wizytówka miasta, jaką jest powstały przed kilku laty i stale rozbudowywany, interesujący architektonicznie pasaż handlowy, zaprojektowany przez Marka Kołodziejczyka. Na opustoszałym dzisiaj terenie pomiędzy pasażem a widocznymi w oddali blokami mieszkaniowego Osiedla Na Stawach do 1984 r. mieścił się suski tartak, którego początki można datować na koniec XIX stulecia.

Budynek stacyjny, o wydłużonej fasadzie z asymetrycznym ryzalitem, wzniesiony w latach 80-tych XIX stulecia, jest typowym przykładem rozwiązań stosowanych przy projektowaniu dworców kolejowych na terenie całej monarchii austro-węgierskiej.

5) Turystyka i sport

Na obszarze gminy dominują następujące formy turystyki:

1. turystyka weekendowa,
2. turystyka krajoznawcza,
3. urlopową turystyką wypoczynkową,
4. turystyką górską piesza będącą najczęściej uprawianą formą turystyki kwalifikowanej,
5. turystyką rowerową.

Walory środowiska przyrodniczego predysponują obszar do pełnienia funkcji turystycznej i rekreacyjnej, której rozwój powinien być prowadzony zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju (ekorozwoju) polegającymi na integracji wykorzystania zasobów środowiska przyrodniczego z ich ochroną.

Sucha Beskidzka jest położona w malowniczej kotlinie, w dolinach rzek Stryszawki i Skawy, na pograniczu Beskidów Makowskiego, Żywieckiego i Małego w południowo-zachodniej

części województwa małopolskiego. Nieprzeciętne walory krajobrazowe to jeden z poważniejszych atutów miasta. Dogodne położenie przy skrzyżowaniu głównych szlaków komunikacyjnych Sucha - Kraków - Żywiec - Zakopane oraz możliwość wypadu w okoliczne pasma Beskidów i dalej na Słowację to czynniki, które sprzyjają rozwojowi różnych form turystyki.

Niewątpliwym i bardzo ważnym atutem miasta są bogate walory środowiska kulturowego i historycznego. Wśród wielu zabytków i atrakcji do najważniejszych zaliczyć można między innymi:

- Zespół zamkowo-parkowy zwany „Małym Wawelem”, dwór obronny wzniesiony w latach 1554 – 1580. Zaliczany do pereł architektury renesansowej w Polsce,
- Karczma „Rzym” z połowy XVIII wieku,
- Zespół kościelno – klasztorny z XVIII wieku.

Bogactwo świata przyrodniczego oraz obiektów historycznych, a także stosunkowo dobrze rozwinięta baza noclegowa sprawiają, że Sucha Beskidzka odgrywa na mapie turystycznej Polski coraz istotniejszą rolę. Liczne imprezy kulturalno-sportowe, zyskują z roku na rok coraz większą popularność zarówno wśród mieszkańców, jak i gości. Spośród szeregu imprez kulturalno-sportowych odbywających się cyklicznie wymienić należy m.in.: Suskie Spotkania z Folklorem, Dni Ziemi Suskiej, Dni Muzyki na Zamku.

Rozwój turystyczny Suchoj Beskidzkiej napotyka nadal szereg barier. Wśród zdiagnozowanych problemów wewnętrznych wskazuje się na brak instytucjonalnej formy współpracy pomiędzy podmiotami branży turystycznej (głównie brak stowarzyszenia zrzeszającego), niezbyt intensywne działania promocyjne oraz niewystarczający poziom rozwoju bazy sportowo - rekreacyjnej i turystycznej. Najistotniejszym problemem zewnętrznym (w skali regionalnej) jest natomiast bardzo duża konkurencyjność sąsiednich regionów turystycznych (Tatry, Podhale, Żywieccyzna).

Baza noclegowa miasta Sucha Beskidzka:

- 1.** Hotel Monttis
Sucha Beskidzka, ul. Spółdzielców 1
Liczba miejsc noclegowych - 150
- 2.** Hotel „Kasper Suski”
Sucha Beskidzka, ul. Zamkowa 1
Liczba miejsc noclegowych – 27
- 3.** Rezydencja Zuzanna Targosz
Sucha Beskidzka, ul. Kościelna 37
Liczba miejsc noclegowych - 10
- 4.** Ośrodek Szkoleniowy – Wypoczynkowo „Wodnik”
Sucha Beskidzka, ul. Role 561
Liczba miejsc noclegowych – 58
- 5.** Pensjonat „Skalnik” Jacek Boczek
Sucha Beskidzka, ul. Spacerowa 24
Liczba miejsc noclegowych – 22
- 6.** Szkolne Schronisko Młodzieżowe w Zawoi
Filia w Suchoj Beskidzkiej
Sucha Beskidzka, ul. Kościelna 5B
Liczba miejsc noclegowych – 60
lipiec – sierpień – 80
- 7.** Dom Wypoczynkowy „Krystyna”
Wynajem Pokoi Gościnnych
Sucha Beskidzka, ul. Role 78
Liczba miejsc noclegowych – 15
- 8.** Dom Wypoczynkowy
Sucha Beskidzka, ul. Armii Krajowej A – 55
Liczba miejsc noclegowych – 20
luty, czerwiec, lipiec, sierpień,
- 9.** Dom Wypoczynkowy „Andrzejówka”
Sucha Beskidzka, ul. Zasypnica
właściciel:

Klub Inteligencji Katolickiej

Kraków ul. Sienna 5

Liczba miejsc noclegowych – 44

10. Ośrodek Harcerski "Pstrągarnia"

Sucha Beskidzka, ul. Zasypnica

Liczba miejsc noclegowych – 28 w domkach campingowych

czynne od maja do października

W sumie ilość miejsc noclegowych: 454

Suskie trasy rowerowe wytyczone i oznaczone zostały staraniem Urzędu Miejskiego latem 1997 roku. Wszystkie biorą swój początek przy suskim zamku, obok którego znajduje się duży parking (niestrzeżony). Trasy nr 1 i 2 biegną głównie zboczami góry Jasień (521 m), trasy nr 3-5 zboczami Magurki (872 m), Surzynówki (810 m), Kiczory (905 m), Lachów Gronia (703 m) i Skupniówki (649 m) leżącymi w Paśmie Jałowieckim. Na południowych zboczach Magurki trasy suskie spotykają się z trasami wyznaczonymi przez sąsiednie gminy: Stryszawę i Zawoję i mającymi podobne oznakowania. Na trasach znajduje się wiele miejsc widokowych, z których najciekawsze to zapewne te z panoramą Babiej Góry i Pasma Polic.

Tabela 1. Trasy rowerowe w gminie Sucha Beskidzka

Nr trasy	Nazwa trasy	Długość [m]	Przewyższenie do [m]
1	Jasiń I (Mała Pętla)	4 000	450
2	Jasień II (Duża Pętla)	9 000	500
3	Sucha – Magurka – Grzechynia - Sucha	22 000	750
4	Sucha – Magurka – Zawoja Za Kamień (klasztor)	9 000	750
5	Sucha – magurka – Zawoja-Przysłop (skrzyżowanie)	9 000	750
6	Sucha – Magurka – Zawoja Fujacy	13 000	750
7	Sucha – Magurka – Zawoja Smyraki	10 000	750
8	Sucha – Magurka – Stryszawa – Sucha	22 000	750

Tabela 2. Górskie szlaki turystyczne w gminie Sucha Beskidzka

Lp.	Trasa	Czas przejścia [h]	Kolor szlaku
1	Magurka - Zawoja Centrum	3 – 3,5	czerwony
2	Dolina Zasypnicy - Zawoja Przysłop	2	czarny
3	Żurawica	4	zielony
4	Sucha Beskidzka - Mioduszyna	3	niebieski

Po mieście wyznaczony jest miejski szlak krajoznawczy, który prowadzi do najciekawszych i najbardziej znanych zabytkowych obiektów i miejsc Suchej Beskidzkiej.

Na terenie miasta działają następujące instytucje, których sfera działań dotyczy sportu i turystyki:

Beskidzki Klub Karate Seitendo,
 Harcerski Klub Sportowy „Sucha Beskidzka”,
 Liga Obrony Kraju,
 Ludowy Klub Sportowy „Technik”,
 Łucznicze Towarzystwo Sportowe „Zamek Suski”,
 Miejski-Kolejowy Klub Sportowy „Babia – Góra”,
 Oddział „Ziemi Babiogórskiej” Polskiego Towarzystwa Turystyczno – Krajoznawczego,
 Przedsiębiorstwo Turystyczne „Beskidy – Tourist”,
 Uczniowski Klub Sportowy „Mechanik”.

6) Zagospodarowanie przestrzenne

Gmina Sucha Beskidzka posiada aktualny miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego przyjęty uchwałą Nr XIII/129/03 Rady Miejskiej w Suchoj Beskidzkiej 18 grudnia 2003 r., ogłoszony w Dzienniku Urzędowym Województwa Małopolskiego nr 28 póź. 377, 6

lutego 2004 r.. Plan obejmuje 100% powierzchni gminy czyli 2 746 ha.

W celu określenia głównych kierunków rozwoju struktury funkcjonalno-przestrzennej, zróżnicowanych dla obszarów o odmiennych uwarunkowaniach przyrodniczych, stopniu przekształcenia krajobrazu, intensywności zagospodarowania i uzbrojenia w zakresie infrastruktury technicznej, w mieście wyróżnia się 3 „strefy polityki przestrzennej”:

- 1. Strefa I - miejska** - obejmująca obszar o dominacji funkcji związanych z obsługą rejonu oddziaływania (powiatu) i samego miasta w zakresie administracji, usług stopnia ponadlokalnego oraz urządzeń infrastruktury technicznej, skupiający większość pozarolniczych miejsc pracy i tereny skoncentrowanej zabudowy mieszkalnej. Obszar kompleksowo uzbrojony w zakresie infrastruktury technicznej.
- 2. Strefa II - osadniczo - rolna** - obejmująca obszary osadnicze o niższej intensywności zabudowy mieszkalnej, zagrodowej i związanej z działalnością gospodarczą oraz sąsiadujące z nimi tereny otwarte, w tym użytki rolne, tereny przyszłego rozwoju infrastruktury miejskiej i bazy turystyki.
- 3. Strefa III - rolno - przyrodnicza** - obejmująca obszary z przewagą kompleksów leśnych, o dominacji funkcji ekologicznych (ochronnych i środowiskotwórczych) i turystycznej, z dopuszczeniem ograniczonego rozwoju istniejących grup oraz „wymiany substancji” w przypadku istniejących pojedynczych zagród.

Około 30% obszaru gminy leży w otulinie "Parku Krajobrazowego Beskidu Małego". Powierzchnia lasów zajmuje 41% ogólnej powierzchni gminy czyli ok. 1125 ha, a docelowo przez zalesienie gruntów o niskiej przydatności rolniczej i zagrożonych erozją, obejmie obszar ok. 1480 ha czyli 54%.

W nowym planie zagospodarowania przestrzennego wyznaczono tereny rekreacji nadwodnej nad rzekami Stryszawki i Skawą. Wyznaczono nowe - obok stoku Cholerne - terenów pod tereny rekreacji i sportów zimowych, w rejonie osiedla Kubasiaki na Zasypnicy o długości stoku ok. 940 m, oraz na Bładzonce - długość stoku ok. 650 m.

Z uwagi na ukształtowanie terenu, obszary przeznaczone pod budownictwo indywidualne są położone na zboczu Magórki (Podksiężę) i w dolinach rzek: Skawa i Stryszawka oraz potoków: Bładzonka i Zasypticzanka.

Tereny przeznaczone dla przemysłu, zaplecza budownictwa, komunikacji i transportu zlokalizowano w rejonie linii kolejowej. Przy trasach wylotowych do Wadowic (Dąbie) i Makowa Podhalańskiego (ul. Makowska), wyznaczono tereny działalności gospodarczej z przeznaczeniem dla handlu hurtowego, usług o charakterze nie kolidującym z sąsiadującą zabudową mieszkalną oraz drobnego przemysłu.

Ustalono zasady obsługi w zakresie infrastruktury technicznej obowiązujące w poszczególnych strefach polityki przestrzennej:

- 1. zaopatrzenie w wodę:**
 - a) strefa I - wszystkie tereny budowlane zaopatrzone w wodę z sieci wodociągu miejskiego,
 - b) strefa II - ustala się sukcesywną rozbudowę sieci wodociągu miejskiego dla zaopatrzenia w wodę wszystkich terenów budowlanych, do czasu realizacji sieci miejskiej na terenach położonych peryferyjnie dopuszcza się korzystanie z ujęć lokalnych,
 - c) strefa III - tereny zaopatrzone w wodę z ujęć lokalnych.
- 2. Odprowadzenie i oczyszczanie ścieków:**
 - a) ustala się sukcesywną rozbudowę miejskiej sieci kanalizacyjnej w strefie I i strefie II, z odprowadzeniem ścieków do oczyszczalni, tereny zabudowy położone w obrębie strefy ochrony pośredniej ujęcia wody na rzece Stryszawka winny być skanalizowane w pierwszej kolejności,
 - b) w strefie III dla terenów budowlanych oraz istniejącej zabudowy rozproszonej ustala się obowiązek budowy oczyszczalni lokalnych, przyobiektowych lub szczelnych zbiorników na ścieki z odwozem do oczyszczalni,
 - c) do czasu realizacji sieci kanalizacyjnej w obrębie strefy II oraz w zachodniej części strefy I dopuszcza się odprowadzanie ścieków do szczelnych zbiorników,

z odwozem na oczyszczalnię - po zrealizowaniu sieci kanalizacyjnej obiektu w jej zasięgu należy niezwłocznie przyłączyć.

3. Energetyka elektryczna:

- a) rezerwuje się pas terenu dla przebudowy linii 110kV GPZ - Białka, po istniejącej trasie,
- b) dla projektowanej linii 110kV Jeleśnia - Sucha rezerwuje się teren poprzez zakaz zabudowy,
- c) ustala się sukcesywną rozbudowę sieci energetycznej średnich i niskich napięć oraz budowę uzupełniających stacji transformatorowych w zakresie zapewniającym obsługę wszystkich terenów budowlanych oraz istniejących obiektów w zabudowie rozproszonej bez względu na położenie,
- d) sieć 15kV w obrębie strefy I winna być realizowana jako kablowa.

4. Zaopatrzenie w gaz: ustala się sukcesywną rozbudowę sieci gazu średnioprężnego w obrębie strefy I i strefy II.

Powierzchnia niektórych terenów przewidzianych miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego:

- MNU - 87,42 ha (tereny mieszkalnictwa jednorodzinnego i nieuciążliwej działalności gospodarczej),
- MNP - 101,23 ha (tereny zabudowy mieszkalnej jednorodzinnej o charakterze rezydencjonalnym, oraz zabudowy mieszkalno pensjonatowej),
- MN - 43,52 ha (tereny mieszkalnictwa jednorodzinnego),
- MNR - 103,1 ha (tereny zabudowy mieszkalno zagrodowej i mieszkalnej jednorodzinnej),
- MR - 28,06 ha (tereny zabudowy zagrodowej),
- MW - 8,02 ha (tereny mieszkalnictwa wielorodzinnego),
- MWU - 3,62 ha (tereny mieszkalnictwa wielorodzinnego, usług publicznych, oraz zieleni parkowej),
- UT - 7,8 ha (tereny usług turystycznych i rekreacji),
- ML - 12,0 ha (tereny zabudowy letniskowej),
- PS - 13,0 ha (tereny przemysłowo składowe)¹⁵.

¹⁵ Dane opracowane na podstawie analizy rysunku Miejsowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego miasta Sucha Beskidzka

7) Infrastruktura techniczna

System komunikacji

Miasto stanowi ważny węzeł komunikacyjny o znaczeniu regionalnym jest bowiem położone na obszarze na którym krzyżują się trasy komunikacji kolejowej i drogowej. Najważniejszą rolę w komunikacji osobowej i transporcie towarowym mają drogi oraz transport kolejowy.

Na terenie gminy Sucha Beskidzka zasadniczą rolę odgrywają drogi:

1. /ulica Wadowicka, Makowska/ - długość w granicach miasta 2,9 km. Droga przebiega poza terenami intensywnej zabudowy miejskiej. W rejonie oczyszczalni ścieków i mostu na Skawie zlokalizowane są dwa zjazdy do miasta.
2. droga wojewódzka nr 946 Sucha Beskidzka - Żywiec, /ulica Role, Mickiewicza, Piłsudskiego/ - długość w granicach miasta 4,8 km. Droga przebiega przez obszar śródmiejski, stanowiąc jednocześnie główną „zbiorczą” trasę miejską. Natężenie średnioroczne 6500 pojazdów na dobę (1995 r.), dochodzące w godzinach szczytu do 1000 pojazdów na godzinę. Analizując dynamikę natężenia ruchu przewiduje się, iż w najbliższych latach nastąpi jego dalszy wzrost i pogorszenie warunków przejazdu przez miasto. Z przeprowadzonych analiz wynika, iż nie istnieje możliwość budowy obwodnicy i wyprowadzenia ruchu tranzytowego na kierunku wschód – zachód, poza obszar zabudowy miejskiej. Wynika to z warunków naturalnych i stanu istniejącego zainwestowania.

Dopełnienie głównego układu szkieletowego dróg stanowi sieć dróg lokalnych, a najważniejsze z nich to prowadzące na Bładzankę (ulice Hr. Tarnowskiego, Batalionów Chłopskich, Bładzonka), na Zasypticę (ul. Zasypticza) oraz na Podksiężę (ul. Kościelna i łączące się z nią ulice Armii Krajowej i 3 Maja). Ulice te posiadają nawierzchnię bitumiczną.

Układ funkcjonalny komunikacji wewnętrznej gminy – oprócz opisanych już dróg krajowych i wojewódzkich – składa się z sieci dróg powiatowych, gminnych oraz dróg o funkcji porównywalnej z drogami gminnymi. Drogi powiatowe: ulice Zamkowa, Rynek, Kościelna, Szpitalna, J.hr. Tarnowskiego, Batalionów Chłopskich, Bładzonka, Przemysłowa, Zasypticza, Turystyczna - długość 9,8 km.

Niezależnie od dróg uznanych jako drogi gminne – występują drogi o funkcji porównywalnej z drogami gminnymi, są to drogi wewnętrzne oraz dojazdy. Powstawały one wraz z rozwojem zabudowy mieszkaniowej oraz infrastruktury miejskiej. Drogi gminne posiadają nawierzchnie utwardzoną (bitumiczna, brukowa, betonowa), gruntową lub umocnioną żużlem i tłuczniem.

Tabela 3 Dane dotyczące dróg gminnych¹⁶

Długości dróg i powierzchni ogółem		Długości i powierzchnia wg. rodzaju nawierzchni							Powierzchnia chodników w [m ²]
długość [km]	powierzchnia [tyś. m ²]	twarda [km] / [tyś. m ²]					gruntowa [km] / [tyś. m ²]		
		bitumiczna	betonowa	kostka	brukowa	tłuczniowa	wzmocniona	naturalna	
47	174	33 / 129	2,1 / 6,3	0,07 / 0,3	0,3 / 1,2	3,9 / 12,8	3 / 8,6	4,8 / 15,3	6743

Podsystem transportu kolejowego tworzą dwie linie:

1. Żywiec - Sucha Beskidzka,
2. Kraków - Skawina - Kalwaria Zebrzydowska - Sucha Beskidzka - Maków Podhalański – Chabówka - Zakopane.

Na terenie miasta utrzymane jest zaplecze techniczno – administracyjne PKP o znaczeniu ponadlokalnym.

Najbliższy port lotniczy MPL Kraków-Balice leży w odległości ok. 70 km od granic miasta.

¹⁶ Dane Urząd Miejski w Suchej Beskidzkiej, stan na 31 grudnia 2003 r.

Średni poziom telefonizacji mierzony liczbą abonentów telefonii przewodowej na 1000 mieszkańców jest dla miasta Sucha Beskidzka na dobrym poziomie i wynosi 231,5.

Zaopatrzenie w energię elektryczną

Miasto Sucha Beskidzka jest zasilane w energię elektryczną z istniejącego G.P.Z. (Główny Punkt Zasilania) 110/15kV (z możliwością modernizacji), poprzez sieć rozdzielczą średniego napięcia 15 kV, oraz sieć rozdzielczą niskiego napięcia 0,4 kV.

Rozwój sieci elektroenergetycznej i budowa nowych urządzeń powinna doprowadzić do pełnego zaspokojenia obecnych i przyszłych potrzeb miasta. Zakłada się, że udział obciążenia szczytowego miasta w okresie perspektywicznym wzrośnie do 14 MW.¹⁷ Przez Gminę przebiega linia wysokiego napięcia 110 kV: Śleszowice, Sucha Beskidzka, Białka, Jordanów.

Zaopatrzenie w gaz ziemny

W roku 1995 rozpoczęto inwestycje związane z gazyfikacją miasta Sucha Beskidzka. W pierwszej kolejności doprowadzono główną „nitkę” gazociągu. Miasto zaopatrywane jest w gaz poprzez wysokoprężny gazociąg przesyłowy 6,3 Mpa - \varnothing 200mm (odcinek Zembrzyce - Maków przebiega przez wschodnią część miasta wzdłuż rz. Skawy) ze stacji redukcyjno - pomiarowej / CN 6,3/03mpa/, głównym gazociągiem rozdzielczym CN 0,3 Mpa \varnothing 150.

W wyniku prac gazyfikacyjnych uruchomiono duże kotłownie gazowe w Szpitalu Rejonowym, Bibliotece Miejskiej, Zespole Szkół Zawodowych im. W. Goetia, Szkoły Podstawowej nr 1 i Gimnazjum, Przedszkola Samorządowego oraz Osiedla na Stawach.

Łączna długość wybudowanej sieci gazowej wraz z przyłączami wynosi:¹⁸ 12276 mb, w

tym:

- długość sieci gazowej - 10078 mb,
- długość przyłączy - 2198 mb

Ilość przyłączonych budynków mieszkalnych – 168, ilość przyłączonych budynków niemieszkalnych - 11, stopień zgazyfikowania Gminy - około 10%.

Dzisiaj zdecydowana większość mieszkańców miasta korzysta z gazu płynnego w butlach, wykorzystywanego w kuchenkach palnikowych, natomiast domy ogrzewane są w znacznej mierze węglem kamiennym. W przyszłości w miarę stopniowego rozbudowywania sieci gazowej, proporcje te mogą ulec wyrównaniu, a nawet można się spodziewać przewagi w odbiorze gazu ziemnego.

O wyborze źródła energii w kolejnych latach decydować będzie wzrost zamożności mieszkańców gminy, wygoda w korzystaniu z nośnika energii, czynnik ochrony środowiska naturalnego, tempo inwestycji związanych z rozbudową sieci gazowej.

Sieć wodociągowa i zaopatrzenie w wodę

W latach 1970-1975 rozpoczęto budowę sieci wodociągowej w Suchej Beskidzkiej. Wykonano wówczas ujęcie wody, stację uzdatniania, sieć wodociągowa o długości 8 km oraz zbiornik wyrównawczy o pojemności 2x500 m³. Ujęcie wody (powierzchniowe brzegowo-denno) zlokalizowano na rzece Stryszawce. W odległości 100 m od ujęcia zlokalizowano także stację uzdatniania, na terenie której znajdują się wszystkie obiekty związane z produkcją wody tj.: budynek produkcyjno socjalny, w którym umieszczono wszystkie rodzaje pompowni, filtry, urządzenia do uzdatniania wody i laboratorium, osadniki pokoagulacyjne, zbiornik czystej wody.

Wydajność maksymalna wodociągu miejskiego wynosi 4800 m³/dobę. Obecnie wodociąg miejski wykorzystywany jest w około 50% - istnieje więc znaczna rezerwa w zaopatrzeniu miasta w wodę. Pewnym utrudnieniem w rozbudowie sieci wodociągowej jest peryferyjne położenie zespołów zabudowy, nie objętych siecią wodociągową na stokach gór otaczających Suchą. Wynikające z tego różnica położenia n.p.m. - między tymi obszarami a ujęciem wody, wymusza budowę przepompowni podnoszących ciśnienie w sieci.

Obecnie łączna długość sieci wodociągowej w mieście wynosi 57,9 km (2004 r.). Zabudowa rozproszona zaopatrywana będzie w wodę ze źródeł i ujęć indywidualnych i lokalnych. Do sieci miejskiej podłączonych jest 891 budynków prywatnych oraz prawie

¹⁷ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Sucha Beskidzka, część II – uwarunkowania i kierunki rozwoju, Sucha Beskidzka, grudzień 1998 r. – maj 1999 r.

¹⁸ Dane Urząd Miejski w Suchej Beskidzkiej, 2004 r.

wszystkie zakłady produkcyjno-usługowe i instytucje¹⁹. Wodociąg miejski zaopatruje w wodę około 7900 osób (w tym około 3300 zamieszkałych w blokach mieszkalnych) tj. ok. 79% ogółu ludności miasta. Pozostała część ludności zaopatrywana jest z własnych ujęć, przede wszystkim ze studni kopanych na głębokości ok. 2,0-5,0 m. Woda z tych studni doprowadzona jest do budynków grawitacyjnie lub za pomocą urządzeń hydroforowych.

Stan sieci wodociągowej: 30% sieci jest w złym stanie technicznym (częste występowanie awarii).

Tabela 4. Zestawienie danych dotyczących systemu zaopatrzenia w wodę

Lp.	Wyszczególnienie	Jedn.	Rok		Korzystający			
			1993	2003	mieszkańcy gminy	mieszkańcy gminy [%]	mieszkańcy w innych gmin	liczba innych gmin
					2003			
1.	Sieć wodociągowa	km	41,0	57,9	7900	79	-	-
2.	Ujęcia wody do picia	szt.	1	1	7900	79	-	-
3.	Stacje uzdatniania wody	szt.	1	1	7900	79	-	-

Gospodarka odpadami

Głównym źródłem powstawania odpadów komunalnych na terenie gminy Sucha Beskidzka jest działalność bytowo-gospodarczą człowieka, przede wszystkim gospodarstwa domowe oraz obiekty użyteczności publicznej.

Na terenie gminy Sucha Beskidzka od 1997 roku prowadzona jest selektywna zbiórka odpadów w oparciu o system kontenerowy (pojemniki rozstawione na terenie miasta). Do selektywnej zbiórki wykorzystuje się pojemniki nowego typu Igloo (1,5 m³) – rozstawiono 35 kompletów (1 komplet składa się z pojemnika zielonego – na szkło, niebieskiego – na makulaturę i żółtego – na tworzywa sztuczne, co razem daje 105 szt. pojemników) oraz starego typu Igloo (1,6 m³) - ustawiono 13 kompletów (1 komplet składa się z pojemnika czerwonego na szkło, niebieskiego na tworzywa sztuczne, co razem daje nam 26 szt. pojemników). Oprócz tego w gospodarstwach indywidualnych w zabudowie jednorodzinnej selektywna zbiórka odbywa się z wykorzystaniem systemu workowego. W tym systemie używane są foliowe worki (110 dm³) - zielone na szkło, niebieskie na papier, żółte na tworzywa sztuczne i czarne na odpady niesegregowane (110 i 56 litrów).

Z terenu Gminy Sucha Beskidzka w 2003 roku zebrano ok. 2,09 tys. Mg odpadów komunalnych w tym 1934,40 Mg odpadów składowano. Gminę Sucha Beskidzka zamieszkuje ok. 9,695 tys. osób, zatem średnia ilość odpadów komunalnych przypadająca na jednego mieszkańca na rok wynosi ok. 215,6 kg.

Podstawowym elementem gospodarki odpadami jest Rejonowa Sortownia i Składowisko Odpadów Komunalnych w Suchoj Beskidzkiej, która została oddana do eksploatacji 1 kwietnia 2003 roku, powołana na podstawie Uchwały Nr 11/2002/IV Zgromadzenia Związku Gmin Dorzecza Górnej Skawy - Świnna Poręba z dnia 27 sierpnia 2002r. Przewidywany okres eksploatacji składowiska to ok. 30 lat.

Tabela 5. Wykaz firm zajmujących się zbiórką odpadów komunalnych w Gminie Sucha Beskidzka

Lp	Nazwa przedsiębiorstwa i adres	Zakres działania
1.	Zakład Komunalny 34 – 200 Sucha Beskidzka ul. J. hr Tarnowskiego 1	Zbiórka odpadów komunalnych z terenu miasta Sucha Beskidzka. Sprzątanie ulic i placów.
2.	Rejonowa Sortownia i Składowisko Odpadów 34 – 200 Sucha Beskidzka ul. Wadowicka 4a	Segregacja i składowanie na składowisku odpadów komunalnych.

W skład Rejonowej Sortowni i Składowiska Odpadów Komunalnych w Suchoj Beskidzkiej wchodzi:

- sortownia / zakład przeróbki odpadów segregowanych/

19 Dane Urząd Miejski w Suchoj Beskidzkiej, 1999 r.

■ składowisko odpadów

Tabela 6. Zestawienie danych dotyczących odbioru odpadów od mieszkańców gminy

Lp.	Wyszczególnienie	Zasięg	Zebrane odpady [tys. Mg/rok]		Zebrane odpady [Mg/mieszkańca]	
			1993	2003	1993	2003
		% mieszkańców gminy	1993	2003	1993	2003
1.	System zbiórki odpadów	100	12.000 m ³	2.090,4		0,21
2.	System selektywnej zbiórki odpadów	100	-	155,6		0,02

Sieć kanalizacyjna i odprowadzanie ścieków

Zadaniem priorytetowym gminy Sucha Beskidzka jest powstrzymanie zanieczyszczenia wód powierzchniowych i degradacji środowiska gruntowo – wodnego na terenie miasta. Miasto leży w strefie ochronnej budowanego zbiornika wodnego Świnna Poręba oraz ujęć wody pitnej dla wodociągów grupowych.

Ogółem na terenie miasta znajduje się 33,5 km sieci kanalizacyjnej zbiorczej. Mieszkańcy terenów pozbawionych kanalizacji korzystają z przydomowych zbiorników fekalnych (szamb). Procent domów podłączonych do kanalizacji: 67%. Gmina posiada jedną oczyszczalnię mechaniczno – biologiczną (stopień wykorzystania oczyszczalni: 40%).

Oczyszczalnia ścieków w Suchej Beskidzkiej została zaprojektowana jako klasyczna oczyszczalnia mechaniczno biologiczna wykorzystująca proces osadu czynnego ,w układzie 2-stopniowego napowietrzania. Zaprojektowany układ procesowy pracującej oczyszczalni obejmował następujące operacje technologiczne:

- w części ściekowej: usuwanie grubszych zanieczyszczeń na kracie mechanicznej, usuwanie zawiesin mineralnych/piasku/ w piaskowniku poziomym, końcowe mechaniczne oczyszczanie ścieków w 4-ech osadnikach Imhoffa, kolejno usuwanie zanieczyszczeń organicznych w napowietrzanych 2-stopniowych komorach osadu czynnego, klarowanie ścieków w radialnych osadnikach wtórnych,
- w części osadowej : osad nadmierny z lejów osadników zwracany jest do osadników wstępnych Imhoffa, gdzie razem z osadem wstępnym poddawany jest fermentacji w komorach fermentacyjnych tych osadników, następnie przepompowywany jest do zagęszczaczy grawitacyjnych skąd kierowany jest na poletka osadowe lub do dalszej fermentacji w otwartych basenach,
- dezynfekcja: awaryjne chlorowanie ścieków z zapewnieniem czasu kontaktu w komorze kontaktowej.

Tabela 7. Zestawienie danych dotyczących systemów oczyszczania ścieków

Lp.	Wyszczególnienie	Jedn.	Rok		Korzystający			
			1993	2003	mieszkańcy gminy	mieszkańcy gminy [%]	mieszkańcy innych gmin	liczba innych gmin
			1993	2003	2003			
1.	Sieć kanalizacyjna	km	9,0	33,5	6700	67		
2.	Oczyszczalnia ścieków	szt.	-	1				
3.	Przydomowe oczyszczalnie ścieków	szt.	-	1				
4.	Stopień skanalizowania gminy*		-	67%				

* stopień skanalizowania gminy = liczba mieszkańców podłączona do sieci zbiorczych / liczba wszystkich mieszkańców

8) Własność i struktura nieruchomości

Nieruchomość w myśl art. 4 ustawy o gospodarce nieruchomościami nazywamy grunt wraz z częściami składowymi z wyłączeniem budynków i lokali jeżeli stanowią odrębny przedmiot własności.

Zgodnie z obowiązującymi grupami rejestrowymi na obszarze Gminy Sucha Beskidzka możemy wyróżnić następujące podmioty będące ich właścicielami :

Skarb Państwa,
 Spółki Skarbu państwa, przedstawiciele państwowi i inne państwowe osoby prawne,
 Gminy i związki międzygminne,
 osoby fizyczne,
 użytkownicy wieczystości,
 spółdzielnie,
 kościoły i związki wyznaniowe,
 powiaty,
 spółki prawa handlowego,
 partie polityczne i stowarzyszenia
 pozostali.

Tabela 8. Podziału własności nieruchomości na terenie gminy Sucha Beskidzka²⁰

Podmioty	Powierzchnia (ha)	Obszar (%)
Skarb Państwa	571	20,64
Spółki Skarbu Państwa, przedstawiciele państwowi i inne osoby prawne	28	1,01
Gminy i związki międzygminne	140	5,06
Osoby fizyczne	1970	71,22
Użytkownicy wieczystości	31	1,12
Spółdzielnie	1	0,04
Kościoły i związki wyznaniowe	11	0,40
Powiaty	9	0,33
Spółki prawa handlowego	1	0,04
Partie polityczne i stowarzyszenia	2	0,07
Pozostali	2	0,07
Razem	2.766	100,00

Tabela 9. Struktura nieruchomości na terenie gminy Sucha Beskidzka²¹

Rodzaj nieruchomości	Powierzchnia (ha)	Obszar (%)
Grunty rolne i nieużytki	1289	46,60 %
Grunty leśne	1172	42,37%
Grunty zabudowane i zurbanizowane	242	8,75%
Grunty pod wodami	63	2,27%
Razem	2.766	100,00

Grunty stanowiące własność Skarbu Państwa to 571 ha, co stanowi ponad 20 % powierzchni gminy jednak aż 451 ha stanowią grunty leśne – w przeważającej własności Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe, 63 ha to grunty pod wodami, będące w zarządach gospodarki wodnej, 38 ha to tereny komunikacji drogowej będące własnością Skarbu Państwa. Spółki Skarbu Państwa posiadają 28 ha – są to tereny infrastruktury kolejowej na terenie naszego miasta

Gminny zasób nieruchomości stanowi 140 ha, w tym największą powierzchnię stanowią Grunty zabudowane i zurbanizowane – 114 ha z czego aż 60 ha przypada na infrastrukturę drogową.

Tereny stanowiące własność osób fizycznych to 1970 ha, co stanowi aż 71,22 % powierzchni Gminy z czego powierzchnia użytków rolnych i nieużytków stanowi 1228 ha.

²⁰ Na podstawie danych Głównego Urzędu geodezji i Kartografii w Warszawie

²¹ Na podstawie danych Głównego Urzędu geodezji i Kartografii w Warszawie

Również w rękach prywatnych znajduje się największa ilość gruntów leśnych – 717 ha .

Tereny przemysłowe zajmują powierzchnię 13 ha. Tereny komunikacyjne zajęte pod drogi zajmują obszar 98 ha, a pod tereny kolejowe przypada aż 30 ha.

Własność nieruchomości gminnych :

Gminny zasób nieruchomości stanowi ogółem 162 ha, z czego Gmina jest właścicielem terenów przejętych od Skarbu Państwa oraz wykupionych od osób fizycznych, położonych przy ul. Mickiewicza, ul. Makowskiej (tereny po kamieniołomie) ul. Wadowicka, ul. Zamkowej (kompleks zamkowo-parkowy).

Znaczną powierzchnię terenów Gminy Sucha Beskidzka (43 ha) stanowią tereny infrastruktury miejskiej oraz tereny pod budownictwo mieszkaniowe, które zajmują powierzchnię 4,8 ha.

Gmina posiada w swoich zasobach komunalnych budynki jednorodzinne wolnostojące oraz budynki mieszkalno-użytkowe, w których mieści się 30 lokali mieszkalnych. Budynki te położone są przy ul. Mickiewicza, ul. Kościelnej, ul. Piłsudskiego, ul. Makowskiej, ul. T.Nieszczyńskiej, ul. Przemysłowej.

W trzynastu budynkach wielorodzinnych przy ul. Mickiewicza, os. Na Stawach i os. Beskidzkim Gmina posiada 66 mieszkań, które są sukcesywnie zbywane na rzecz najemców. Grunty zabudowane budynkami użytkowymi stanowią na terenie Gminy 11 ha, których położone są obiekty użyteczności publicznej takie jak szkoły podstawowe, przedszkole, Miejska Przychodnia Zdrowia, Komenda Powiatowej Straży Pożarnej, stadion sportowy, Miejski Zakład Gospodarki Komunalnej i Miejski Zakład Wodociągów i Kanalizacji.

Gmina Sucha Beskidzka jest właścicielem terenu o powierzchni 22 ha, który oddała w użytkowanie: osobom fizycznym (11 ha), gminnym osobom prawnym (3 ha) oraz spółdzielni mieszkaniowej 3 ha.

9) Obszary chronione

W celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz uzupełnienia i odtworzenia wysokich wartości kulturowych istniejących w obszarze planu²² wyodrębniono strefy ochrony i rewaloryzacji wartości kulturowych:

- „A” - Ścisłej Ochrony Konserwatorskiej
- „B” - Częściowej Ochrony Konserwatorskiej - ingerencji konserwatorskiej
- „E” - Ochrony Ekspozycji i Przedpola Zabytkowych Obiektów
- „W” - Ochrony Archeologicznej

Na terenie gminy Sucha Beskidzka znajdują się obszary chronionego krajobrazu oraz pomniki przyrody.

Obszary chronionego krajobrazu to:

- 1.** Zespół zamku wraz z parkiem w stylu angielskim, z neogotycką XIX wieczną oranżerią oraz Domkiem Ogrodnika, w którym znajduje się Izba Regionalna - pow. 7 ha
- 2.** Zespół Rynku wraz z zabudową (m.in. Karczma "Rzym", kamienice przyrynkowe Dom Katolicki)
- 3.** Zespół kościoła Parafialnego p.w. Nawiedzenia N.Marii Panny ("nowy" i "stary" Kościół, plebania, dawny klasztor, trzy kaplice, ogrodzenie, zieleń) z bezpośrednim otoczeniem od ul. Kościelnej i Zakościele
- 4.** Cmentarz Parafialny, a szczególnie jego najstarsza część z 1836 roku wraz z kwaterą poległych w I wojnie Światowej, kaplicą domem przedpogrzebowym i zabytkowymi nagrobkami
- 5.** Góra Jasień z kapliczką wzniesioną w 2-giej połowie XVIII wieku dla upamiętnienia walk Konfederatów Barskich (zwanych Rycerzami Maryji) stoczonych z Moskalami dowodzonymi przez Suworowa
- 6.** Księży Potok (w dolince przez którą płynie potok, znajduje się stary żeliwny krzyż) z reliktem romantycznej kompozycji parkowej : (dąbrowa, relikst stawu, relikst alejek, krzyż żeliwny) z końca XVIII i połowy XIX wieku.

Pomniki przyrody:

- 1.** wiąz - około 400 letni przy ul. Mickiewicza, naprzeciw Urzędu Miasta

²² UCHWAŁA NR XIII/129/03 Rady Miejskiej w Suchej Beskidzkiej z dnia 18 grudnia 2003 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Sucha Beskidzka

2. sosny wejmutki (2 drzewa) - obwód 220 i 240 cm, przy ul. Mickiewicza naprzeciwko Sądu Rejonowego
3. dęby o obw. 240 - 430 cm, obok kościoła parafialnego przy Organistówce
4. lipy o obw. 305 - 580 cm, w Księżym Potoku
5. 5 dębów szypułkowych (obw. 225, 170, 220, 185 i 235 cm) - na posesji Pani H. Małysiak-Kośmider na pld. brzegu rzeczki Stryszawka

Z zachowanych do dnia dzisiejszego obiektów parkowych na uwagę zasługują:

Park zamkowy – położony u podnóża góry Jasień, w pobliżu ujścia Stryszawki do Skawy przy renesansowym zamku. Założony został w stylu angielskim w wieku XVIII.

W parku tym uznanym za obiekt krajobrazowy rosną drzewa zaliczane do pomników przyrody w liczbie 12 szt. Do najcenniejszych należą: platan klonolistny, 7 dębów szypułkowych, jesion wyniosły oraz 3 lipy drobnolistne. Oprócz tych drzew na uwagę zasługują: limba, jesion o pędach zwisających, dąb czerwony i sędziwe wejmutki.

Park przykościelny – założony także w XVIII w., wokół kościoła p. w. Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny. Rosną w nim sędziwe dęby i lipy.

10) Potencjał gospodarczy

Sucha Beskidzka spełnia od wielu lat rolę lokalnego centrum administracyjno - gospodarczego. Taka pozycja miasta wzmocniona została znacznie w wyniku ponownego uzyskania przez Suchą statusu stolicy powiatu. Swoją siedzibę mają tutaj wiele urzędów i instytucji obsługujących rejon: Starostwo Powiatowe, Powiatowa Komenda Policji, Powiatowa Komenda Straży Pożarnej nowa siedziba została oddana w maju 2003r przy ul. Makowskiej, Szpital Rejonowy z wysoko wykwalifikowaną kadrą i z nowoczesnym wyposażeniem., Sąd Rejonowy, Powiatowe Biuro Pracy, Urząd Skarbowy, Zakład Ubezpieczeń Społecznych, placówka Urzędu Celnego, Banki : Bank PKO S.A., Bank Przemysłowo-Handlowy, Bank Spółdzielczy, Bank BGŻ

Na terenie Suchoj Beskidzkiej nie występuje żaden rodzaj przemysłu w jego tradycyjnym rozumieniu. Sucha Beskidzka to miejscowość w której szczególną rolę odgrywa sektor prywatny małych i średnich przedsiębiorstw, zdecydowanie przeważających w strukturze ilościowej firm na terenie miasta. Po upadku gospodarki państwowej w Polsce bardzo szybko przybyło najmniejszych przedsiębiorstw (zatrudniających oprócz właściciela do 5 osób). To niewątpliwie jeden z najbardziej pozytywnych efektów transformacji, gdyż w chwili obecnej mikroprzedsiębiorstwa wytwarzają jedną czwartą produktu krajowego brutto. Obecnie wiodącą rolę w suskiej gospodarce odgrywają handel i usługi, które to branże skoncentrowane są właśnie w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw, to najczęściej firmy rodzinne i są one głównym źródłem utrzymania gospodarstw domowych, a niejednokrotnie jedynym. Te branże stanowią główne źródło zatrudnienia i utrzymania mieszkańców. Takiemu tokowi rozwoju MSP na terenie miasta sprzyja niewątpliwie jego położenie w znacznym oddaleniu od większych ośrodków miejskich oraz brak wielokubaturowych obiektów handlowych.

W gminie Sucha Beskidzka w rejestrze działalności gospodarczej zarejestrowanych jest ok. 1 tysiąca podmiotów gospodarczych procentowo wg branż struktura przedstawia się następująco:

- 48 % to firmy produkcyjne, usługowe i produkcyjno - usługowe,
- 42 % to firmy o profilu handlowym,
- 10% to firmy o profilu gastronomicznym,

Wiele z tych firm to firmy małe. Istnieją jednak firmy, które przez ostatnich 15 lat gospodarki wolnorynkowej osiągnęły znaczne rozmiary i potencjał na rynku. Wśród nich wymieni ć należy:

- „Fideltronik” oraz Fideltronik-Imel Sp.zo.o.- to firmy zajmujące się produkcją elektroniczną, obecnie są liczącym się w Polsce producentem kontraktowym pakietów elektroniki i zatrudniają : Fideltronik-188 osób, Fideltronik-Imel-382 osoby.
- „Rajdimpex” s.j. – jest znanym zarówno w kraju jak i zagranicą producentem przetworów owocowo-warzywnych. Obecnie zatrudnia średnio rocznie 120 pracowników stałych oraz w sezonie letnim przy pracach dorywczych na umowę zlecenie ok.200 pracowników w przeciągu 3-4 miesięcy, głównie ludzi młodych.
- „Oster Polska” Sp.zo.o. – firma zajmująca się produkcją mebli z drewna litego, zatrudnia 80 osób,

- Przedsiębiorstwo Transportowo-Handlowo-Usługowo-Produkcyjne „Trans-Mak” Sp.zo.o. – zatrudnia 56 osób,
- Firma Wielobranżowa „Sużyw” sp.zo.o.
- PPKS S.A. Sucha Beskidzka,
- Zakłady Mięsne „Miśkowiec”,
- „Kuracjusz”- Wytwórnia Wód Mineralnych,
- Firma Handlowa „SAVIA”

Obecnie przedsiębiorcy na terenie miasta posiadają stosunkowo dobry dostęp do usług okołobiznesowych. Funkcjonują tu instytucje świadczące usługi w zakresie wspierania rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw poprzez usługi doradcze, szkoleniowe, informacyjne i finansowe oraz promocje, do instytucji tych należą:

- Stowarzyszenie Samorządowe Centrum Przedsiębiorczości
- Powiatowe Forum Przedsiębiorców
- Cech Rzemiosł Różnych i Przedsiębiorczości

Rozwój małych i średnich przedsiębiorstw jest priorytetem rozwoju gospodarczego. Są one siłą napędową gospodarki lokalnej i miejscem pracy dla mieszkańców. Rozwój tego sektora jest szansą na obniżenie bezrobocia, które w mieście Sucha Beskidzka –pozostaje na dużo mniejszym poziomie niż ogólnokrajowe – osiągając ok. 14%.

Nie sposób mówiąc o potencjale gospodarczym miasta ominąć suskiego szpitala, który został otwarty w roku 1982 jest jednym z większych i nowocześniejszych szpitali funkcjonujących na Podbeskidziu. Zatrudniający około 1000 osób. Od początku działania cieszy się dobrą opinią, o czym świadczy korzystanie z dostępnych tutaj usług medycznych nie tylko przez pacjentów miejscowych, ale również pacjentów spoza rejonu i spoza województwa.

Szpital posiada 384 łóżka na szesnastu oddziałach:

1. Oddział Anestezjologii i Intensywnej Terapii,
2. Oddział Dziecięcy i Pododdział Urologii Dziecięcej,
3. Oddział Kardiologiczny,
4. Oddział Wewnętrzny i Pododdział Nefrologiczny,
5. Oddział Reumatologiczny,
6. Oddział Neurologiczny i pododdział Udarowy,
7. Oddział Urologiczny,
8. Oddział Ginekologiczny,
9. Oddział Położniczy,
10. Oddział Noworodkowy,
11. Oddział Urazowo – Ortopedyczny,
12. Oddział Chirurgiczny i Pododdział Chirurgii Onkologicznej,
13. Szpitalny Oddział Ratunkowy,
14. Stacja Dializ,
15. Dzienny Oddział Chemioterapii.

W 2002 r. leczonych było 15 370 pacjentów i liczba ta systematycznie wzrasta.

11) Sfera społeczna

Struktura ludności

Tabela 10. Struktura wiekowa ludności Gminy Sucha Beskidzka (dane Urzędu Miejskiego w Suchej Beskidzkiej)

Lata urodzin	Kobiety	Mężczyźni	Wiek
1904 – 34	586	314	69 – 100
1935 – 45	491	384	59 – 68
1946 – 55	739	651	49 – 58

1956 – 65	696	687	39 – 48
1966 – 75	643	670	29 – 38
1976 – 85	812	827	19 – 28
1986 – 95	660	719	9 – 18
1996 – 04	370	420	0 – 8
Razem	4997	4672	
Razem		9669	

Według struktury wiekowej ludności zawartej w powyższej tabeli na ogólna liczba mieszkańców Suchoj Beskidzkiej wynoszącą 9669 osób, przypada 4997 kobiet i 4672 mężczyzn. Sucha jest gminą o wysokiej koncentracji ludności powiatu suskiego, gdyż na 1 km² przypadają 351 osoby. Zaludnienie miasta jest kształtowane poprzez przyrost naturalny, oraz procesy migracji. W ostatnich latach zanotowano ujemny przyrost naturalny to znaczy liczba zgonów przewyższa liczbę urodzeń, dodatkowo niewielkie ujemne saldo migracji potęguje zmniejszanie się liczby ludności miasta.

W ostatnich kilku latach nastąpił i wciąż postępuje przyrost ludności w wieku produkcyjnym (przy wejściu w ten wiek roczników wyżu demograficznego z początku lat 80-tych). Nastąpiła także depresja urodzeniowa, która wpływa na obniżenie liczby ludności. Innym wartym do odnotowania jest stopniowy wzrost liczebności grupy w wieku emerytalny

Migracje

Jednym z głównych wskaźników, który bezpośrednio wpływa na poziom rozwoju społeczno-gospodarczego miasta są migracje, czyli ruch ludności mający na celu zmianę miejsca pobytu na stałe lub okresowo.

W Suchoj Beskidzkiej w ostatnich latach poziom zarówno odpływu jak i napływu ludności był wyrównany i utrzymywał się na jednym poziomie, pomimo rozwoju gospodarczego miasta a wraz z nim tworzenia się nowych miejsc pracy i dostępu do mieszkań. Odpływ natomiast warunkowały zgony, zawieranie małżeństw poza obrębem miasta oraz poszukiwanie innego rodzaju zatrudnienia. W latach 1975 – 1995 do Suchoj napłynęło około 3103 osób a odeszło 3121. Można więc zauważyć tendencję do zmniejszania się tempa migracji ludności, ponieważ napływ minimalnie ustępuje odpływowi. W ostatnich latach w związku z przyrostem młodych ludzi w wieku produkcyjnym obserwujemy pewną „ucieczkę” młodych ludzi z miasta. Wiąże się to bezpośrednio z poszukiwaniem pracy w innych rejonach Polski i Zagranicą.

Rynek pracy

W Suchoj Beskidzkiej praktycznie nie istnieje sektor rolniczy. Głównym źródłem dochodu jest produkcja i sektor usługowo - handlowy w tym: rzemiosło produkcyjne (przetwórstwo drewna), produkcja elektroniki, przetwórstwo owocowo-warzywne, piekarnictwo, budownictwo, handel, którego sieć jest bardzo dobrze rozwinięta, usługi (oświatowe, kulturalne, lecznicze, ubezpieczeniowe, administracyjne, transportowe, mechanika pojazdowa, ogólnobudowlane), turystyka, rekreacja oraz jej obsługa. W ostatnich latach nastąpiły istotne zmiany strukturalne na rynku pracy. W latach 1992 – 1994, dominował sektor transportu i łączności (30%). Już w latach 1995 - 1996 nastąpiła zmiana i dominującym sektorem stał się handel (30%). W tym okresie można mówić również o stałym udziale sektora ochrony zdrowia (20%). Natomiast w 1996 roku, ponad 80% pracujących zatrudniona była w sektorach usługowych.

Bezrobocie

Przemiany jakie dokonały się w kraju w latach dziewięćdziesiątych w związku z prywatyzacją gospodarki, spowodowały w Suchoj Beskidzkiej spadek zatrudnienia. W 1994r. liczba pracujących wynosiła 4868 osób, z tego w sferze materialnej 2496, zaś w sferze niematerialnej 2372 osoby. Już w 1994 roku w Suchoj Beskidzkiej zarejestrowano 599 bezrobotnych. Później bezrobocie stopniowo zaczęło się zmniejszać. W czerwcu 1999r. w Powiatowym Urzędzie Pracy było zarejestrowanych 440 bezrobotnych. Po tym okresie w związku z wejściem na rynek pracy wyżu demograficznego bezrobocie zaczęło rosnąć na koniec maja 2004 r. zarejestrowanych było 685 bezrobotnych.

Struktura bezrobocia w Suchej Beskidzkiej

Wg wieku		Wg wykształcenia	
18 – 24 lat	29,3 %	Wyższe	3,9%
25 – 34	31,4 %	Średnie zawodowe	22,1%
35 – 44	18,9 %	Średnie ogólne	10,1%
45 - 54	18,4 %	Zawodowe	41,6%
55 - 59	1,5 %	Podstawowe	22,3%
powyżej 60	0,5 %		

Analizując strukturę wiekową bezrobotnych największą grupę bezrobotnych w naszym mieście stanowią ludzie młodzi do 34 roku życia - 60,7% tj. 415 osób. Patrząc na strukturę wykształcenia prawie 64 % bezrobotnych posiada wykształcenie podstawowe lub zawodowe.

Warunki życia mieszkańców

Wyznacznikiem standardu mieszkaniowego są wskaźniki obrazujące stan zaludnienia oraz wyposażenia technicznego mieszkań. W latach 1991–1999 sytuacja mieszkaniowa charakteryzowała się spadkiem ilości mieszkań oddanych do użytku, spowodowane jest to zupełnym załamaniem się budownictwa komunalnego. Możemy zauważyć jednak widoczną poprawą standardu zamieszkania i wyposażenia mieszkań oraz ogólną tendencją do poprawy struktury mieszkaniowej w wyniku stopniowego rozwoju budownictwa indywidualnego.

Pomoc społeczna

W Suchej Beskidzkiej działa Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, którego zadaniem jest wspomaganie osób i rodzin wymagających pomocy w osiągnięciu możliwie pełnej aktywności społecznej, współdziałanie z grupami i społecznościami, organizowanie różnorodnych form pomocy, zapobieganie procesowi marginalizacji osób, a także przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom w środowisku. W 2003 roku, ośrodek objął pomocą 332 rodziny. Głównym powodem trudnej sytuacji życiowej w rodzinach jest wielodzietność, bezrobocie, długotrwała choroba, niepełnosprawność, samotne wychowywanie dzieci oraz potrzeba ochrony macierzyństwa. Świadczenia udzielane są przeważnie w formie pieniężnej. W celu realizacji zadań MOPS współpracuje z wieloma organizacjami pozarządowymi.

Bezpieczeństwo publiczne

Na terenie miasta Sucha Beskidzka działają: Komenda Powiatowa Policji, Państwowa Straż Pożarna, dwie jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej: Sucha – Bładzonka i Sucha – Rynek oraz Straż Miejska. Miasto posiada dobrze zorganizowaną obronę cywilną, mającą na celu ochronę ludności i działania ratunkowe w podczas wojny, współdziałanie w zwalczaniu klęsk żywiołowych i zagrożeń środowiska oraz usuwanie ich skutków w czasie pokoju.

Kultura

Życie kulturalne Suchej Beskidzkiej w dużym stopniu opiera się na działalności Miejskiego Ośrodka Kultury. Ośrodek prowadzi zajęcia dydaktyczne z zakresu takich dziedzin jak: taniec, rytmika, plastyka, muzyka, informatyka. MOK jest głównym animatorem różnych inicjatyw kulturalnych, jak np. konkursy fotograficzne „Z dała od zgiełku – Beskidy w Obiektywie”, biennale „Rękodzieło Ludowe Górali Babiogórskich”. Ośrodek prowadzi cykliczną działalność wystawienniczą poprzez istniejącą Galerię – Sztuki – Zamek gdzie również organizowane są wystawy sztuki współczesnej w zakresie malarstwa, grafiki i rzeźby MOK jest również organizatorem cyklicznych imprez kulturalnych jak: „Dni Ziemi Suskiej”, imprezy letniej promującej miasto i region, „Suskich Spotkań z Folklorem”, „Dni Muzyki na Zamku”;- cyklu koncertów muzyki poważnej oraz „Posiad Gawędziarskich” i Konkursów Gry na Unikatowych Instrumentach Ludowych, które organizowane są w osiemnastowiecznej Karczmie Rzym.

Od 1995 roku wydawany jest miesięcznik samorządowy „Ziemia Suska”, poświęcony historii oraz bieżącym problemom miasta. W Suchej działa również Towarzystwo Miłośników Ziemi Suskiej, organizujące także imprezy kulturalne. Staraniem Towarzystwa utworzono Muzeum Regionalne Ziemi Suskiej, które zawiera ekspozycję o charakterze etnograficznym. TMZS prowadzi również działalność wydawniczą.

W Suchej Beskidzkiej działa Powiatowa i Miejska Bibliotekę Publiczną, która sprawuje

opiekę merytoryczną nad 12 bibliotekami publicznymi, 10 społecznymi placówkami bibliotecznymi oraz 29 punktami bibliotecznymi na terenie powiatu

Oświata

Na terenie miasta Sucha Beskidzka funkcjonują trzy szkoły podstawowe. Ogółem uczy się w nich 763 uczniów. Od 1 września 1999r. w Szkole Podstawowej nr 1 rozpoczęło działalność Gimnazjum Publiczne. Uczy się w nim obecnie 422 uczniów. W Suchoj Beskidzkiej istnieje rozbudowana sieć szkół średnich:

- Zespół Szkół Ogólnokształcące im. Marii Skłodowskiej – Curie. Jest to szkoła która kształci niemal 800 uczniów. Szkoła o dobrej bazie lokalowej. Jedno z najbardziej znanych liceów w rejonie. Szkoła z wieloletnimi tradycjami ciesząca się dużym zainteresowaniem młodzieży.
- Zespół Szkół zawodowych im. Walerego Goetla w którym działają. W szkole tej na różnych kierunkach i specjalnościach uczy się prawie 800 uczniów. Szkoła niegdyś zwana „mechanikiem” zdecydowanie poszerzyła swą ofertę edukacyjną. Kiedyś kształci tylko w przedmiotach zawodowych, obecnie zostało uruchomione liceum ogólne oraz liceum o profilu sportowym, którego brakowało na naszym terenie.
- Zespół Szkół Zawodowych im. Wincentego Witosa. Największy kompleks edukacyjny w naszym mieście. Kształci ponad 2000 uczniów w bardzo wielu kierunkach. Szkoła która prawie w każdym roku dodaje nowe specjalności wzbogacając tym samym ofertę dla gimnazjalistów. Ma bardzo dobrze rozbudowaną bazę lokalową. Uczniowie zespołu szkół odbywają praktyki zawodowe w całej Polsce pod okiem najlepszych fachowców z danej dziedziny.

Na terenie Suchoj Beskidzkiej funkcjonuje dobrze rozwinięta sieć szkolnictwa wyższego. Najbardziej znana uczelnia w powiecie to Wyższa Szkoła Turystyki i Ekologii w Suchoj Beskidzkiej (WSTiE), powstała 2 lutego 2001 roku jako niepaństwowa uczelnia zawodowa. Uczelnia kształci w następujących kierunkach – Obsługa Ruchu Turystycznego, Public Relations - komunikacja społeczna oraz Informatyka Stosowana.

Politechnika Krakowska – zamiejscowy Ośrodek Dydaktyczny w Suchoj Beskidzkiej, kształci na kierunku Inżynieria Środowiska w trybie studiów zaocznych zawodowych inżynierskich. Studia te oferowane są w trzech specjalnościach; inżynieria wodna i zarządzanie zasobami wodnymi, ogrzewnictwo, klimatyzacja, ochrona powietrza i termiczna utylizacja odpadów, zaopatrzenie w wodę, usuwanie i unieszkodliwianie ścieków i odpadów oraz ochrona jakości wód.

W Suchoj Beskidzkiej działa także Nauczycielskie Kolegium Języków Obcych - szkoła publiczna pod opieką Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. Organizuje ona trzyletnie studia licencjackie na dwóch specjalnościach: język angielski i niemiecki.

Tabela 11. Liczba uczniów stan na 30 września 2003 roku według sprawozdawczości GUS

Lp.	Nazwa szkoły	Typ szkoły	Liczba uczniów
1	Zespół Szkół "Szkoła Podstawowa Nr 1 i Gimnazjum	Szkoła podstawowa, gimnazjum oddział „zerowy”	853 48
		Razem	901
2	Szkoła Podstawowa Nr 2	Szkoła podstawowa oddział „zerowy”	253 25
		Razem	278
3	Szkoła Podstawowa Nr 3	Szkoła podstawowa oddział „zerowy”	85 16
		Razem	101
4	Przedszkole Samorządowe	Przedszkole	145
		Razem	145
5	Zespół Szkół Ogólnokształcących w Suchoj Beskidzkiej	LO dla młodzieży ponadgimn., ponadpodst. LO dla Dorosłych	659 123
		Razem	782

6	Zespół Szkół Zawodowych im. W. Witosa w Suchej Beskidzkiej	Liceum Ekonomiczne	148
		Liceum Handlowe	60
		Liceum Techniczne	101
		Technikum Gastronomiczne	56
		Technikum Gastronomiczne wieczorowe po ZSZ	42
		Technikum Hotelarskie	72
		Zasadnicza Szkoła Zawodowa	32
		Policealne Studium	58
		LO	74
		Liceum Profilowane	90
		Technikum po Gimn. ZSZ	179
		Wydział Zaoczny:	
		LO dla dorosłych	172
		Technikum Handlowe dla dorosłych	58
		Technikum Gastronomiczne po ZSZ dla dorosłych	58
Technikum Gastronomiczne po 8 kl. dla dorosłych	35		
Policealne Studium	344		
	Razem	2035	
7	Zespół Szkół Zawodowych im. W. Goetla w Suchej Beskidzkiej	Technikum Elektryczne	81
		Technikum Medyczne	89
		Technikum Mechaniczne po ZSZ	44
		LO	63
		Liceum Profilowane	54
		Technikum	237
		ZSZ	223
	Razem	791	

12) Związki Gminy z otoczeniem

Powiązania środowiskowe

Miasto położone jest na granicy dwóch jednostek geograficznych Beskid Żywiecki i Średni (Makowski), przebiegających równoleżnikowo, co dzieli je na dwa odmienne pod względem przyrodniczym rejony, charakteryzujące się szeregiem wspólnych cech z jednostkami geograficznymi, w których są położone.

Powiązania administracyjne

Sucha Beskidzka jest miastem położonym w południowo-zachodniej części województwa małopolskiego. Od 1 stycznia 1999 roku, miasto jest siedzibą nowo utworzonego Powiatu Suskiego, jednostki samorządowej obejmującej obszar 9 gmin. Poza strukturami Starostwa Powiatowego w mieście ma swą siedzibę szereg agend, oddziałów, przedstawicielstw oraz placówek terenowych administracji rządowych i pozarządowych, banków i towarzystw ubezpieczeniowych. W wielu dziedzinach zasięg świadczonych usług wykracza poza granice obsługi rejonu administracyjnego miasta, m.in. ochrona zdrowia, oświata ponadpodstawowa, sądownictwo, handel.

Powiązania komunikacyjne

Zewnętrzne powiązania komunikacyjne to:

drogi o znaczeniu regionalnym: droga krajowa nr 98, droga wojewódzka nr 946,
linia kolejowa: Kraków — Sucha Beskidzka - Zakopane, Sucha Beskidzka - Żywiec,
komunikacja zbiorowa PKS, prywatni przewoźnicy,
szlaki turystyczne w kierunku Pasma Babiogórskiego i Leskowca.

Miasto jest ważnym węzłem komunikacyjnym zarówno dla komunikacji zbiorowej jak i indywidualnej od strony Bielska Białej, Katowic, Krakowa, Cieszyna, Chyżnego, Zakopanego, Nowego Sącza, a w sieci lokalnej połączenia autobusową PKS i przewoźników prywatnych z okolicznymi gminami i sąsiednimi miastami (Żywiec, Wadowice, Maków Podhalański, Jordanów). Dla turystyki pieszej jest punktem wyjściowym tras:

w kierunku południowym przez Magurkę na Jałowiec, Police i Babia Górę,
w kierunku północno- zachodnim przez Żurawnicę na Madohore i Leskowiec.

Powiązania komunalne

Powiązania komunalne wynikają głównie z konieczności ponadlokalnego rozwiązywania

problemów infrastruktury. Na terenie Suchej Beskidzkiej dotyczy to głównie problemu odprowadzania i oczyszczania ścieków, gospodarki odpadami komunalnymi oraz gazyfikacji tego rejonu województwa. Położenie i wielkość miasta stwarza naturalne warunki do przejęcia roli koordynatora wspólnych międzygminnych przedsięwzięć.

Udział w formalnych związkach i stowarzyszeniach

W celu wspólnego wykonywania zadań publicznych oraz wspierania wspólnych inwestycji, miasto przystąpiło do następujących związków i stowarzyszeń:

- Stowarzyszenia Gmin Babiogórskich z siedzibą w Zawoi. Ma ono na celu rozwój oraz promocję turystyki i kultury regionu,
- Związku Gmin Dorzecza Górnej Skawy „Świnna Poręba” z siedzibą w Suchej Beskidzkiej. Zadaniem Związku jest wspólna polityka gmin w celu ochrony środowiska w zlewni Skawy powyżej budowanego zbiornika wodnego „Świnna Poręba”,
- Stowarzyszenie Samorządowe Centrum Przedsiębiorczości i Rozwoju z siedzibą w Suchej Beskidzkiej, działalność: szkolenia, doradztwo i konsultacje, pomoc kredytowa, kojarzenie ofert współpracy z zagranicą, agroturystyka,
- Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Małopolski.

Współpraca zagraniczna z miastami partnerskimi

Gmina Sucha Beskidzka podjęła współpracę na zasadach partnerskich z miastami:

- Tvardoszin, Republika Słowacka,
- Jaszbereny, Republika Węgierska.

IV ANALIZA STRATEGICZNA GMINY SUCHA BESKIDZKA

1. Analiza strategiczna gminy – wybór metody.

Poddając analizie strategicznej gminę Sucha Beskidzka, oparto się przede wszystkim na metodzie SWOT, która jest stosowana powszechnie w ocenie sytuacji strategicznej podmiotów gospodarczych w gospodarce rynkowej. Zastosowanie analizy SWOT do oceny potencjalnych mocnych i słabych stron gminy oraz szans i zagrożeń zewnętrznych, jest uzasadnione tym, że gmina stanowi również swego rodzaju podmiot działający w gospodarce rynkowej, chociaż o specyficznych celach społecznych i gospodarczych.

Dokładne rozpoznanie oraz ocena mocnych i słabych stron gminy jak również szans i zagrożeń wypływających z jej otoczenia – stanowi zbiór informacji, na podstawie których możliwe jest wytyczenie linii strategicznych podmiotu szczebla regionalnego.

Jednak nie będzie to „klasyczny” model analizy SWOT, oferującym tylko ogólny zarys działania, który wyraża się w stwierdzeniu „wzmacniaj silne strony, wykorzystuj szanse i jednocześnie eliminuj słabe strony, omijając zagrożenia”. Będzie to model TOWS/SWOT, który oprócz usystematyzowanego połączenia dwóch komplementarnych względem siebie podejść do organizacji „z zewnątrz do wewnątrz” oraz „od wewnątrz na zewnątrz”, jak również badania efektu synergii, występującego między czynnikami wewnętrznymi i zewnętrznymi, oferuje cztery normatywne typy strategii działania (Tab. nr 9).

Występujący dwustronny charakter sprzężeń między mikroregionem jakim jest gmina a otoczeniem, pozwala na stosowanie dwóch wyżej przedstawionych podejść („z zewnątrz do wewnątrz” i „od wewnątrz na zewnątrz”) w ocenie ich znaczenia i charakteru. Ponadto oba podejścia są wzajemnie do siebie komplementarne, a nie substytucyjne i zakładają zdolność dostosowania gminy do zmieniających się warunków otoczenia, co pozwala na kompleksową analizę oraz ocenę gminy.

Do typowych pytań w podejściu „z zewnątrz do wewnątrz” należą następujące:

- czy zagrożenia zewnętrzne osłabiają mocne strony gminy?
- czy szanse zewnętrzne potęgują mocne strony gminy?
- czy zagrożenia zewnętrzne spotęgują słabe strony gminy?
- czy szanse zewnętrzne umożliwiają przezwyciężenie słabości wewnętrznych gminy?

W podejściu strategicznym „od wewnątrz na zewnątrz” do typowych pytań należą następujące:

- czy mocne strony sytuacji wewnętrznej gminy pozwalają na wykorzystanie zewnętrznych szans rozwojowych?
- czy słabe strony sytuacji wewnętrznej gminy nie pozwalają wykorzystać zewnętrznych szans rozwojowych?
- czy mocne strony sytuacji wewnętrznej gminy mogą dać opór zagrożeniom otoczenia?
- czy słabe strony sytuacji wewnętrznej gminy wzmocnią negatywne oddziaływanie zagrożeń otoczenia?

Analiza kombinacji między mocnymi i słabymi stronami sytuacji wewnętrznej gminy a szansami i zagrożeniami wynikającymi z otoczenia, pozwala na sformułowanie kierunków strategicznych gminy, czyli zbioru strategii cząstkowych wynikających z efektu synergii występującego między czynnikami wewnętrznymi i zewnętrznymi. Podstawą tworzenia strategii cząstkowych jest porównanie różnych kombinacji wewnętrznych i zewnętrznych obszarów analizy strategicznej w układzie:

- mocne strony gminy - szanse w zewnętrznym otoczeniu (SO),
- słabe strony gminy - szanse tkwiące w otoczeniu (WO),
- mocne strony gminy - zagrożenia występujące w otoczeniu (ST),
- słabe strony gminy - zagrożenia istniejące w otoczeniu (WT).

Można zatem wyodrębnić cztery typy strategii gminy. Stanowią one wypadkową mocnych i słabych stron sytuacji wewnętrznej gminy oraz szans i zagrożeń zewnętrznych generowanych przez otoczenie.

Tabela 12. Typy strategii rozwoju gminy.

potencjał gminy	otoczenie zewnętrzne	
	szanse	zagrożenia
mocne strony	strategia agresywna	strategia konserwatywna
słabe strony	strategia konkurencyjna	strategia defensywna

Źródło: Prusek A., 1995r.

Strategia agresywna rozwoju gminy opiera się na założeniu maksymalnego wykorzystania efektów synergicznych mocnych stron sytuacji wewnętrznej z zewnętrznymi szansami stwarzanymi przez otoczenie.

Strategia konserwatywna zakłada maksymalne wykorzystanie mocnych stron wewnętrznego potencjału gminy, przy jednoczesnym zmniejszeniu lub ograniczeniu siły oddziaływania zagrożeń wpływających z otoczenia. Uważa się, że strategia konserwatywna jest najmniej ryzykowna, gdyż łączy nastawienie ofensywne i kreatywne.

Strategia konkurencyjna główny nacisk kładzie na budowanie siły konkurencyjnej gminy, poprzez wykorzystanie efektu synergii słabych stron sytuacji wewnętrznej i szans stwarzanych przez otoczenie.

Strategia defensywna stanowi zespół działań zmierzających do przerwania niekorzystnych warunków zewnętrznych i wewnętrznych. Jej głównym zadaniem jest przeciwdziałanie negatywnym efektom synergii słabości i zagrożeń.

2. Analiza słabych i mocnych stron Gminy Sucha Beskidzka.

Analiza mocnych i słabych stron sytuacji wewnętrznej Suchoj Beskidzkiej, przeprowadzono w przekroju ośmiu grup czynników, które mają najbardziej istotne znaczenie dla gospodarki miasta.

Tabela 13. Mocne i słabe strony Gminy Sucha Beskidzka.

Mocne strony gminy	słabe strony gminy
Położenie geograficzne	
<ul style="list-style-type: none"> ■ Położenie przy ważnej drodze Krajowej, ■ Bliskość granicy państwa, ■ Bliskość dużych aglomeracji (kraków, śląsk), ■ Dobra dostępność komunikacyjna, 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Zbyt małe wykorzystanie gospodarcze atrakcyjnego położenia geograficznego,
Zasoby i środowisko naturalne	
<ul style="list-style-type: none"> ■ Walory krajobrazowe, ■ Dobre warunki do rozwoju turystyki, ■ Sprzyjające warunki do rozwoju sportów zimowych, 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Zanieczyszczenie środowiska, ■ Szkodliwe działanie lokalnych źródeł zanieczyszczeń,
Potencjał demograficzny i bezrobocie	
<ul style="list-style-type: none"> ■ Potencjał ludzki – znaczny odsetek ludności w wieku wczesnoprodukcyjnym, ■ Duża aktywność i przedsiębiorczość części społeczeństwa, 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Mało zróżnicowany rynek pracy, ■ Słaba aktywność zawodowa bezrobotnych, ■ Małe możliwości awansu społecznego i zawodowego, ■ Złe nawyki społeczne z poprzedniej epoki,
Zagospodarowanie przestrzenne	
<ul style="list-style-type: none"> ■ Istnienie wolnych i niezagospodarowanych terenów, także w centrum Miasta. ■ Istnienie w planie zagospodarowania terenów przeznaczonych pod rozwój funkcji turystycznej, ■ Poprawiający się wizerunek miasta, a zwłaszcza jego zurbanizowanych terenów, 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Słabe uzbrojenia niezainwestowanych terenów,
Potencjał gospodarczy	

<ul style="list-style-type: none"> ■ Istnienie na terenie miasta placówek o charakterze ponadlokalnym (banki, ZUS, urząd skarbowy, sąd, punkt celny), ■ Wysoki stopień telefonizacji, ■ Lokalizacja centrum powiatu suskiego, ■ Istnienie kolejowego węzła komunikacyjnego, ■ Rozbudowująca się sieć gazyfikacyjna, ■ Istnienie oczyszczalni ścieków o dużej rezerwie, ■ Rozwinięty small – biznes, ■ Istnienie lokalnego ośrodka wspierania przedsiębiorczości, ■ Rozbudowująca się sieć kanalizacyjna i wodociągowa, ■ Nowoczesna sortownia i składowisko odpadów. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Niewielka liczba większych zakładów przemysłowych, ■ Słabo rozwinięta baza turystyczna, ■ Brak właściwej oferty turystycznej, ■ Brak odpowiedniej promocji, ■ Słaby stan dróg gminnych, ■ Niedobór środków finansowych na cele inwestycyjne.
Środowisko społeczne	
<ul style="list-style-type: none"> ■ Dobra baza opieki zdrowotnej, ■ Szeroka baza szkół ponadpodstawowych, ■ Istnienie organizacji o charakterze społecznym, ■ Dobrze zorganizowane bezpieczeństwo publiczne i opieka Społeczna, ■ Istnienie na terenie miasta szkolnictwa wyższego 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Dysponowanie zbyt małymi w stosunku do potrzeb środkami na szkolnictwo i opiekę zdrowotną,
Kultura	
<ul style="list-style-type: none"> ■ Istnienie zabytków kultury materialnej (renesansowy zamek, zespół klasztorny z pocz. XVI w, karczma Rzym), ■ organizowanie szeregu stałych i cyklicznych imprez kulturalnych, ■ Istnienie różnych organizacji i towarzystw kulturalnych 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Niewystarczające wyeksponowanie istniejącego potencjału kulturowego
Administrowanie gminą	
<ul style="list-style-type: none"> ■ Duża aktywność władz gminy, ■ Znaczne inwestycje w dziedzinie budowy urządzeń infrastruktury technicznej, ■ Posiadanie zaktualizowanych, zatwierdzonych planów zagospodarowania przestrzennego, ■ Dysponowanie przez miasto znacznym mieniem komunalnym, ■ Podejmowanie przez władze gminy działań zmierzających do rozwinięcia funkcji turystycznej, ■ Aktywne uczestnictwo w związkach międzygminnych, ■ Wzrost wydatków inwestycyjnych w ogólnych wydatkach budżetowych 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Niewystarczające środki przeznaczone na promocję miasta i gminy, ■ Brak jednolitej strategii rozwoju gospodarczego

Położenie geograficzne, zasoby naturalne i środowisko są zdecydowanymi atutami miasta, należą do nich m. in. walory krajobrazowe, sprzyjające warunki do rozwoju turystyki, dostępność komunikacyjna. Jednak czynniki te muszą zostać odpowiednio wykorzystane a zarazem chronione by w pełni mogły sprzyjać rozwojowi miejscowości.

W zakresie potencjału demograficznego i bezrobocia na szczególną uwagę zasługuje wysoka aktywność i przedsiębiorczość części społeczeństwa oraz istnienie dużego potencjału ludzkiego. Jednak w tej grupie czynników występują również słabe strony a mianowicie mało zróżnicowany rynek pracy, słaba aktywność zawodowa bezrobotnych, małe możliwości awansu społecznego i zawodowego.

W grupie czynników określonych jako zagospodarowanie przestrzenne, mocną stroną Suchej Beskidzkiej jest posiadanie wolnych i niezagospodarowanych terenów. Natomiast słabą stroną jest słabe ich uzbrojenia.

Pod względem potencjału gospodarczego sprzyjającymi czynnikami jest przede wszystkim ponadlokalne oddziaływanie miasta oraz dobrze prosperujący i zorganizowany small – biznes. W tej grupie czynników silni oddziałują też słabe strony do których zaliczyć można: słabość infrastruktury turystycznej, mało rozwiniętą bazę turystyczną.

Dobrze zorganizowane i prężnie działające jest środowisko społeczne miasta, któremu sprzyja szeroka baza kształcenia, dobrze zorganizowany system bezpieczeństwa, opieki zdrowotnej i społecznej. Słabymi stronami są niedobory w środkach finansowych na działalność instytucji społecznych.

Mocną stroną miasta jest również wysoki poziom działalności kulturalnej, z tego też powodu jest to osobna grupa czynników. Do jej mocnych stron należy istnienie zabytków kultury materialnej oraz organizowanie wielu cyklicznych imprez kulturalnych. Natomiast słabą stroną jest jeszcze zbyt małe wyeksponowanie posiadanych zasobów kulturowych miasta.

Osobną grupę czynników stanowi administrowanie gminą, wśród których przeważają mocne strony takie, jak: duża i zróżnicowana aktywność władz gminy oraz posiadanie przez miasto znacznego mienia komunalnego. Słabą stroną są zbyt małe środki na promocję miasta.

Analizując mocne i słabe strony gminy Sucha Beskidzka, można zauważyć ogólną przewagę mocnych stron nad słabymi. Jednak ich rozkład w poszczególnych grupach czynników jest zróżnicowany. Bez wątplenia atutami miasta są: położenie geograficzne, zasoby i środowisko naturalne, środowisko społeczne, kultura oraz administrowanie gminą. W grupach tych mocne strony przeważają nad słabymi. W zbiorach czynników określonych jako potencjał demograficzny i bezrobocie oraz potencjał gospodarczy, mocne i słabe strony stanowią wyrównany poziom.

3. Identyfikacja otoczenia - szanse i zagrożenia.

Analizując szanse i zagrożenia płynące z otoczenia ze względu na ich zróżnicowaną siłę oddziaływania, każdy z czynników przedstawiony jest oddzielnie.

Tabela 14. Zewnętrzne szanse i zagrożenia.

Szanse	Zagrożenia
Sprzyjający samorządowi terytorialnemu klimat społeczny	Utrudniony dostęp do funduszy, wysokie wymagania prawno – formalne
Dobra koniunktura gospodarcza	Niedobór wolnych środków kapitałowych
Polityka prorozwojowa Rządu RP	Nadmierny fiskalizm w polityce gospodarczej państwa
Wejście Polski do Unii Europejskiej	Niska siła nabywcza społeczeństwa (bariera popytu)
Zmniejszania się stopy inflacji	Niekorzystny dla samorządów terytorialnych udział w uzyskiwanych podatkach dochodowych
Współpraca z miastami partnerskimi	Plany budowy nowej linii kolejowej relacji Kraków – Zakopane – Mszana Dolna
Wzrost ożywienia gospodarczego	Wzrost patologii społecznych
Realizacja inwestycji świnna poręba	Zbyt powolne tempo realizacji inwestycji Świnna Poręba
Istnienie lokalnych agencji rozwoju regionalnego	Położenie na „peryferiach” województwa małopolskiego
Możliwość uzyskiwania kredytów z funduszy ochrony środowiska (WFOŚiGW, NFOŚiGW)	Większa dynamika rozwoju turystyki w konkurencyjnych gminach
Możliwość korzystania z funduszy pomocowych Unii Europejskiej	Odływ młodych, wykształconych ludzi do większych aglomeracji
Dynamiczny rozwój telekomunikacji i komputeryzacji	Zwiększenie się ryzyka inwestycyjnego w związku z wahaniem sytuacji społeczno-gospodarczej
Wzrost zainteresowania aktywną turystyką i środowiskiem naturalnym	
Przeładowanie sąsiednich, bardziej znanych miejscowości wypoczynkowych	
Dynamiczny wzrost liczby turystów odwiedzających Polskę	
Zapotrzebowanie na wypoczynek typu agroturystyka	
poszukiwanie przez inwestorów polskich i zagranicznych nowych rynków działania	

Zwiększenie się w ostatnich latach zainteresowania Polaków turystyką krajową

Analizując szanse i zagrożenia miasta Sucha Beskidzka, zauważamy przewagę szans rozwojowych nad zagrożeniami płynącymi z otoczenia. Ponad to zarówno wśród szans jak i zagrożeń istnieje zróżnicowanie pod względem siły ich oddziaływania na wewnętrzne czynniki miasta.

Do szans o największym znaczeniu rozwojowym możemy zaliczyć: dobrą koniunkturę gospodarczą, wzrost ożywienia gospodarczego, także szanse związane z dostępnością do kredytów funduszy ochrony środowiska czy funduszy pomocowych Unii Europejskiej jak również szanse związane ze zwiększonym zainteresowaniem aktywną turystyką i środowiskiem naturalnym.

Do zagrożeń, które ze swej strony niosą największe niebezpieczeństwo dla zahamowania rozwoju miasta, możemy zaliczyć: nadmierny fiskalizm w polityce gospodarczej państwa, niekorzystny dla samorządu udział w podatkach dochodowych, odpływ młodych wykształconych ludzi do większych aglomeracji oraz utrudniony, poprzez istnienie wielu warunków do spełnienia dostęp do funduszy, brak kapitału oraz zwiększone ryzyko inwestycyjne dla przedsiębiorców.

4. Określenie cząstkowych strategii rozwoju Gminy.

Analiza kombinacji między mocnymi i słabymi stronami sytuacji wewnętrznej gminy a szansami i zagrożeniami wynikającymi z otoczenia, pozwala na sformułowanie zbioru strategii cząstkowych.

Merytoryczną podstawą generowania strategii cząstkowych jest porównanie różnych kombinacji wewnętrznych i zewnętrznych obszarów analizy strategicznej w układzie:

- mocne strony gminy - szanse w zewnętrznym otoczeniu (SO),
- słabe strony gminy - szanse tkwiące w otoczeniu (WO),
- mocne strony gminy - zagrożenia występujące w otoczeniu (ST),
- słabe strony gminy - zagrożenia istniejące w otoczeniu (WT).

Tabela 15. Strategie cząstkowe rozwoju miasta Sucha Beskidzka.

potencjał gminy	otoczenie zewnętrzne	
	szanse (o)	zagrożenia (t)
mocne strony (s)	s – maxi, o – maxi strategia wykorzystania położenia geograficznego, walorów naturalnych dla rozwoju turystyki, strategia aktywizacji rozwoju prywatnej przedsiębiorczości w gminie, strategia wyeksponowania walorów historyczno – kulturowych oraz przystosowanie ich do współczesnych funkcji, strategia rozwoju współpracy z miastami partnerskimi.	s – maxi, t – mini strategia stworzenia centrum turystyki w Suchej Beskidzkiej, strategia zaktywizowania działalności środowiska społecznego w celu obniżenia patologii społecznych, strategia utworzenia przy lokalnych ośrodkach wspierania przedsiębiorczości funduszy ułatwiających dostęp do kredytów i wsparcia zewnętrznego z UE, strategia stworzenia lokalnego „lobby” gospodarczo – samorządowego w celu zdynamizowania rozwoju miasta m.in. realizacji inwestycji turystycznych

słabe strony (w)	<p>w – mini, o – maxi</p> <p>strategia poprawy stanu środowiska naturalnego oraz infrastruktury komunalnej, poprzez inwestycje współfinansowane z funduszy ekologicznych i pomocowych,</p> <p>strategia zwiększenia promocji gminy przez współpracę z lokalnymi agencjami rozwoju regionalnego,</p> <p>strategia tworzenia ofert inwestycyjnych dla potencjalnych inwestorów krajowych i zagranicznych,</p> <p>strategia przekształcania gospodarstw rolnych w tzw. gospodarstwa agroturystyczne,</p> <p>strategia zdynamizowania działalności kulturalnej przez włączenie jej w program rozwoju turystyki aktywnej.</p>	<p>w - mini t – mini</p> <p>strategia tworzenia nowych miejsc pracy w celu aktywizacji rynku pracy i zahamowania odpływu młodych, wykształconych ludzi,</p> <p>strategia kreowania odpowiedniej polityki turystycznej w celu wywołania „popytu” turystycznego.</p>
------------------	--	--

Strategie agresywne typu S – O wykorzystują mocne strony gminy Sucha Beskidzka oraz szanse rozwojowe tkwiące w otoczeniu. Na podstawie analizy S – O, określono cztery strategie cząstkowe:

- strategia wykorzystania położenia geograficznego, walorów naturalnych dla rozwoju turystyki,
- strategia aktywizacji rozwoju prywatnej przedsiębiorczości w gminie,
- strategia wyeksponowania walorów historyczno – kulturowych oraz przystosowanie ich do współczesnych funkcji,
- strategia rozwoju współpracy z miastami partnerskimi.

Strategie konkurencyjne typu W – O, stawiają za cel przezwyciężenie słabości gminy przez wykorzystanie szans istniejących w otoczeniu. Na podstawie analizy szans zewnętrznych i słabych stron, wyszczególniono następujące strategie cząstkowe:

- strategia poprawy stanu środowiska naturalnego oraz infrastruktury komunalnej, poprzez inwestycje współfinansowane z funduszy ekologicznych i pomocowych,
- strategia zwiększenia promocji gminy przez współpracę z lokalnymi agencjami rozwoju regionalnego,
- strategia tworzenia ofert inwestycyjnych dla potencjalnych inwestorów krajowych i zagranicznych,
- strategia przekształcania gospodarstw rolnych w tzw. gospodarstwa agroturystyczne,
- strategia zdynamizowania działalności kulturalnej przez włączenie jej w program rozwoju turystyki aktywnej.

Strategie konserwatywne typu S – T, polegają na wykorzystaniu mocnych stron gminy w celu uniknięcia zagrożeń generowanych przez otoczenie. Ocena zewnętrznych zagrożeń oraz mocnych stron pozwoliła na określenie następujących strategii cząstkowych:

- strategia stworzenia centrum turystyki w Suchej Beskidzkiej,
- strategia zaktywizowania działalności środowiska społecznego w celu obniżenia patologii społecznych,
- strategia utworzenia przy lokalnych ośrodkach wspierania przedsiębiorczości funduszy ułatwiających dostęp do kredytów,
- strategia stworzenia lokalnego „lobby” gospodarczo – samorządowego w celu zdynamizowania rozwoju m. in. realizacji inwestycji turystycznych.

Strategie defensywne typu W – T, zorientowane są na redukcję wewnętrznych słabości oraz unikanie zagrożeń płynących z otoczenia. Ich analiza umożliwiła sformułowanie następujących strategii cząstkowych:

- strategia tworzenia nowych miejsc pracy w celu aktywizacji rynku pracy i zahamowania odpływu młodych, wykształconych ludzi,
- strategia kreowania odpowiedniej polityki turystycznej w celu wywołania „popytu” turystycznego.

V . REALIZACJA ZADAŃ W OKRESIE 2004 - 2013

1) Kierunki i cele rozwoju Gminy Sucha Beskidzka

Uznaje się, że głównym celem rozwoju Gminy Sucha Beskidzka jest harmonijny rozwój o charakterze „jakościowym”, uwzględniający:

- poprawę, a następnie trwałe utrzymanie poziomu życia mieszkańców,
- podnoszenie poziomu obsługi rejonu oddziaływania,
- wzrost znaczenia turystyczno–rekreacyjnej funkcji miasta jako źródła dochodu mieszkańców,
- systematyczną rozbudowę infrastruktury miejskiej,
- wspieranie i inicjowanie rozwoju gospodarczego miasta,

przy stosowaniu zasad rozwoju zrównoważonego, pozwalających na racjonalne korzystanie z zasobów środowiska, w sposób zapewniający zachowanie walorów przyrodniczych i kulturowych.

Cele ekonomiczne i społeczne

- kształtowanie mechanizmów i tworzenie warunków rozwoju form działalności umożliwiających obniżenie bezrobocia i wzrost zamożności mieszkańców przy zachowaniu walorów środowiska poprzez:
 - rozwój miasta jako subregionalnego (powiatowego) ośrodka obsługi ze szczególnym uwzględnieniem administracji powiatu, edukacji na poziomie ponad-podstawowym, ochrony zdrowia, życia kulturalnego, sportu i rekreacji oraz po-nadlokalnych systemów infrastruktury technicznej,
 - rozszerzenie oferty w zakresie turystyki i rekreacji - zwłaszcza poprzez realizację urządzeń rekreacyjne - sportowych zwiększających atrakcyjność turystyczną miasta w stopniu zapewniającym wzrost znaczenia tej funkcji jako źródła dochodu mieszkańców,
 - stworzenie systemu preferencji dla rozpoczynających działalność gospodarczą o pożądanym profilu, nie kolidującym z funkcją turystyczną i nieuciążliwym dla środowiska; przygotowanie i udostępnienie terenów dla działalności j.w.
- poprawa warunków życia mieszkańców poprzez podniesienie standardów mieszkaniowych oraz porządkowanie elementów struktury przestrzennej miasta decydujących o warunkach zamieszkania, pracy obsługi i wypoczynku poprzez:
 - przygotowanie formalno-prawne i uzbrojenie terenów dla różnych form zabudowy mieszkalnej,
 - rozwój sieci usług zaspakajających potrzeby lokalne,
 - usprawnienia systemu komunikacji,
 - poprawę warunków bioklimatycznych.

Cele przyrodniczo - ekologiczne i kulturowe

ochrona i racjonalne kształtowanie środowiska przyrodniczego i krajobrazu poprzez:

- zachowanie najcenniejszych elementów środowiska przyrodniczego - powstrzymanie degradacji, rekultywacja,
- racjonalne gospodarowanie zasobami (grunty rolne, lasy, wody podziemne i powierzchniowe- w tym geotermalne),
- ograniczenie szkodliwych oddziaływań lokalnych źródeł zanieczyszczeń na ekosystemy, wody oraz warunki bioklimatyczne i sanitarne obszaru osadniczego,
- zachowanie i rewaloryzacja zasobów dziedzictwa kulturowego, przystosowanie ich do współczesnych funkcji,
- wyeksponowanie walorów historyczno-kulturowych i w nawiązaniu do nich kształtowanie atrakcyjnego wizerunku miasta,
- zachowanie walorów krajobrazu kulturowo-przyrodniczego.

Cele przestrzenne

- utrzymanie ładu przestrzennego w kształtowaniu struktury funkcjonalno- przestrzennej miasta, przy zachowaniu walorów przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych, podniesienie walorów estetycznych oraz efektywności wykorzystania zasobów,
- powstrzymanie tendencji dalszego rozpraszania zabudowy jako sprzecznych z zasadami ładu przestrzennego, powodujących degradację środowiska oraz niewspółmierny wzrost kosztów infrastruktury komunalnej i jej eksploatacji; ograniczenie budownictwa poza terenami uzbrojonymi,
- kontynuacja kierunków rozwoju przestrzennego przyjętych w poprzednich opracowaniach planistycznych, w tym czytelnego podziału na strefy funkcjonalne,
- oszczędne gospodarowanie przestrzenią, optymalne zachowanie terenów otwartych, modernizacja układu komunikacyjnego.

2) Zadania w zakresie infrastruktury technicznej**System komunikacji**

Analizując trendy dynamiki natężenia ruchu kołowego na drogach gminy Sucha Beskidzka przewiduje się w najbliższych latach wzrost ruchu i pogorszenie warunków przejazdu przez miasto. Do zadań gminy mających na celu ograniczenie i poprawę ruchu lokalnego i tranzytowego (głównie na ulicy Mickiewicza) proponuje się:

- poprawę parametrów ulic równoległych i poprzecznych w obrębie głównych ulic miejskich,
- przebudowę i modernizację ulicy Bładzonka na całej długości (umożliwienie całorocznego dojazdu do Stryszawy),
- realizację ścieżek rowerowych, parkingów w rejonie śródmieścia i innych zespołów handlowych,
- modernizację ulicy Mickiewicza,
- budowa nowych dróg gminnych aktywujące obszary inwestycyjne miasta i obszary nowej zabudowy miejskiej.

Zaopatrzenie w gaz

W okresie perspektywicznym zakłada się gazyfikację całego obszaru struktury miejskiej, poprzez odgałęzienia gazociągu rozdzielczego w kierunkach Role - Zasepnica - Kamienne, Bładzonka - Kułasówka, Podksiężę - Sumerówka, Jasnochowa - Garce. Rejon śródmieścia zasilany będzie siecią niskoprężną. Zadania gminy:

- realizowanie polityki polegającej na informowaniu, promowaniu i inspirowaniu wykorzystania gazu ziemnego jako źródła zasilania,
- uzbrajanie przyszłych terenów inwestycyjnych w sieć gazową,
- zmiana sposobu ogrzewania na terenie gminy.

Gospodarka odpadami

Cel ekologiczny ogólny gminy to do roku 2015 minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów oraz wprowadzenie zgodnego z normami europejskimi systemu ich odzysku i unieszkodliwienia. Kierunki działań niezbędnych do osiągnięcia w/w celów zostały wytyczone w Planie Gospodarki Odpadami dla Powiatu Suskiego. Do kierunków działań gminy niezbędnych do osiągnięcia założonych celów na lata 2004-2013 w sektorze komunalnym należą m.in.:

- prowadzenie gospodarki odpadami komunalnymi w sposób systemowy w układzie ponadlokalnym,
- prowadzenie akcji informacyjnych, promocyjnych wśród mieszkańców propagujących segregowanie odpadów,
- budowa Kompostowni w technologii zamkniętej i Punktu Zbiórki Odpadów Niebezpiecznych,
- redukcja w odpadach komunalnych zawartości składników ulegających biodegradacji, które będą kierowane na składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne,
- usprawnianie systemu selektywnej zbiórki surowców wtórnych,
- wdrażanie systemu eliminacji odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów

- komunalnych,
- bieżąca likwidacja „dzikich wysypisk”,
- osiągnięcie ustawowych limitów odzysku i recyklingu dla wydzielonych strumieni odpadów komunalnych.

Sieć kanalizacyjna i odprowadzanie ścieków

Proponuje się następujące kierunki działań związane z kanalizacją sanitarną miasta:

- modernizację miejskiej oczyszczalni ścieków w celu uzyskania wyższych efektów oczyszczania, zwiększenie przepustowości i przyjęcie ścieków z gmin ościennych,
- rozbudowę istniejącego systemu w zakresie zapewniającym wyposażenie terenów osadniczych z odprowadzeniem ścieków do miejskiej oczyszczalni ścieków,
- objęcie, w pierwszej kolejności, zasięgiem kanalizacji terenów już zaopatrzonych w wodę z wodociągu miejskiego,
- nakaz bezwzględnego podłączania wszystkich istniejących obiektów do sieci kanalizacji miejskiej w zasięgu zrealizowanych kolektorów,
- w obrębie powstawania nowych terenów budowlanych realizację sieci kanalizacyjnej równoległe z siecią wodociągową,

Energia elektryczna

Dla poprawy warunków napięciowych oraz zapewnienia niezawodności zaopatrzenia w energię zakłada się:

- budowę linii 110 kV Jeleśnia - Sucha (zabezpieczenie 2-stronnego zasilania),
- uzupełnienie i modernizację sieci rozdzielczej 15 kV oraz 0,4 kV,
- budowę nowych stacji transformatorowych 15/04 kV stosownie do wzrastających potrzeb - dot. zwłaszcza obszarów potencjalnego rozwoju zabudowy mieszkaniowej oraz nowych terenów działalności gospodarczej, zwłaszcza Dąbie, Jasnochowa i Śródmieście (w tym tereny portaltarczne).

Zaopatrzenie w wodę

Dla rozwoju komunalnego systemu wodociągów powinien objąć co najmniej 90% zabudowy. Dla realizacji tego celu przewiduje się:

- budowę komunalnej sieci wodociągowej w zakresie umożliwiającym docelowo zaopatrzenie wody w strefie II,
- budowę przepompowni umożliwiającej zaopatrzenie w wodę terenów powyżej rzędnej 390-420 m. n.p.m.,
- wykonanie alternatywnych ujęć wodnych,
- modernizację istniejącej sieci wodociągowej.

3) zadania w zakresie rozwoju turystyki

Jak wynika z analizy strategicznej Sucha Beskidzka największe szanse rozwoju posiada w kierunku funkcji turystycznej, dlatego polityka miasta powinna zmierzać do wieloaspektowego rozwoju tej funkcji we wszystkich możliwych do zrealizowania na terenie miasta elementach. Można wskazać następujące kierunki jej rozwoju:

Promocja i wspieranie rozwoju agroturystyki – rejon Bładzonka, Podksięża, Zasypnica, Kamienne, Role (Zawodzie).

Peryferyjne tereny miasta m im. obszary: Górnej Bładzonki, Podksięża, Zasypnicy, Kamiennego oraz Role Zawodzie ze względu na charakter zabudowy (zabudowa rozproszona, zagrodowa), sąsiedztwo lasów – posiadają predyspozycje do rozwoju agroturystyki. Przewiduje się, że rozwój gospodarstw agroturystycznych mógłby nastąpić w w/w rejonach miasta. Dodatkowym argumentem jest praktycznie zupełny zanik rolnictwa na terenie miasta, a wymienione obszary miasta posiadające charakter zabudowy rolniczej doskonale nadają się do rozwoju agroturystyki.

Rola gminy w tym zakresie powinna być ukierunkowana na:

- wsparcie i promocje rozwoju tego typu działalności poprzez zachęcanie do tworzenia gospodarstw agroturystycznych,
- informowania społeczności o sposobach prowadzenia gospodarstwa agroturystycznych

i korzyściach z tego wynikających,

- wsparcie w uzyskaniu środków na rozpoczęcie działalności agroturystycznej,
- ulgi w podatkach dla osób rozpoczynających działalność,
- promocje przez wydawanie informatora o gospodarstwach agroturystycznych, (informacja na stronie internetowej Urzędu Miejskiego) itp..

Wspieranie i promocja rozwoju zabudowy letniskowej Pikieta, Lipie, Kamienne

W planie zagospodarowania przestrzennego znajdują się tereny przeznaczone pod zabudowę letniskową tereny o łącznej powierzchni około 12 ha są to m.in. tereny zlokalizowane w okolicach os. Lipie (ok. 3 ha, os. Pikieta ok. 4 ha, ul. Kamienne ok. 3 ha. Nasze miasto może stać się miejscem budowy tzw. "drugich domów" - "domów letniskowych" dla osób zamieszkałych w dużych aglomeracjach (Kraków, Katowice).

Gmina powinna podjąć działania ukierunkowane na wsparcie i promocji tych terenów przez następujące działania:

- uzbrajanie w/w terenów, które są zlokalizowane w tzw. strefie II osadniczo – rolnej,
- budowę wodociągów, kanalizacji, dróg dojazdowych,
- promocja sprzedaży w/w terenów przez ukazanie walorów ich położenia – lokalizacja terenów w rejonach widokowych, blisko lasów, sprzyjający klimat.

Zagospodarowanie terenów tzw. „geotermii”, budowa całorocznego ośrodka wypoczynkowego – zimą ośrodka towarzyszącego wyciągowi narciarskiemu Matuski.

Usytuowanie, warunki terenowe, niewielka odległość od miasta stwarza dobre warunki do wybudowania całorocznego ośrodka wypoczynkowego przy ul. Błędzonka w Suchoj Beskidzkiej na terenie tzw. "geotermii" teren około (2 ha) własność gminy Sucha Beskidzka. W skład kompleksu wypoczynkowego wchodziłyby: hotel z pełnym wyposażeniem, teren rekreacyjny, obiekty towarzyszące (basen, kort tenisowy).

Kompleks przeznaczony byłby dla turystów przyjeżdżających na wypoczynek. Turyści korzystaliby z wypożyczalni rowerów, basenów, mini pola golfowego, organizowanych pieszych wycieczek krajoznawczych, organizowanych wyjazdów do okolicznych miejscowości. Jedną z głównych atrakcji byłby kompleks basenów z hydromasażem oraz obiekty towarzyszące m.in. sauny, łaźnie, solarium. Na terenie ośrodka może znajdować się mała stadnina koni, która dla wypoczywających byłaby jedną z form wykorzystania wolnego czasu. Stadnina koni wykorzystywana byłaby jako ośrodek hippiczny, dla osób niepełnosprawnych. W okresie zimowym hotel byłby ośrodkiem towarzyszącym wyciągowi narciarskiemu Matuski. Goście kompleksu wypoczynkowego mogliby brać udział w licznych atrakcjach np. kuligi, Sylwestra. Itp.

Rola Gminy w tym zakresie powinna skupić się na działaniach dotyczących:

- poszukiwania inwestora skłonnego do budowy ośrodka być może w połączeniu z wyciągiem narciarskim "Matuski",
- współdziałanie w realizacji inwestycji wraz z partnerem prywatnym.

Zamek Suski

Zamek Suski stanowi najcenniejszy zabytek architektury na terenie miasta, jest to obiekt najbardziej znany przez co przyciągający turystów dlatego należy położyć duży nacisk na jego kompleksowe zagospodarowanie.

Patrząc w przyszłość na zamku suskim należałoby powołać muzeum zamkowe, które składałoby się z dwóch działów – muzeum wewnątrz zamkowych oraz rezydujących rodów magnackich od 2-połowy XVI wieku do 1939 roku i drugiej części poświęconej historii miasta Sucha Beskidzka. Wyposażenie wewnątrz pozyskanie zostanie w formie depozytu z Zamku Królewskiego w Krakowie (meble, sprzęty codziennego użytku)

Należy także poczynić starania w kierunku rewindykacji księgozbioru Hrabiów Tarnowskich i Branickich, które obecnie znajdują się w Bibliotece Publicznej w Białymstoku, Warszawskiej Bibliotece Narodowej, Krakowskiej Bibliotece Jagiellońskiej oraz Wrocławskim Ossolineum. Na parterze zamku należy utworzyć centrum konferencyjne, w skład którego wchodziłaby dobrze wyposażona sala konferencyjna i towarzyszące jej zaplecze. U podnóża góry Jasień w pobliżu zamku powinna zostać wybudowana muszla koncertowa oraz towarzyszący jej parking. Należy poddać modernizacji dziedziniec zamku, kontynuować prace renowacyjne w parku zamkowym / dokończenie wykonania druzek, remont mostku,

wprowadzenie większej ilości elementów opisujących zamek i jego otoczenie /tablice informacyjne/. Wprowadzenie większej ilości imprez o charakterze plenerowym, nie tylko masowym m.in.: festiwale rycerskie, filmy w plenerze - kino letnie. Stworzenie w części parku przy domku ogrodnika części muzeum na wolnym powietrzu - skansen. Utworzenie hotelu dla turystów i uczestników konferencji na terenie byłej bazy MZGK przy ulicy Hr. Tarnowskiego.

Rola gminy w realizacji zadania:

- dalsza odnowa zabytkowego zespołu zamkowo – parkowego,
- utworzenie muzeum zamkowego co spowoduje zwiększenie atrakcyjności zamku dla odwiedzających turystów,
- stworzenie lokalnego centrum konferencyjnego na parterze zamku,
- pozyskanie inwestora w celu budowy hotelu dla turystów i członków konferencji,
- modernizacja dziedzińca zamkowego,
- realizacja muszli koncertowej i parkingu,
- uaktywnienie domku ogrodnika – utworzenie mini skansenu,
- promocja Zamku, opis zespołu zamkowego tablice informacyjne w parku zamkowym,
- wydawnictwa informatory o zamku,
- zwiększenie oferty imprez plenerowych realizowanych w obrębie Zamku.

Karczma Rzym

Jednym z piękniejszych zabytków naszego miasta jest XVIII wieczna karczma „Rzym” będąca kolejną po zamku wizytówką architektury zabytkowej miasta. W karczmie działają stylowa kawiarnia i restauracja. Na wolnej przestrzeni przed budynkiem należałoby utworzyć ogródek kawiarniany nawiązujący stylem do budynku karczmy. Ogródek powinien posiadać więcej miejsc niż obecnie. Wieczorem wystrój ogródka można wzbogacić o efektowny wystrój świetlny, a ubiór barmana, który powinien w okresie letnim ciągle towarzyszyć ogródkowi zmienić na „szaty Twardowskiego”.

Dla zorganizowanych grup wycieczek można zorganizować występy nawiązujące do historii karczmy oraz imprezy o charakterze regionalnym.

Rola gminy powinna być skierowana na:

- promocja karczmy Rzym, kojarzonej z legenda Twardowskiego,
- przekonywanie obecnych właścicieli karczmy do zmian wychodzących naprzeciw odwiedzającym turystom tj.: uatrakcyjnienie jadłospisu karczmy, wystroju i funkcjonowania ogródka kawiarnianego, organizacji imprez, podnoszenia walorów otoczenia karczmy, poprawy obsługi w Karczmie Rzym.

Renowacja obiektów małej architektury sakralnej, kapliczek i figurek.

Na terenie miasta znajduje się wiele obiektów tzw.: małej architektury sakralnej kapliczek figurek itp. Wszystkie znajdujące się na terenie miasta Sucha Beskidzka kapliczki i figurki należałoby odrestaurować, zinwentaryzować, wydać katalog opisujący ich historię.

Rola gminy:

- zinwentaryzowanie obiektów małej architektury sakralnej, wydanie ich katalogu,
- podjęcie działań w celu odrestaurowania obiektów małej architektury.

Dokończenie elementów ciągu pieszego w rejonie pasażu handlowego, upiększanie deptaku miejskiego

Niewątpliwie ważną rolę w poprawie estetyzacji miasta odgrywa upiększanie elementami małej architektury głównych ciągów spacerowych w mieście – w Suchoj Beskidzkiej niewątpliwie taką rolę odgrywa ulica Mickiewicza, która jest głównym deptakiem miejskim łączącym rejon dworca PKP z rejonem Rynku. Jest to ciąg lokalizacji największej ilości punktów handlowych i gastronomicznych, co należy również przekładać na największy rejon spacerów turystów odwiedzających miasto. Dlatego w dalszym ciągu należy kłaść nacisk na upiększanie głównego deptaku miejskiego przez kontynuację modernizacji chodników, dokończenie ciągów pieszych w rejonie pasażu, wprowadzenie dodatkowych elementów małej architektury m.in. ławeczki, elementy oświetlenia, tablice informacyjne oraz upiększenie elementów zieleni miejskiej.

Rola gminy:

- kontynuacja realizacji kompleksowej modernizacji ciągów pieszych, na całym odcinku ul. Mickiewicza

- dokończenie realizacji ciągów pieszych w rejonie pasażu,
- wprowadzenie dodatkowych elementów małej architektury w rejonie ul. Mickiewicza,

Realizacja schroniska obok szczytu Magurki (na szlakach w kierunku Zawoi).

Poniżej szczytu Magurka przewiduje się wybudowanie schroniska turystycznego z pełną bazą gastronomiczną i noclegową. Schronisko należy zlokalizować w pobliżu Szlaków turystycznych z Suchej Beskidzkiej do Zawoi. Teren wokół schroniska można wykorzystać jako miejsca na ognisko i grill, stworzenie punktu widokowego w pobliżu schroniska.

Rola gminy:

- nawiązanie współpracy z właścicielami ośrodka „Pod Pytlem” w celu wykorzystania go na cele schroniska,
- ewentualne poszukiwanie inwestora skłonnego zainwestować w realizację obiektu schroniska.

Realizacja sieci wyciągów narciarskich 3 rejonu /Kubasiaki, Cholerne, Matuski/

Sucha beskidzka aspirując do miana miasta, w którym jedną z głównych funkcji jest turystyka, nie może zapomnieć, że oprócz turystyki letniej do której są stworzone pewne warunki w naszym mieście dużą popularnością cieszy się także zimowy wypoczynek. Sprawa o tyle jest warta zainteresowania, że w mieście są stoki, na których można by stworzyć turystom bardzo dobre warunki do uprawiania „białego szaleństwa”;

Przewiduj się realizację wyciągów narciarskich w następujących rejonach miasta:

- na stoku „Cholerne” położnym w centrum miasta z bardzo dogodnym dojazdem centrum handlowym w pobliżu oraz parkingami. Oczywiście nie można zapominać o bliskości osiedli do tego miejsca gdzie znajduje się największe skupisko mieszkańców naszego miasta. Takie usytuowanie tego miejsca jest gwarancją dobrej i opłacalnej inwestycji. Oczywiście problemem pozostaje własność gruntu i opór właścicieli do współpracy przy realizacji tego przedsięwzięcia. Dlatego przed przystąpieniem do inwestycji ostatecznie należy rozstrzygnąć problem własności gruntów.
- budowa kompleksu narciarskiego na Zasypnicy – Kubasiaki to niewątpliwie jedna z największych inwestycji sportowych w naszym mieście, która należałoby zrealizować aby zachęcić potencjalnych turystów do spędzenia czasu w naszym mieście. Biorąc pod uwagę bliskość naszego miasta takich ośrodków sportów zimowych jak Zawoja, Rabka, Spytkowice należałoby zaproponować podobne o ile nie lepsze warunki, aby z nimi konkurować. Największym atutem tej przyszłościowej inwestycji jest fakt uregulowanej sytuacji prawnej gruntów, których właścicielem jest gmina. Pierwszą i najważniejszą rzeczą jest poprawienie dojazdu do wyciągu oraz zaprojektowanie i wykonanie niezbędnych miejsc parkingowych, których obecnie tam nie ma. Nowoczesny narciarz potrzebuje komfortowych warunków dojazdu prawie pod sam wyciąg narciarski i miejsc parkingowych z pełnym zapleczem jak toalety, bar, kawiarnie, palenisko z grillem. oczywiście można rozważyć także możliwość rozwiązań przyjętych w krajach zachodnich gdzie do wyciągów narciarskich dowozi się turystów specjalnymi autobusami, których cena jest wliczona w karnet do zjazdów na wyciągu.
- Wyciąg narciarski „Matuski” położony w rejonie środkowej Bładzonki nieopodal tak zwanej „geotermii” mógłby być doskonałym uzupełnieniem bazy turystycznej w tym rejonie dla planowanego całorocznego ośrodka wypoczynkowego oraz tworzonej w rejonie Bładzonki sieci gospodarstw agroturystycznych

Rola gminy:

- poszukiwanie inwestorów dla realizacji w/w inwestycji,
- współudział w realizacji inwestycji,
- uporządkowanie problemu własności terenu na stoku „Cholerne” i „Matuski”.

Lasy – promocja szlaków, tras rowerowych, wykonanie ścieżek spacerowych;

Dogodne położenie naszego miasta w połączeniu z dużą ilością lasów sprzyja uprawianiu turystyki zarówno pieszej jak i rowerowej. Znaczna ilość ścieżek i duktów leśnych pozwala na bezpieczne i spokojne pokonywanie terenów leśnych z dala od samochodów i zanieczyszczeń miasta.

W Suchej Beskidzkiej przez dworc PKP mają początek 4 oznakowane szlaki turystyczne; czarny, czerwony, zielony, niebieski

Położenie naszego miasta i dostępność okolicznych szczytów nie pozwala na wyznaczenie kolejnych szlaków górskich. Obecnie szlaki spełniają wymagania Polskiego Towarzystwa Turystyczno – Krajoznawczego, są utrzymywane i oznakowywane właśnie przez PTTK, przy dofinansowaniu ze środków gminy. Niewątpliwie na szlakach tych brakuje miejsc biwakowych i do odpoczynku gdzie gdzie turysta mógłby usiąść na ławce bądź schronić się w czasie niepogody pod zadaszeniem. Niestety takich oznakowanych miejsc nie mają szlaki turystyczne rozpoczynające się w naszym mieście to także wpływa na zanieczyszczenie tych szlaków turyści nie widząc odpowiednio przygotowanych miejsc biwakowych pozostawiają różne nieczystości na szlaku. Jest to element, który nie wymaga wielkiego nakładu kosztów, a na pewno przyczyni się do znacznej poprawy czystości i estetyki na szlakach turystycznych postawienia kilku koszy na śmieci i zabicie paru ławek w tym kilku z zadaszeniem nie powinno pochłonąć wielkich nakładów finansowych. Gmina mogłaby partycypować w tym przedsięwzięciu przy zaangażowaniu organizacyjnym PTTK tj. wyznaczeniu miejsc biwakowych na trasie i znalezieniu ewentualnego wykonawcy.

W roku 1997 r. zostały na terenie naszego miasta wytyczone szlaki rowerowe. Trasy swój początek mają przy suskim zamku i charakteryzują się różnym stopniem trudności. Zaprojektowane zostały w ten sposób aby każdy rowerzysta znalazł coś dla siebie od tych o małym stopniu trudności do takich dla mocno zaawansowanych rowerzystów. Są wyznaczone po duktach leśnych stąd też ich nawierzchnie można określić jaką dobrą. Urząd Miejski wydał mapkę tras rowerowych ze szczegółowym opisem każdej z nich i zarysowanym stopniem trudności. W celu dobrego funkcjonowanie i oznakowania co roku z budżetu gminy przeznaczane są środki finansowe na odnowienie i uzupełnienie zniszczonego oznakowania tras co jest niewątpliwie dużym problemem ponieważ w okresie letnim wiele tabliczek informacyjnych o tras jest niszczone. Należałoby zwrócić się z wnioskiem do administratora lasów o wyrażenie zgody na oznakowywanie tras rowerowych w ten sam sposób jak tras turystycznych poprzez malowanie znaków oczywiście farbami ekologicznymi na drzewach. Biorąc pod uwagę fakt, że część tras rowerowych pokrywa się ze szlakami turystycznymi pieszymi oznakowanie ich w podobny sposób spowodowałoby pewne ujednoczenie oraz oszczędności polegające na tym, że takie znaki jest dużo trudniej zniszczyć niż tabliczki mocowane do drzew.

Niewątpliwym mankamentem jest brak wyznaczonych ścieżek spacerowych. Do ich powstania należałoby wykorzystać miejsca, po których obecnie można spotkać wielu mieszkańców szukających chwili ciszy i spokoju po codziennym dniu pracy. Oczywiście mieszkańcy znający miasto wiedzą gdzie warto się wybrać aby pooglądać ciekawe krajobrazy i każdy ma pewnie swojej ulubione miejsca. Różnorodność ukształtowania terenu naszego miasta sprawia, że mogą tu powstać ciekawe tereny do odbywania spacerów.

Możliwość jest wiele należy tylko wybrać i oznakować pewne tereny oraz oczywiście starać się o ich skuteczną promocję. Niewątpliwie takie ścieżki spacerowe mają swoich zwolenników, a wykonanie ich nie jest drogie i zbyt skomplikowane

Rola gminy:

- promocja istniejących szlaków i tras rowerowych, partycypacja w kosztach ich utrzymania,
- realizacja małej architektury szlaków turystycznych i tras rowerowych,
- realizacja sieci ścieżek spacerowych.

Zwiększenie intensywności promocji miasta, jego atrakcji wydanie nowego przewodnika, folderów itp.

Niczym byłby wszystkie starania miasta dotyczące poprawy i tworzenia nowych atrakcji dla turystów bez dobrej i skutecznej promocji jego walorów. Stąd też w obecnych czasach informatyzacji społeczeństwa największy nacisk kładzie się promowanie i reklamowanie się w największym medium jakim jest sieć internetowa. Wśród osób zajmujących się reklamą głoszący jest pogląd, że jeżeli czegoś nie ma w internecie to znaczy, że nie ma tego w ogóle. Dlatego przede wszystkim należy skupić się na solidnej i najbardziej aktualnej informacji zamieszczanej na stornach internetowych naszego miasta aby potencjalny turysta bądź inwestor znalazł tam kompletną i merytorycznie opracowaną informację, która zachęci go do przybycia do naszego miasta i chęci zainwestowania swoich środków finansowych. Oczywiście nie można zapominać także o folderach informacyjnych ponieważ należy mieć w swoich

zasobach materiały, które podczas różnych imprez czy uroczystości będzie się wręczać różnym zainteresowanym osobom. W obecnym czasie nasze miasto posiada wiele różnorodnych opracowań część z nich samo wydało, a w części partycypowało w kosztach wydania. Oprócz wydawnictw i folderów bardzo efektywnym byłoby wydawanie małych ulotek o różnej tematyce np. baza gastronomiczna i hotelowa, szlaki turystyczne, zabytki miasta, szlak miejski itp. Turysta szuka często informacji w danym interesującym go temacie i nie ma czasu na wertowanie całej ilości kartek obszernego wydawnictwa. Jest duże zapotrzebowanie na takie materiały, które w punktach informacji można otrzymać za darmo nie ponosząc dodatkowych kosztów. Oczywiście z okazji różnych ważnych jubileuszów należy wydać większy materiał prezentujący dorobek miasta będzie do tego okazja w związku ze zbliżającym się jubileuszem 600-lecia lokacji Suchej. Niewątpliwie jednak skuteczna promocja w internecie i duża ilość ulotek promocyjnych nastawionych na rozdawnictwo znacznie przyczyni się do lepszej i skuteczniejszej promocji naszego miasta.

Rola gminy:

- przekazywanie na stronie internetowej aktualnych informacji z dziedziny turystyki miasta,
- opracowanie i wydanie tematycznych ulotek w celu ich darmowego rozpowszechniania.

Kompleksowe zagospodarowanie terenów nadrzecznych /otwarte kąpieliska, siatkówka plażowa i inne/

Zagospodarowanie terenów nadrzecznych budowa odpowiedniej bazy wokół nich sprawia, że mieszkańcy i przybyli turyści w okresie letnich upałów chętnie wypoczywają nad rzeką. Samo udostępnienie kąpielisk to tylko część tego co należy zaoferować wypoczywającym. Modny staje się aktywny wypoczynek a czasy leżenia kilka godzin na słońcu odchodzą w niepamięć. Należy stworzyć kompleksową bazę do aktywnego wypoczynku jak choćby boiska do siatkówki plażowej, piaskownice dla dzieci. Niewątpliwym atutem było zorganizowanie małej gastronomii co podniosło by atrakcyjność miejsc kąpielowych. Na podmiot, który chciałby przy kąpieliskach prowadzić swoją działalność nałożyć obowiązek utrzymania czystości na całym terenie co spowodowało by obniżkę kosztów ze strony gminy. Uruchomienie miejskich kąpielisk wiązałoby się z podjęciem odpowiedzialności na bezpieczeństwo osób tam przebywających i zapewnienie ratowników do czuwania nad porządkiem i bezpieczeństwem uczestników. Duży potencjał terenów rekreacyjnych przy ulicy Turystycznej pozwala na zorganizowanie pola namiotowego z pełnym węzłem sanitarnym, stołówką, którego brak jest w naszym mieście, a przecież tego typu miejsca cieszą się dużym zainteresowaniem turystów mniej zamożnych, których nie stać na wynajem pokoi w hotelach czy też pensjonatach.

Nie można zapominać o małych placach zabaw w miejscach nadrzecznych ponieważ większość wypoczywających to dzieci podczas wakacji, których nie koniecznie musi cieszyć np. gra w siatkówkę plażową, która cieszy się coraz większą popularnością. Obok powstałego już jednego boiska należy rozważyć możliwość wybudowanie jeszcze co najmniej dwóch takich boisk jednego przy kąpielisku przy ulicy Role i drugiego przy ulicy Turystycznej.

Rola gminy:

- opracowanie projektu i realizacja kompleksowego zagospodarowania terenów nadrzecznych.

Szlak miejski

Wyznaczony i opisywany szlak miejski po mieście niewątpliwie wymaga oznakowanie poszczególnych jego obiektów tabliczkami informacyjnymi. Zdecydowanie ułatwi to turystom poruszanie się po tym szlaku gdyż opis szlaku zawiera tylko nazwę obiektu bez jego adresu stąd też turysta chcąc dotrzeć do danego punktu musi zasięgać informacji przechodniów gdzie się znajduje dany obiekt. Oznakowanie tabliczkami poszczególnych obiektów z podaniem jego nazwy, krótkiego opisu oraz kierunku zwiedzania kolejnego poprawiłoby atrakcyjność tych miejsc.

Rola gminy:

- promocja i wzbogacenie szlaku miejskiego.

Otoczenie krytej pływalni

Powstanie basenu w naszym mieście przyczynie się nie tylko poprawy jakości życia jego mieszkańców ale również do zwiększenia jego atrakcyjności dla potencjalnych turystów. Osoby szukające miejsc do wypoczynku oczekują kompletnej bazy sportowej pozwalającej na aktywne spędzania wolnego czasu jak choćby; siłownia, korty tenisowe, basen, czy też wyciągi narciarskie. usytuowanie basenu kąpielowego w naszym mieście pozwala właśnie na stworzenie takiej bazy. Bliskość boiska trawiastego, kortów tenisowych oraz Zespołu Szkół z internatem i Wyższej Szkoły Turystyki i Ekologii z siłownią, sauna i hotelem o wysokim standardzie może sprawić, że turyści wybiorą właśnie nasze miasto do swojego wypoczynku. Gdyby do tego dodać wyciąg narciarski na stoku „Cholerne” to byłoby to już centrum wypoczynkowe na wysokim poziomie. Do tego niewątpliwie jest potrzebne zaangażowanie dyrekcji Zespołu Szkół im. W. Witosa jako właściciela obiektów o doprowadzenie ich do pewnych obowiązujących standardów. Lepsza nawierzchnia kortów, dbanie o murawę boiska trawiastego pozwoli na wykorzystanie usytuowania basenu na tym terenie.

Stworzenie tak kompleksowej bazy sportowo–rekreacyjnej w połączeniu z baza hotelową oraz warunkami do uprawiania turystyki może w przyszłości zaowocować zainteresowanie naszym miastem choćby klubami sportowymi w celu organizacji zgrupowań w trakcie przygotowań do sezonu. Obecnie taki centrami są Szczyrk, Wisła, Brenna, Zawoja i Zakopane więc pewnie i nasze miasto zwiększy swoją atrakcyjność posiadając Krytą Pływalnię czynną nie tylko w okresie letnim.

Rola gminy:

- wspieranie rozwoju strefy otoczenia basenu

Aktywacja i zagospodarowanie terenów MKKS „Babia Góra”

Dość powszechnie mieszkańcom naszego miasta obiekty MKKS-u kojarzą się tylko i wyłącznie z rozgrywaniem meczów piłkarskich i niestety tak obecnie ta sytuacja wygląda ponieważ poza meczami piłkarskimi stosunkowo słabe jest wykorzystanie obiektów stadionowych. Obecny budynek socjalny klubu pozostawia wiele do życzenia – należałoby wybudować duży funkcjonalny obiekt, który byłby zarówno siedzibą władz klubu jak i stałby się swoistym centrum sportu, z działającymi wszystkimi sekcjami “Babiej Góry” w obiekcie byłoby miejsce na szatnie, siłowni, fitness, gabinet odnowy biologicznej, pomieszczenia klubowe, kawiarnie itp. to wszystko w połączeniu z sąsiednim stadionem, boiskiem treningowym, kortami tenisowymi, halą sportową, boiskiem do piłki ręcznej daje podstawy do stworzenie lokalnego centrum sportu, gdzie zarówno mieszkańcy jak i goście miasta lubiący aktywnie spędzać czas będą mogli znaleźć coś dla siebie.

Rola gminy:

- aktywacja kortów tenisowych,
- utworzenie centrum sportu,
- zagospodarowanie terenu: zieleń, parkingi,
- dalsza modernizacja i zadaszenie trybun stadionu.

4) zadania w zakresie rozwoju gospodarki

Rozwój gospodarczy stanowi obecnie i będzie stanowił w przyszłości podstawowy czynnik miastotwórczy i podstawę rozwiązywania problemów społecznych, ekologicznych i infrastrukturalnych. Celem pobudzenia trwałego rozwoju gospodarczego gminy konieczne będą działania na wielu płaszczyznach.

Aktywizacja terenów inwestycyjnych:

Powiązane z inwestycjami infrastrukturalnymi gminy oraz porządkiem gospodarki przestrzennej powinno stać się otwieranie nowych terenów inwestycyjnych zarówno związanych z możliwością lokalizacji infrastruktury turystycznej jak również terenów przeznaczonych pod działalność gospodarczą typu handel hurtowy czy drobny przemysł.

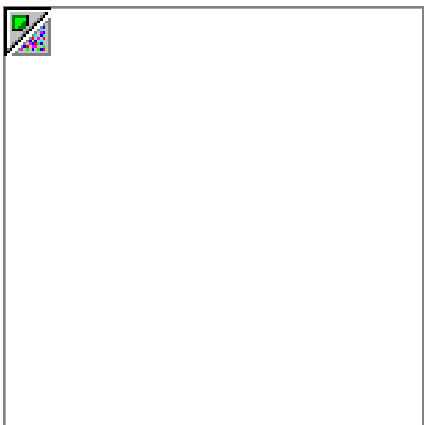
Rola gminy:

- uzbrajanie kompleksowe wolnych terenów działalności gospodarczej,
- promocja i zachęcanie inwestorów skłonnych do zainwestować kapitału,
- stworzenie bazy danych o wolnych terenach inwestycyjnych.

Poniżej przedstawiona jest lokalizacja ważniejszych terenów inwestycyjnych w mieście:

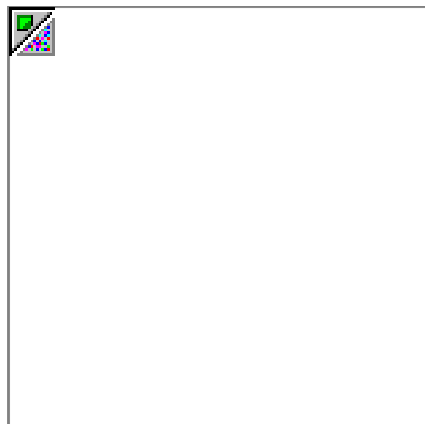
"DĄBIE"

Ug 1 i Ug 2 o pow. ok. 10,1 ha - tereny działalności gospodarczej z podstawowym przeznaczeniem dla handlu hurtowego, usług oraz drobnego przemysłu - ul. Wadowicka. Własność: Miasto Sucha Beskidzka, osoby prywatne.

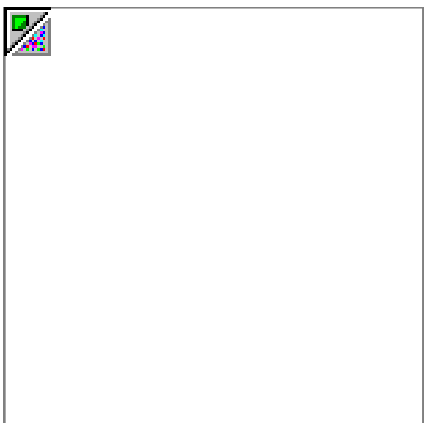
"ZBÓJE"

Ug 3 o pow. ok. 2,8 ha - tereny działalności gospodarczej z podstawowym przeznaczeniem dla handlu hurtowego, usług oraz drobnego przemysłu - ul. Makowska. Własność: osoby prywatne.

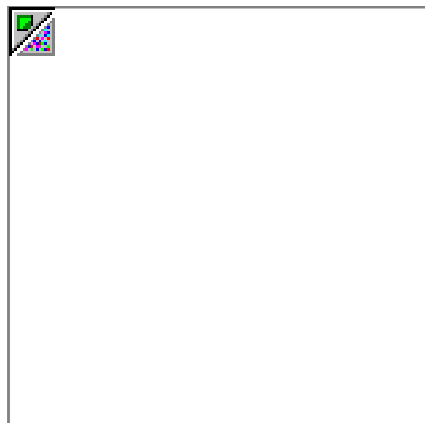
"JASNOCHOWA"

PS o pow. ok. 1,6 ha - tereny przemysłowo-składowe z podstawowym przeznaczeniem dla przemysłu, zaplecza budownictwa, komunikacji i transportu oraz składowania surowców - ul. Makowska. Własność: Skarb Państwa.

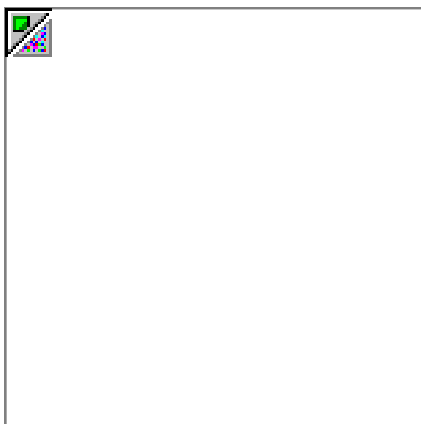
"POD PYTLEM"

UT o pow. ok. 4,0 ha - tereny usług turystycznych i rekreacji z podst. przeznaczeniem dla komercyjnej bazy noclegowo - żywieniowej, urzędzeń rekreacyjnych i urządzonej zieleni towarzyszącej - ul. Zasypnica. Własność: osoby prywatne.

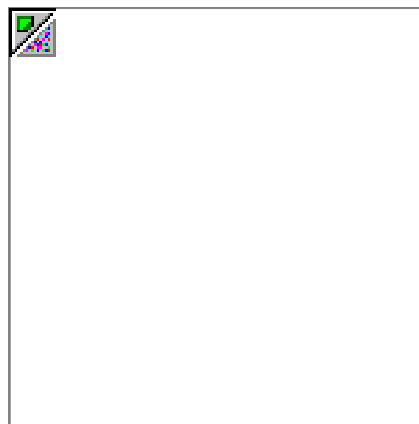
"ŁĘGI"

PS o pow. ok. 10,5 ha - tereny przemysłowo-składowe z podstawowym przeznaczeniem dla przemysłu, zaplecza budownictwa, komunikacji i transportu oraz składowania surowców - ul. Beniowskiego, Przemysłowa, Kolejowa. Własność: Miasto Sucha Beskidzka, osoby prywatne.

"GEOTERMIA"

UT o pow. ok. 1,5 ha - tereny usług turystycznych i rekreacji z podstawowym przeznaczeniem dla komercyjnej bazy noclegowo - żywieniowej, urządzeń rekreacyjnych i urządzonej zieleni towarzyszącej - ul. Bładzonka. Własność: Miasto Sucha Beskidzka.

"NAD JAZEM"

UT o pow. ok. 0,8 ha - tereny usług turystycznych i rekreacji z podstawowym przeznaczeniem dla komercyjnej bazy noclegowo-żywieniowej, urządzeń rekreacyjnych i urządzonej zieleni towarzyszącej - ul. Smolikówka. Własność: Miasto Sucha Beskidzka.

Teren znajduje się przy stopniu wodnym gdzie w okresie letnim zorganizować można kąpielisko. Dogodny dojazd oraz bliskość dworca PKP - duży węzeł kolejowy Zakopane - Kraków, Sucha Beskidzka - Żywiec.

Gmina posiada wstępny projekt zagospodarowania tego terenu obejmujący infrastrukturę sportową i pole namiotowe.

Burmistrz Miasta Sucha Beskidzka zaprasza do złożenia oferty osoby lub podmioty zainteresowane zainwestowaniem w infrastrukturę turystyczną.

"KUBASIAKI"

UTn o pow. ok. 10,0 ha dł. stoku 940 m - tereny rekreacji i sportów zimowych z podstawowym przeznaczeniem dla stoków narciarskich, snowbordowych i saneczkowych z urządzeniami (kolej linowa, wyciągi) oraz urządzeniami usługowymi w rejonach dolnych stacji (lokale gastronomiczne, sanitarne i obsługi technicznej, parkingi) - ul. Zasypnica (os. Kubasiaki). Własność: Miasto Sucha Beskidzka.

Posiadamy teren o pow. ~ 5 ha (własność gminy), który spełnia warunki pod budowę wyciągu narciarskiego;

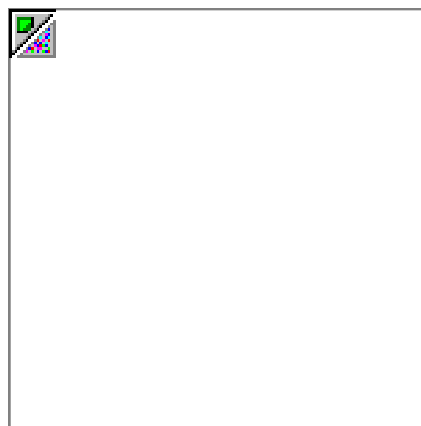
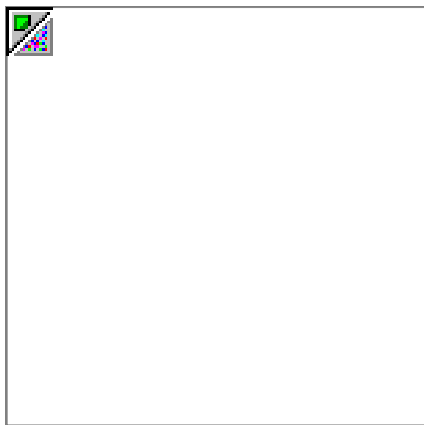
- średnie nachylenie stoku - 25%,
- długość stoku - 850 m,
- szerokość stoku - 50 m,
- różnica wzniesień - 200 m.

Dodatkowo ~ 5,5 ha terenów, graniczących z działką gminną, jest położonych w planie zagospodarowania przestrzennego z przeznaczeniem dla rekreacji i sportów zimowych.

W sąsiedztwie terenu przeznaczonego pod budowę wyciągu narciarskiego znajduje się potok o wydajności umożliwiającej naśnieżanie.

Urządzenia i obiekty mogą być przystosowane do wykorzystania całorocznego.

Miasto jest otwarte na wielowariantową współpracę dotyczącą przedmiotowego terenu - od jego dzierżawy lub sprzedaży po zawarcie spółki przy realizacji wspólnej inwestycji.

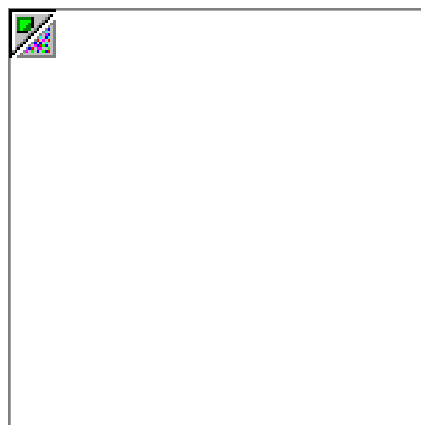
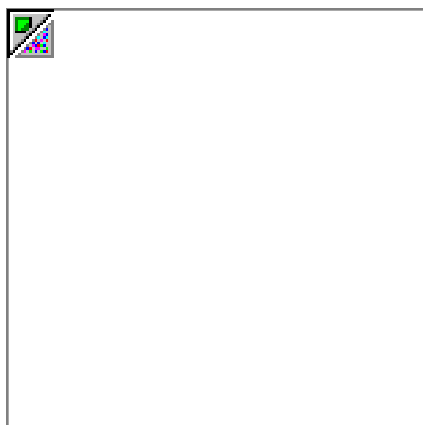

"CHOLERNE"

'UTn o pow. ok. 5,5 ha dł. stoku 380 m - tereny rekreacji i sportów zimowych z podstawowym przeznaczeniem dla stoków narciarskich, snowboardowych i saneczkowych z urządzeniami (kolej linowa, wyciągi) oraz urządzeniami usługowymi w rejonach dolnych stacji (lokale gastronomiczne, sanitarne i obsługi technicznej, parkingi) - ul. Spółdzielców. Własność: osoby prywatne.

"MATUSKI"

'UTn o pow. ok. 7,1 ha dł. stoku 650 m - tereny rekreacji i sportów zimowych z podstawowym przeznaczeniem dla stoków narciarskich, snowboardowych i saneczkowych z urządzeniami (kolej linowa, wyciągi) oraz urządzeniami usługowymi w rejonach dolnych stacji (lokale gastronomiczne, sanitarne i obsługi technicznej, parkingi) - ul. Błędzonka. Własność: osoby prywatne.

Aktywizacja centralnych rejonów miasta

Ze względu na ograniczoną ilość wolnych terenów inwestycyjnych gospodarowanie nimi powinno odbywać się w sposób niezwykle racjonalny. Oprócz wspomnianych wcześniej wolnych terenów inwestycyjnych nie należy zapominać o niemniej ważnych terenach dla gospodarczego rozwoju miasta a są nimi obszary zlokalizowane przy głównych ulicach miasta: ul. Piłsudskiego, Mickiewicza, Role przy których znajdują się wolne tereny przeznaczone pod usługi komercyjne (Uc) oraz tereny usług i mieszkalnictwa (Um). Również niemniej ważne jest zagospodarowanie parku oraz obiektu starego przedszkola przy ul. Mickiewicza, dokończenie realizacji infrastruktury dworca PKS, zagospodarowanie terenu parkingu przy ul. Mickiewicza i Handlowej, uporządkowanie i pełne wykorzystanie terenów przemysłowych przy ul. Beniowskiego, uaktywnienie terenów "potartaczych" – tereny mieszkalnictwa wielorodzinnego Rola gminy:

- promocja i poszukiwanie inwestorów skłonnych zainwestować na terenach i wolnych obiektach zlokalizowanych w centrum miasta,
- podział terenu potartacznego i pozyskanie deweloperów mieszkaniowych (w celu realizacji zapisów opracowanego studium zagospodarowania terenów potartaczych),
- doprowadzenie do dokończenia realizacji infrastruktury dworca PKS wraz z obiektami towarzyszącymi,

Wspieranie i rozwój sektora małych i średnich przedsiębiorstw

Jedną z charakterystycznych cech przemian społeczno-ustrojowych i gospodarczych ostatniego dziesięciolecia jest dynamiczny rozwój sektora małych i średnich przedsiębiorstw

(MSP). Stało się tak za sprawą uwolnienia prywatnej przedsiębiorczości oraz zaangażowania własnych środków obywateli w rozwój działalności gospodarczej. Władze miasta podejmować będą maksimum starań aby stwarzać warunki do tworzenia i rozwoju małych i średnich podmiotów gospodarczych prywatnych, które mogą w sposób elastyczny dostosowywać asortyment swojej produkcji i usług do zmieniającego się popytu a tym samym łagodzić bezrobocie spowodowane ograniczeniami produkcji w dużych przedsiębiorstwach. Jednocześnie będą one źródłem dochodów budżetu miasta. Cel ten można osiągnąć poprzez:

- organizowanie doradztwa w zakresie małej i średniej przedsiębiorczości,
- ułatwianie przedsiębiorcom dostępu do wiedzy, szkoleń oraz informacji gospodarczej
- opracowanie założeń polityki podatkowej miasta sprzyjającej rozwojowi MŚP,
- tworzenie inkubatorów przedsiębiorczości. Celem jest wspomaganie nowo powstałych przedsiębiorstw poprzez wielostronną pomoc między innymi w: zarządzaniu, szkoleniu, dostępie do źródeł finansowania, wynajmie powierzchni pod działalność gospodarczą,
- wielopoziomowa promocja gminy: powiązanie walorów turystycznych z możliwościami rozwoju gospodarczego - oferta skierowana do inwestorów.

Promocja lokalnej gospodarki

Promocja stanowi jedno z narzędzi strategii rozwoju, umożliwiające wykreowanie pozytywnego wizerunku miasta:

- na zewnątrz, co w wymiarze konkretnym ma na celu spowodowanie napływu kapitału i inwestycji,
- do wewnątrz, co ma na celu integrację społeczności lokalnej i aktywne jej włączenie w realizację strategii rozwoju miasta.

Głównym celem jest tutaj wypromowanie wizerunku Suchoj Beskidzkiej jako miejsca przyjaznego i otwartego dla wszystkich, sprzyjającego rozwojowi. Dla osiągnięcia tego celu wdrożone powinny zostać następujące zadania:

- szeroko pojęte informowanie (internet, media, prasa, targi) o terenach przeznaczonych pod inwestycje oraz informowanie o wszelkich formalnościach, które muszą być dokonane w celu realizacji inwestycji, pomoc na każdym etapie realizacji inwestycji,
- popularyzacja przedsiębiorczości oraz promocja firm lokalnych. Realizacja poprzez stworzenie systemu informacji dla lokalnych przedsiębiorców o targach branżowych - stworzenie kalendarium imprez gospodarczych i turystycznych w Polsce i Europie - informacja dla biznesu,
- umieszczenie pakietu ofert firm lokalnych na stronie internetowej miasta (bezpośrednio lub poprzez link),
- wykreowanie imprez targowych o zasięgu lokalnym i regionalnym, stwarzających możliwości pobudzenia małego biznesu głównie w sferze drobnej wytwórczości, handlu i usług,
- wykreowania markowych produktów kojarzonych z miastem.

VI. Planowane projekty i zadania inwestycyjne w okresie 2004 – 2006 (według hierarchii ważności)

PLANOWANE PROJEKTY I ZADANIA INWESTYCYJNE W OKRESIE 2004 - 2006					
Lp	Nazwa planowanego działania	Zgodność z planem zagospodarowania przestrzennego	Przewidywany okres realizacji	Wskaźniki	Szacunkowe nakłady do poniesienia w tys zł
1.	Modernizacja komunalnej oczyszczalni ścieków	zgodny	2005-2006	Kompleksowa modernizacja istniejącej oczyszczalni ścieków. Zminimalizowanie zanieczyszczenia środowiska gruntowo-wodnego, poprawa jakości oczyszczonych ścieków, poprawa systemu zarządzania środowiskiem w rejonie projektu, stworzenie warunków technicznych umożliwiających przyjęcie i oczyszczenie ścieków z sąsiednich gmin, zmniejszenie energochłonności procesu oczyszczania, poprawa warunków życia mieszkańców, zwiększenie atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej, stworzenie warunków do wzrostu zatrudnienia	6 794
2.	Kanalizacja ul. Bładzonka - etap I	zgodny	2005-2006	Kanalizacja grawitacyjna w systemie PCV wraz ze studzienkami o parametrach: Kanał główny \varnothing 200 mm - 917m, przykanaliki \varnothing 150mm - 677m, r-m kanalizacja 7,094m, szacunkowa ilość obiektów do podłączenia 97/ w tym szkoła podstawowa nr 3, zwiększenie zrzutu ścieków na istniejącą – oczyszcz o ok. 22 tys. m ³ /rok	1 650
3.	Kanalizacja os. Zawodzie i Bańdurówka	zgodny	2005-2006	Kanalizacja w systemie PCV grawitacyjno – pompowa o średnicy przy przepływie grawitacyjnym \varnothing 200 m, pompowym \varnothing 90mm, r-m kanalizacja – 1983m, szacunkowa ilość obiektów do przyłączenia – 40 zwiększenie zrzutu ścieków na istniejącej oczyszczalni o ok. 8,5 tys. m ³ /rok	621

4.	Kanalizacja od ul. Spółdzielców do ul. Zasywnickiej	zgodny	2005-2006	Kanalizacja grawitacyjna w systemie PVC wraz ze studzienkami o parametrach: Sieć kanalizacyjna \varnothing 200mm-3375m, przykanalików \varnothing 50mm-540m. R-m - 39911m, szacunkowa ilość obiektów do podłączenia 66, zwiększenie zrzutu ścieków na istniejącą – oczyszcz. o ok. 22 tys. m ³ /rok	1041
5.	Kanalizacja ul. Batalionów Chłopskich i Starzyńskiego	zgodny	2004 - 2005	Kanalizacja grawitacyjnie w systemie pvc wraz ze studzienkami o parametrach: Kanał główny \varnothing 250mm - 959 m, kanały zbiorcze \varnothing 200mm - 2106 m, przykanaliki \varnothing 150 mm - 226 m. R-m kanalizacja 7,094m, szacunkowa ilość obiektów do podłączenia – 46, zwiększenie zrzutu ścieków na istniejącą oczyszcz. o ok. 10 tys. m ³ /rok	918
6.	Rekultywacja składowiska odpadów komunalnych w Suchej Beskidzkiej	zgodny	2005-2006	powierzchnia zrekultywowanego składowiska – 20500m ²	1590
7.	Przebudowa drogi gminnej Bładzonka – Lipie w Suchej Beskidzkiej do gminy Stryżawa	zgodny	2004-2006	długość przebudowanej drogi – około 1500 m	1420
8.	Modernizacja i przebudowa ciągów pieszych przy ul. Mickiewicza, Piłsudzkiego i innych oraz modernizacja dróg gminnych	zgodny	2004-2006	Modernizacja ciągów pieszych o łącznej powierzchni około 8000 m ² Modernizacja dróg gminnych o łącznej powierzchni ok. 5000 m ²	1200
9.	Nowe elementy małej architektury w rejonie ul. Mickiewicza	zgodny	2004 – 2006	Wykonanie nowych i uzupełnienie elementów małej architektury ławeczki, kosze, informatory, oświetlenie stylizowane	100
10.	Zabezpieczenie przeciwpowodziowe wzdłuż lewego brzegu Stryżawki w Suchej Beskidzkiej	zgodny	2005	- mur przeciwpowodziowy – długość 213m, - muru przeciwpowodziowy-wysokość (nad powierzchnię terenu) – 110 cm, - mur przeciwpowodziowy - głębokość (pod powierzchnią terenu) – 120 cm, - mur przeciwpowodziowy – szerokość – 50 cm.	197

11.	Podniesienie atrakcyjności terenów inwestycyjnych w Suchej Beskidzkiej – rejon Dąbie	zgodny	2005-2006	- długość wybudowanej drogi dojazdowej – 660m, - długość wybudowanej sieci kanalizacyjnej – 693m,	1 197
12.	Odnowa zabytkowego zespołu parkowo-zamkowego „Mały Wawel” w Suchej Beskidzkiej	zgodny	2004-2006	- powierzchnia zrekonstruowanego parku zamkowego wraz z infrastrukturą towarzyszącą – 7 ha, - powierzchnia wykonanych posadzek parkietowych – ok. 750 m ² - powierzchnia wymienionej stolarki okiennej i drzwiowej – ok. 170 m ² , - powierzchnia odwodnionego i wybrukowanego dziedzińca zamkowego – ok. 1500 m ² , - powierzchnia odnowionej elewacji – ok. 3000 m ²	1 300
13.	Utworzenie Muzeum Zamkowego	zgodny	2005-2006	Utworzenie Muzeum zamkowego zawierającego zbiory historyczne miasta Sucha Beskidzka, oraz muzeum wewnątrz zamkowych, staranie w kierunku rewindykacji księgozbioru hrabiów Tarnowskich i Branickich	250
14.	Realizacja wyciągu narciarskiego na stoku Cholerne	zgodny	2005-2006	Kompleksowa realizacja wyciągu narciarskiego o dł. ok. 300m wraz z infrastrukturą towarzyszącą.	1 500
15.	Odrestaurowanie obiektów małej architektury sakralnej	zgodny	2005-2006	Odrestaurowanie ok. 30 obiektów małej architektury sakralnej	160
16.	Realizacja ścieżek spacerowych	zgodny	2005-2006	Wyznaczenie i oznaczenie około 20 km ścieżek spacerowych na terenie miasta.	150
17.	Wykonanie punktów widokowych w rejonie tras rowerowych, ścieżek i szlaków turystycznych	zgodny	2005-2006	Wyznaczenie i wykonanie punktów widokowych w ilości ok. 10	80
18.	Mała architektura szlaków turystycznych rowerowych i tras spacerowych	zgodny	2005-2006	Wykonanie elementów małej architektury – ławeczek zadaszeń, koszy na śmieci wzdłuż wyznaczonych tras i szlaków	30
19.	Promocja i wzbogacenie miejskiego szlaku	zgodny	2005-2006	Dokładne oznakowanie szlaku miejskiego oraz obiektów z nim związanych	20
20.	Budowa sieci wodociągowej „Podksiężę”, „Sumerówka”	zgodny	2004-2006	Sieć wodociągowa wraz z przepompownią i zbiornikiem wyrównawczym /poł. Os. Chudziakówka / o łącznej długości 950 m	280

21.	Budowa sieci wodociągowej os. Garce - Pikieta	zgodny	2004-2006	Sieć wodociągowa z przepompownią kontenerową o dł. ok. 1200 m	200
22.	Przebudowa drogi – ul. Goetla	zgodny	2005-2006	Przebudowa drogi o długości ok. 600 m	400
23.	Zaopatrzenie w wodę – budowa studni głębinowych na os. Kamiennym oraz w rejonie Śródmieścia, jako zaopatrzenie w wodę w przypadku awarii	zgodny	2004-2005	Wykonanie studni głębinowych	100
24.	Budowa sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej nr 2 w Suchej Beskidzkiej	zgodny	2006	- powierzchnia użytkowa budynku – 437 m ² , - powierzchnia sali gimnastycznej – 292 m ² , - powierzchnia magazyn sprzętu sportowego i gimnastycznego – 20 m ² , - powierzchnia pomieszczeń socjalnych - 41 m ² , - powierzchnia szatni – 33 m ²	1 200
25.	Utworzenie lokalnego centrum konferencyjnego	zgodny	2004-2005	Zagospodarowanie partery zamku odrestaurowanie ok. 200m ² pomieszczeń zamkowych (parter) Zakup wyposażenia centrum konferencyjnego	200
26.	Przebudowa skrzyżowania ul. Mickiewicza, Zasypnica, Turystyczna	zgodny	2005-2006	Kompleksowa przebudowa skrzyżowania, wykonanie sygnalizacji pulsującej	120

VII. Projekty przewidziane do realizacji w okresie 2007 – 2013

PLANOWANE PROJEKTY I ZADANIA INWESTYCYJNE W OKRESIE 2007 – 2013					
Lp	Nazwa planowanego działania	Zgodność z planem zagospodarowania przestrzennego	Przewidywanym czasem realizacji	Wskaźniki	Szacunkowe nakłady do poniesienia w tys. zł
1.	Kolektor Sanitarny Zasypnica – Etap I	zgodny	2007-2008	Kanalizacja grawitacyjna w systemie pvc wraz ze studzienkami o parametrach: Kanał główny \varnothing 250mm ok. 1800m, sieć zbierająca i rozdzielcza \varnothing 200mm – 2800m, przykanaliki \varnothing 150mm – 400m. R-m 5000m, zwiększenie zrzutu ścieków na istniejącą oczyszczalnię ok. 15 tys. m ³ /rok, szacunkowa ilość obiektów do podłączenia 70.	1 507
2.	Kanalizacja ul. Błądzonka - etap II	zgodny	2007-2009	Kanalizacja grawitacyjna w systemie PCV wraz ze studzienkami o parametrach: Sieć kanalizacyjna \varnothing 200mm zbierająca i rozdzielcza – 4500m, przykanaliki \varnothing 150mm – 700m. R-m 5200 m, szacunkowa ilość obiektów do podłączenia – 40, zwiększenie zrzutu ścieków na istniejącą oczyszczalnię o ok. 8,7 tys. m ³ /rok	1 455
3.	Kolektor Sanitarny „Bucalówka”	zgodny	2008-2009	Kanalizacja grawitacyjna w systemie PCV wraz ze studzienkami o parametrach: Rurociąg główny \varnothing 250mm o długości ok. – 1400 m Sieć rozdzielcza i zbierająca \varnothing 200mm – 1860m, przykanaliki \varnothing 150mm – 400m, szacunkowa ilość obiektów 50, r-m – 3600 m, zwiększenie zrzutu ścieków na istniejącą oczyszczalnię o ok. 10,0 tys. m ³ /rok	1 264

4.	Kanalizacja ul. Makowskiej i os. Pikieta oraz os. Garce i Śpiwle	zgodny	2007-2011	Kanalizacja grawitacyjna w systemie PCV wraz ze studzienkami o parametrach: - kanalizacja przy ul. Makowskiej o dł. ok. 500 m, - kanalizacja os. Garce i Śpiwle o dł. ok. 1500 m	450
5.	Ujęcie wody na potoku Zasypnica	zgodny	2007-2009	Ujęcie wody „denne” na potoku Zasypnica – Kubasiaki wraz z budową zbiornika i sieci połączonej z istniejącą. Grawitacyjne zaopatrzenie wody ul. Zasypnica i pozostałej części miasta w przypadku awarii ujęcia głównego do sieci ok. 8500m.	450
6.	Budowa sieci wodociągowej „Bładzonka Górna dla os. Lipie, Wajdówka, Błachutówka’	zgodny	2008-2009	Sieć wodociągowa o dług. o ok. 2700 m. wraz z przepompownią kaskadową.	400
7.	Modernizacja sieci wodociągowej miasta poprzez wymianę rurociągów zasilających	zgodny	2009-2013	Wymiana głównego rurociągu żeliwnego w ulicach : - ul. Role \varnothing 250mm- ok. 600m - ul. Zielona i Gospodarcza \varnothing 150mm –ok. 800m - ul. B. Chłopskich \varnothing 100mm – ok. 600m - ul. Mickiewicza – ok. 2100 razem = 4100 m	600
8.	Budowa drogi z os. Bogdanówka do Podksięża	zgodny, MNR	2009-2011	ok.355m	220
9.	Budowa drogi równoległa do 3-Maja	zgodny, MNP	2009-2011	ok. 170 m	100
10.	Budowa drogi ul. Armii Krajowej (Józefiak)	zgodny, MNP	2009-2011	dwa ciągi 45 + 58 m	100
11.	Budowa drogi os. Matyskówka (pod Armii Krajowej)	zgodny, MNP	2008-2010	połączenie dróg	80
12.	Budowa drogi ul. Makowska – obsługa terenu Um4 i Ug3	zgodny, Um4 i Ug3	2007-2009	ok. 330 m	250
13.	Budowa drogi os. Pikieta obsługa ML	zgodny, ML	2007-2009	ok. 250 m	150
14.	Budowa drogi Role os. Szklarczyki	zgodny, MNU	2008-2010	ok. 240 m	150
15..	Budowa drogi os. Kołaczki	zgodny, MNU	2008-2010	ok. 195 m	140
16.	Budowa drogi Zasypnica os. Kubasy	zgodny, MNP	2008-2010	ok. 85 m	80

17.	Budowa kompostowni odpadów w technologii zamkniętej	zgodny	2008-2013	wybudowanie nowoczesnej kompostowni z infrastrukturą towarzyszącą	2000
18.	Budowa ośrodka narciarskiego „Zasypnica” w Suchej Beskidzkiej	zgodny	2007-2013	- długość wyciągów narciarskich – 1198m - długość kolei krzesełkowej – 930m- długość trasy narciarskiej – 900m - długość letniej zjeżdżalni – 590m	12 000
19.	Realizacja wyciągu narciarskiego “Matuski”	zgodny	2007-2013	Kompleksowa realizacja wyciągu narciarskiego wraz z infrastrukturą towarzyszącą.	1 200
20.	Zagospodarowanie terenów nadrzecznych	zgodny	2007-2008	Kompleksowe zagospodarowanie terenów nadrzecznych, boiska do piłki siatkowej, realizacja otwartych kąpielisk, piaskownic dla dzieci, innych elementów małej architektury, pole namiotowe	200
21.	Budowa centrum sportu i aktywizacja terenów klubu “Babia Góra”	zgodny	2009-2013	Budowa obiektu mieszczącego centrum sportu na terenach Babiej Góry, modernizacja i aktywizacja kortów tenisowych, zagospodarowanie terenów zielonych, budowa parkingów, odnowa nawierzchni dróg	1 500
22.	Budowa całorocznego ośrodka wypoczynkowego na terenach “geotermii”	zgodny	2007-2013	Budowa całorocznego ośrodka wypoczynkowego na terenach geotermii wraz z infrastrukturą towarzyszącą – korty, tereny rekreacyjne itp.	3 000
23.	Realizacja muszli koncertowej i parkingu	zgodny	2007-2009	Wykonanie muszli koncertowej na ok. 3000 widzów, parking o powierzchni ok. 1000 m ²	10000
24.	Odrestaurowanie zespołu klasztorno-kościelnego	zgodny	2007-2008	Odrestaurowanie zabytkowego zespołu klasztorno-kościelnego	1000
25.	Realizacja schroniska w rejonie szczytu Magurki	zgodny	2008-2013	Realizacja schroniska turystycznego	800
26.	Modernizacja systemu oświetlenia ulic w Suchej Beskidzkiej	zgodny	2007-2010	- nowe zainstalowane oprawy oświetleniowe - system sterowania i kontroli oświetlenia	1 400
27.	Budowa nowych ścieżek i tras rowerowych przy udziale innych gmin	zgodny	2007-2013	- ścieżki i trasy rowerowe	500

VIII. PLAN FINANSOWY NA LATA 2004 – 2006

Lp	Nazwa zadania	Szacunkowy koszt	Źródła Finansowania w tys. zł			
			Środki funduszy europejskich	Środki Budżetu Państwa, WFOŚiGW, NFOŚiGW	Budżet JST	Inne źródła finansowania w tym śr. prywatne
1.	Modernizacja komunalnej oczyszczalni ścieków	6 794	5095,60	1102,00	596,40	
2.	Kanalizacja ul. Bładzonka - etap I	1 650	1237,50	165,00	247,50	
3.	Kanalizacja os. Zawodzie i Bańdurówka	621	465,75	62,10	93,15	
4.	Kanalizacja od ul. Spółdzielców do ul. Zasywnickiej	1041	780,15	104,10	156,75	
5.	Kanalizacja ul. Batalionów Chłopskich i Starzyńskiego	918		730,00	188,00	
6.	Rekultywacja składowiska odpadów komunalnych w Suchej Beskidzkiej	1590	1192,50	159,00	238,50	
7.	Przebudowa drogi gminnej Bładzonka – Lipie w Suchej Beskidzkiej do gminy Stryszawa	1420	1065,00		355,00	
8.	Modernizacja i przebudowa ciągów pieszych przy ul. Mickiewicza, Piłsudzkiego i innych oraz modernizacja dróg gminnych	1200	800,00	200,00	200,00	
9.	Nowe elementy małej architektury w rejonie ul. Mickiewicza	100	75,00		25,00	
10.	Zabezpieczenie przeciwpowodziowe wzdłuż lewego brzegu Stryszawki w Suchej Beskidzkiej	197	147,75		49,25	
11.	Podniesienie atrakcyjności terenów inwestycyjnych w Suchej Beskidzkiej – rejon Dąbie	1 197	897,75		299,25	

12.	Odnowa zabytkowego zespołu parkowo-zamkowego „Mały Wawel” w Suchej Beskidzkiej	1 300	975,00	130,00	195,00	
13.	Utworzenie Muzeum Zamkowego	250	187,50	25,00	37,50	
14.	Realizacja wyciągu narciarskiego na stoku Cholerne	1 500	750,00		250,00	500,00
15.	Odrestaurowanie obiektów małej architektury sakralnej	160	120,00		40,00	
16.	Realizacja ścieżek spacerowych	150	112,50		37,50	
17.	Wykonanie punktów widokowych w rejonie tras rowerowych, ścieżek i szlaków turystycznych	80	60,00		20,00	
18.	Mała architektura szlaków turystycznych rowerowych i tras spacerowych	30	22,50		7,50	
19.	Promocja i wzbogacenie miejskiego szlaku	20	15,00		5,00	
20.	Budowa sieci wodociągowej „Podksiężę,, „Sumerówka”	280	210,00		70,00	
21.	Budowa sieci wodociągowej os. Garce – Pikieta	200	150,00		50,00	
22.	Przebudowa drogi – ul. Goetla	400	200,00		200,00	
23.	Zaopatrzenie w wodę – budowa studni głębinowych na oś. Kamiennym oraz w rejonie Śródmieścia, jako zaopatrzenie w wodę w przypadku awarii	100	50,00		50,00	
24.	Budowa sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej nr 2 w Suchej Beskidzkiej	1200	900,00	120,00	180,00	
25.	Utworzenie lokalnego centrum konferencyjnego	200				200,00
26.	Przebudowa skrzyżowania ul. Mickiewicza, Zasypnica, Turystyczna	120		60,00	30,00	30,00
RAZEM		22 718,00	15 509,50	2 857,20	3 621,30	730,00

Plan finansowy realizacji zadań w latach 2004-2006 uwzględnia 26 projektów, których realizację planuje się w trzech najbliższych latach.

Przyjęto optymistyczny scenariusz pozyskania środków finansowych w ramach ZPORR. Z przeprowadzonej analizy wynika, że w latach 2004-2006 na realizację wszystkich zadań, przy montażu finansowym zakładającym w większości zadań maksymalny udział finansowy funduszy europejskich (75%) powinny z tego funduszu zostać zaangażowane środki w wysokości 15 509 500,00 złotych. Dopełnieniem montażu finansowego są środki, które muszą zostać zapewnione z innych źródeł (m.in. środki Budżetu Państwa, WFOŚiGW, NFOŚiGW) w wysokości 2 857 200,00 zł, z innych źródeł finansowania w tym środki prywatne w wysokości 730 000,00 zł oraz środki własne w wysokości 3 621 300,00 zł.

Powodzenie realizacji Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Sucha Beskidzka w dużej mierze uzależnione jest od wysokości pozyskanych środków zarówno krajowych jak i zagranicznych (m.in. funduszy strukturalnych). Dopuszczalna wysokość zobowiązań w poszczególnych latach i wysokości środków jakie mogą być wydatkowane bezpośrednio z budżetu Gminy, wskazują na możliwość realizacji przyjętych zadań. Zakłada się również, iż zadania nie wykonane w poszczególnych latach 2004-2006 spowodują przesunięcie ich realizacji na lata następne.

IX. POWIĄZANIE PROJEKTÓW Z INNYMI DZIAŁANAMI REALIZOWANYMI NA TERENIE GMINY/POWIATU/WOJEWÓDZTWA

Działania gminy Sucha Beskidzka wskazane w rozdziale VI mają powodować harmonijny rozwoju o charakterze jakościowym, trwale utrzymywać wysoki poziom życia mieszkańców, podnosić poziom obsługi rejonu oddziaływania, wzmacniać znaczenia turystyczno–rekreacyjnej funkcji miasta, wspierać i inicjować rozwój gospodarczy miasta przy stosowaniu zasad rozwoju zrównoważonego. Zadania te jednoznacznie wynikają z zapisów przyjętych w „Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Sucha Beskidzka” oraz wykazują spójność w dokumentach strategicznych na poziomie powiatu, województwa i kraju.

Przewidywane do realizacji zadania z dziedziny ochrony środowiska przyrodniczego znajdują odzwierciedlenie i wynikają bezpośrednio z dokumentów: „Plan gospodarki odpadami w powiecie suskim”, „Programem ochrony środowiska powiatu suskiego” oraz projektami w/w dokumentów na poziomie gminnym. Odzwierciedleniem tego są inwestycje ekologiczne wyrażające się realizacją sieci kanalizacyjnej za okres 2002-2003 w ilości 12,6 km, umożliwiającej zrzut ścieków na miejską oczyszczalnię.

Kontynuowane od roku 2001 prace modernizacyjne obszaru Rynku to wymiana w części staromiejskiej miasta chodników, oświetlenia ulicznego co wraz z czynnym udziałem właścicieli nieruchomości odnawiających swoje obiekty w sposób zasadniczy podnosi estetykę miasta. W ramach tego zadania wymieniono 4142 m² chodników, uporządkowano zieleń oraz wymieniono napowietrzne linie zasilające energetyczne i oświetlenie uliczne na sieć kablową.

Inwestycje obiektowe to przede wszystkim zakończone w roku 2002 prace modernizacyjne Szkoły Podstawowej Nr 1 i Gimnazjum, polegające na rozbudowie istniejącego obiektu prze wykonanie nadbudowy, kompleksowej wymiany stolarki otworowej zakończone pracami termo modernizacyjnymi.

W styczniu 2004 roku została rozpoczęta budowa hali sportowej przy Szkole Podstawowej i Gimnazjum o kubaturze 8.935 m³ i powierzchni użytkowej 859,29 m². Inwestycja ta w części finansowana ze środków MENiS zostanie zakończona i przekazana do użytku z dniem 30 listopada 2004 r.

Zgodnie z zawartym porozumieniem ze Starostwem Powiatowym w przedmiocie współfinansowania przy realizacji inwestycji „Budowa krytej pływalni w Suchoj Beskidzkiej” miast partycypuje w 50% w koszcie budowy.

Przy pomocy środków „Phare Odbudowa” zostało zabezpieczone przed wodami powodziowymi osiedle Kułasówka poprzez odbudowę wału przeciwpowodziowego o łącznej długości 685 m z umocnieniem kosztami kamiennymi. Została wykonana odbudowa ujęcia wody pitnej Sucha–Role wraz z zmianą sposobu uzdatniania wody, stwarzając warunki do uzyskania wody do picia o jakości zgodnej z wymogami określonymi w rozporządzeniu Ministra Zdrowia. Rozbudowa sieci wodociągowych /np. do Osiedla Bucalówka/ stopniowo likwiduje problem zaopatrzenia w wodę.

Należy zwrócić uwagę na charakter wszystkich projektów, które mają na celu zwiększenie atrakcyjności gminy poprzez zaspokojenie podstawowych potrzeb mieszkańców, bez czego niemożliwy jest rozwój społeczno-gospodarczy gminy. Powiązanie Inwestycji realizowanych przez gminę z zamierzeniami i planami inwestycyjnymi na dwóch pozostałych poziomach administracyjnych (tj. szczeblu powiatowym i wojewódzkim) będzie sprzyjać zwiększeniu tempa rozwoju gminy. Działania wymienione w rozdziale VI znajdują odzwierciedlenie w dokumentach planistycznych tj.:

- 1.** Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Sucha Beskidzka,
- 2.** Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego,
- 3.** Strategia Rozwoju Powiatu Suskiego,
- 4.** Narodowy Plan Rozwoju 2004-2006,
- 5.** Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego Województwa Małopolskiego na lata 2004-2006, Sektorowe Programy Operacyjne,
- 6.** Program Zrównoważonego Rozwoju i Ochrony Środowiska Województwa Małopolskiego na lata 2001-2015,
- 7.** Krajowy Plan Gospodarki Odpadami, Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami, Powiatowy

- Plan Gospodarki Odpadami,
8. Program Ochrony Środowiska w Powiecie Suskim, Program Ochrony Środowiska w Gminie Sucha Beskidzka (projekt),
 9. Program „Ochrona zlewni rzeki Skawy powyżej zbiornika wodnego Świnna – Poręba”,
 10. Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych,
 11. i inne.

X. OCZEKIWANE WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘĆ PLANU ROZWOJU LOKALNEGO

Zgodnie z zapisami ZPORR można zidentyfikować wskaźniki na poziomie produktu, rezultatu i oddziaływania. Ze względu na stan przygotowania zadań, które wymagają doprecyzowania, wskaźniki określone w rozdziale VI i VII mają wartość szacunkową i mogą ulec wahaniom. Poza tym część wskaźników (szczególnie oddziaływania) ma charakter nie mierzalny lub zostanie osiągnięta w długim okresie czasu i zostaną określone szczegółowo przy opracowywaniu poszczególnych projektów.

Zrealizowane projekty inwestycyjne będzie analizowany m.in. pod kątem osiągnięcia n/w wskaźników:

wskaźnik produktu

1. długość wybudowanych i zmodernizowanych ulic, dróg i ciągów pieszych
2. długość wybudowanej kanalizacji
3. długość wybudowanej i zmodernizowanej sieci wodociągowej
4. ilość powstałych i zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej i sportowej
5. ilość powstałych i zmodernizowanych obiektów rekreacyjnych, kulturalnych i publicznych
6. liczba zmodernizowanych i nowopowstałych obiektów edukacyjnych
7. długość wybudowanej i zmodernizowanej infrastruktury przeciwpowodziowej

wskaźnik rezultatu

1. wzrost rozwoju drobnej przedsiębiorczości,
2. ilość nowych inwestycji,
3. podniesienie jakości dróg,
4. oszczędność w kosztach eksploatacji
5. poprawa stopnia integracji lokalnej sieci transportowej
6. zwiększenie poziomu skanalizowania obszaru miasta
7. poprawa czystości wód powierzchniowych
8. zmniejszenie kosztów jednostkowych oczyszczania ścieków
9. zmniejszenie zanieczyszczeń środowiska
10. zwiększenie zainteresowania społeczeństwa sportem i życiem kulturalnym
11. liczba utworzonych lub utrzymanych miejsc pracy

wskaźnik oddziaływania

1. poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego
2. poprawa stanu środowiska naturalnego
3. poprawa zdrowotności mieszkańców
4. podniesienie standardu życia mieszkańców
5. spadek stopy bezrobocia

XI. SYSTEM WDRAŻANIA

Odpowiedzialność za wdrożenie Planu Rozwoju Lokalnego spoczywać będzie na Burmistrzu Miasta Sucha Beskidzka.

Zgodnie z zapisami ustawy o samorządzie gminnym Burmistrz Miasta, odpowiada za inicjowanie, formułowanie, zabezpieczenie środków finansowych i realizację zadań gminy, a więc za programowanie i realizację celów strategicznych oraz za monitorowanie i nadzór nad całością działań podejmowanych w gminie na rzecz rozwoju. W rękach Burmistrza Miasta skupiają się wszystkie działania związane z wdrażaniem Planu Rozwoju Lokalnego.

System wdrażania Planu Rozwoju Lokalnego w gminie Sucha Beskidzka będzie zgodny z wymogami określonymi przy wdrażaniu poszczególnych projektów w ramach Zintegrowanego Programu Rozwoju Regionalnego (ZPORR). Wymogi te określone zostały w treści dokumentów programowych, „Uzupełnieniu ZPORR”, „Ogólnym podręczniku wdrażania ZPORR”, aktach prawnych związanych z wdrożeniem funduszy strukturalnych oraz innych przygotowanych przez instytucje zaangażowane we wdrożenie ZPORR dokumentach metodycznych i aktach prawnych.

Rolę w przygotowaniu odpowiednich wniosków aplikacyjnych zgodnych z wymaganiami formalnymi w ramach ZPORR odgrywać będą pracownicy Urzędu Miejskiego w Suchoj Beskidzkiej. Wiodącą rolę spełniać będzie tutaj stanowisko ds. integracji i środków pomocowych oraz pracownicy ref. rozwoju miasta, ref. finansowego i stanowisko ds. zamówień publicznych. Osoby te w ramach własnych kompetencji odpowiedzialne są za:

- przygotowanie dokumentacji technicznej (nadzór nad pracami projektowymi i innych ekspertów), studium wykonalności oraz innych załączników niezbędnych do realizacji projektu,
- przygotowanie wniosku według obowiązujących procedur i zasad oraz złożenie ich w odpowiednim czasie do instytucji wdrażającej,
- współpracę zainteresowanymi referatami oraz z jednostkami podległymi gminie,
- współpracę z samorządem powiatowym i regionalnym,
- współpracę z Instytucją Zarządzającą oraz Instytucją Płatniczą w zakresie wdrażania projektów,
- przygotowanie i wykonanie przetargów,
- zgodne z wymogami archiwizowanie dokumentacji,
- opracowywanie zgodnie z zasadami umów finansowych projektów okresowych, rocznych i końcowych raportów z realizacji projektu,
- zapewnienie właściwej z wytycznymi Unii Europejskiej promocji projektów,
- nadzór nad terminową realizacją Planu Rozwoju Lokalnego,
- opracowywanie harmonogramów płatności,
- zarządzanie subkontami, kontami wydzielonymi na potrzeby realizacji projektów,
- właściwe opisywanie faktur,
- przygotowywanie wniosków o refundację poniesionych wydatków ze środków funduszy strukturalnych, budżetu państwa i innych źródeł,
- dokonywanie płatności na rzecz wykonawców robót i innych jednostek zaangażowanych w realizację projektów,

Niektóre z projektów opisanych w rozdziale VI mogą być realizowane za zgodą i przy aktywnej współpracy innych komórek Urzędu Miejskiego oraz jednostek podległych samorządowi gminnemu. Pracownicy ci są zobowiązani do stałej i ścisłej współpracy z odpowiedzialnymi pracownikami Urzędu Miejskiego w Suchoj Beskidzkiej w celu właściwego przygotowania dokumentacji projektowej oraz późniejszego wdrażania i monitorowania projektu.

Uproszczony schemat wdrażania Planu Rozwoju Lokalnego w Suchoj Beskidzkiej przedstawia poniższy schemat:

XII. SPOSOBY MONITOROWANIA, OCENY I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ

1) System monitorowania i oceny planu rozwoju lokalnego

W celu zapewnienia efektywnego i oszczędnego wydatkowania publicznych środków finansowych zaleca się wprowadzenie systemu monitorowania programu. Skuteczna realizacja Planu Rozwoju Lokalnego wymaga zapewnienia okresowej kontroli realizacji zadań i sukcesywnego dokonywania ich przeglądu.

Zrealizowanie wszystkich zadań wymienionych w rozdziale VI z uwagi na ograniczony budżet gminny i konieczność realizowania wielu zadań własnych uzależnione, będzie od otrzymania dofinansowania ze środków zewnętrznych.

Monitorowanie Planu Rozwoju Lokalnego będzie skorelowane z monitoringiem osiągnięć celów poszczególnych projektów prowadzonych zgodnie z zapisami dokumentów programowych oraz wytycznych związanych z wdrożeniem ZPORR w województwie małopolskim. Monitoring realizacji projektów odbywać się będzie zgodnie z zapisami umów finansowych dla poszczególnych projektów. Liczba i charakter składanych raportów zależy od harmonogramu rzeczowo-finansowego realizowanego projektu. Za przygotowanie raportów monitoringowych odpowiedzialny jest referat rozwoju miasta, który współpracuje w tym zakresie z innymi komórkami, jednostkami Urzędu Miejskiego w Suchej Beskidzkiej.

Proponuje się, aby Rada Miejska corocznie dokonywała przeglądu realizacji dokumentów programowych w tym Planu Rozwoju Lokalnego z perspektywy realizacji budżetu gminy. Na podstawie wniosków z przeglądu, realizacja planu będzie oceniana, uzupełniana i aktualizowana. Ocena realizacji opierać się będzie na elementach finansowych, czyli zgodności zamierzeń finansowych planu z ich rzeczywistą realizacją oraz wynikającym z tego elementem rzeczowym, czyli stopniu osiągnięcia podstawowych wskaźników produktu, rezultatu i oddziaływania. Podsumowanie realizacji Planu Rozwoju Lokalnego będzie corocznie przedstawiane do oceny Radzie Miejskiej.

2) *Public Relations* planu rozwoju lokalnego

Public Relations planu rozwoju lokalnego opierać się będzie m.in. na:

- a.** oficjalnej stronie internetowej Miasta i Urzędu Miejskiego w Suchej Beskidzkiej – zamieszczenie planu oraz jego aktualizacja pod adresem www.sucha-beskidzka.pl,
- b.** gazetę „Ziemia Suska” – miesięcznik samorządowy Urzędu Miejskiego w Suchej Beskidzkiej,
- c.** działania informacyjno – promocyjne Referatu Rozwoju Miasta oraz Referatu Edukacji i Spraw Społecznych,
- d.** współpracę z redakcjami lokalnych mediów – przekazywanie za ich pośrednictwem ważnych informacji dotyczących bieżącego funkcjonowania samorządu i jednostek gminnych, w tym realizację zadań inwestycyjnych,
- e.** wizualizacja – standardowe oznaczanie obiektów, wydawnictw i wystrojów upowszechniające wiedzę o efektach planu.

Za realizację tzw. Public Relations związanego z wdrażaniem Planu Rozwoju Lokalnego odpowiedzialni są pracownicy Urzędu Miejskiego w Suchej Beskidzkiej.

